

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)
Факультет економіки та менеджменту
(назва факультету)
Кафедра економіки та фінансів
(повна назва кафедри)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломного проекту (роботи)

Магістр

(освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень))

на тему: **Фінансово-економічне обґрунтування рівня розвитку підприємства на основі вибору бізнес-стратегії його діяльності (на прикладі, ДНТП «Техас-К»)**

Виконав: студент (ка) VI курсу, групи ПФм-61
спеціальності (напряму підготовки) 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності (напряму підготовки))

	 (підпис)	<u>Балацко Б.М.</u> (прізвище та ініціали)
Керівник	 (підпис)	<u>Химич І.Г.</u> (прізвище та ініціали)
Нормоконтроль	 (підпис)	<u>Кудлак В.Я.</u> (прізвище та ініціали)
Рецензент	 (підпис)	<u>Якимишин Л.Я.</u> (прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет Економіки та менеджменту

Кафедра Економіки та фінансів

Освітній ступінь Магістр

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.е.н., професор

Панухник О.В.

«21» 12 2019 р.

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Балацку Богдану Миколайовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи **Фінансово-економічне обґрунтування рівня розвитку підприємства на основі вибору бізнес-стратегії його діяльності (на прикладі, ДНТП «Техас-К»)**

Керівник роботи ***Химич Ірина Григорівна, к.е.н.***

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом по університету № 4/7-691 від «18» липня 2019 р.

2. Термін подання студентом роботи «16» грудня 2019 р.

3. Вихідні дані до роботи **Фінансова звітність ДНТП «Техас-К», статистична звітність, результати самостійних авторських досліджень ринку, фахові наукові публікації, матеріали галузевих сайтів тощо**

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РІВНЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ БІЗНЕС-СТРАТЕГІЇ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНУ ДНТП «ТЕХАС-К»

3. ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РІВНЯ РОЗВИТКУ ДНТП «ТЕХАС-К» НА ОСНОВІ БІЗНЕС-СТРАТЕГІЇ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

4. СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

5. ОБґРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

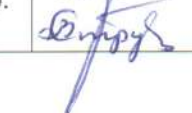
6. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Рисунок 2.1. Тенденції зміни результатів статті «чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» на ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років, тис. грн.

Рисунок 2.2. Тенденції зміни результатів статті «інших операційних доходів» на ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років, тис. грн.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завдання Прийняв
Спеціальна частина	Маркович І.Б., к.е.н., доцент	30.09.2019 р.	
Обґрунтування економічної ефективності	Панухник О.В., д.е.н., професор	02.10.2019 р.	
Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	Радинський С.В., к.е.н., доцент	04.10.2019 р.	
	Стручок В.С., ст. викладач		

7. Дата видачі завдання

« 30 » вересня 2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми дипломної роботи	01.07.2019 р.- 18.07.2019 р.	виконано
2	Робота над планом, затвердження плану	19.07.2019 р.- 26.07.2019 р.	виконано
3	Пошук і підбір літератури, відповідно до затвердженого плану	23.09.2019 р.- 02.10.2019 р.	виконано
4	Робота над теоретичним розділом	03.10.2019 р.- 13.10.2019 р.	виконано
5	Робота над розділами «Спеціальна частина» та «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»	14.10.2019 р.- 27.10.2019 р.	виконано
6	Робота над аналітично-дослідницьким розділом	28.10.2019 р.- 10.11.2019 р.	виконано
7	Робота над проектно-рекомендаційним розділом	11.11.2019 р.- 17.11.2019 р.	виконано
8	Завершення написання розділу «Спеціальна частина». Підписання розділу в консультанта	18.11.2019 р.- 20.11.2019 р.	виконано
9	Написання розділу «Обґрунтування економічної ефективності» Підписання розділу в консультанта	21.11.2019 р.- 03.12.2019 р.	виконано
10	Завершення написання розділу «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» Підписання розділу в консультантів	04.12.2019 р.- 06.12.2019 р.	виконано
11	Проходження нормоконтролю	09.12.2019 р.- 10.12.2019 р.	виконано
12	Підготовка висновку керівником та зовнішньої рецензії	11.12.2019 р.- 12.12.2019 р.	виконано
13	Попередній захист дипломної роботи	13.12.2019 р.- 14.12.2019 р.	виконано
14	Робота ЕК. Захист дипломної роботи	23.12.2019 р.- 27.12.2019 р.	виконано

Студент

(підпис)

Балацко Б.М.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Химич І.Г.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Балацко Б.М. Фінансово-економічне обґрунтування рівня розвитку підприємства на основі вибору бізнес-стратегії його діяльності (на прикладі, ДНТП «Техас-К»). – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – ТНТУ ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2019.

Об'єкт дослідження – особливості здійснення фінансово-економічної оцінки виробничо-господарського стану ДНТП «Техас-К» на основі бізнес-стратегії його діяльності.

Мета дослідження – теоретико-методичне обґрунтування та представлення основних шляхів забезпечення ефективності рівня розвитку ДНТП «Техас-К» на основі стратегії його діяльності.

Методи дослідження: історико-економічний; системного підходу; аналізу та синтезу; порівняльний та структурний; фінансово-економічного аналізу; техніко-економічного аналізу; економіко-статистичного аналізу; формалізації; причинно-наслідковий; метод фінансово-економічного моделювання тощо.

В даній роботі висвітлено теоретико-методичні аспекти рівня розвитку підприємства на основі бізнес-стратегії його діяльності. Здійснено фінансово-економічну оцінку виробничо-господарського стану ДНТП «Техас-К». Запропоновано шляхи забезпечення ефективності рівня розвитку ДНТП «Техас-К» на основі бізнес-стратегії його діяльності.

Ключові слова: бізнес-стратегія; загальна стратегія; розвиток підприємства; фінансові ресурси; фінансові показники; власний капітал; оборотні активи; прибуток; ліквідність; витрати.

ANNOTATION

Balatsko B.M. Financial-economic substantiation of enterprise development level on the basis of choice of its business activity strategy (SSTE «Texas-K» as a case study). – Manuscript.

The research to obtaining the education degree «Master» in the specialty 072 «Finances, Banking and Insurance». – Ternopil Ivan Puluj National Technical University. – Ternopil, 2019.

The object of the research – the peculiarities in the performance of financial and economic evaluation of production and economic condition of the SSTE «Texas-K» on the basis of its business activity strategy.

The purpose of the research – theoretical and methodological substantiation and presentation of the main ways for providing the efficiency level of development of the SSTE «Texas-K» on the basis of its business activity strategy.

Methods of research: historical and economic; systematic approach; analysis and synthesis; comparative and structural; financial and economic analysis; technical and economic analysis; economic and statistical analysis; formalization; cause and effect; method of financial and economic modeling etc.

In this paper the theoretical and methodical aspects of the enterprise development level on the basis of its business activity strategy were displayed. The financial and economic assessment of the production and economic condition of SSTE «Texas-K» was done. The ways of providing the efficiency level of the SSTE «Texas-K» development on the basis of its business activity strategy were proposed.

Keywords: business strategy; general strategy; enterprise development; financial resources; financial indicators; equity; current assets; profit; liquidity; costs.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РІВНЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ БІЗНЕС-СТРАТЕГІЇ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ.....	9
1.1. Розвиток підприємства як один із основних критеріїв забезпечення його успішної діяльності.....	9
1.2. Особливості вибору бізнес-стратегії підприємством в сучасних економічних умовах.....	16
1.3. Взаємозв'язок вибору бізнес-стратегії діяльності та рівня розвитку підприємства.....	22
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2 ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНУ ДНТП «ТЕХАС-К».....	31
2.1. Особливості діяльності та фінансово-економічна оцінка динаміки результатів доходів та витрат підприємства.....	31
2.2. Оцінка стану забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами.....	43
2.3. Оцінка стану прибутковості, самофінансування та забезпеченості кредитоспроможності підприємства.....	52
Висновки до розділу 2.....	60
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РІВНЯ РОЗВИТКУ ДНТП «ТЕХАС-К» НА ОСНОВІ БІЗНЕС-СТРАТЕГІЇ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ.....	62
3.1. Фінансово-економічна модель факторного впливу витрат на формування доходів підприємства.....	62
3.2. Фінансово-прогнозна модель оцінки рівня розвитку підприємства на основі показників його фінансового стану.....	67
Висновки до розділу 3.....	71
РОЗДІЛ 4 СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА.....	73
4.1. Оцінка стану галузі функціонування ДНТП «Техас-К».....	73
4.2. Оцінка економіко-правових аспектів діяльності підприємства.....	79
Висновки до розділу 4.....	82
РОЗДІЛ 5 ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	84
5.1. Особливості застосування фінансово-економічної моделі факторного впливу витрат на формування доходів підприємства.....	84

5.2. Оцінювання рівня розвитку підприємства за допомогою фінансово-прогнозної моделі на основі показників фінансового стану.....	90
Висновки до розділу 5.....	94

**РОЗДІЛ 6 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА
В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....95**

6.1. Охорона праці на ДНТП «Техас-К».....	95
6.2. Розроблення заходів щодо захисту виробничого персоналу суб'єкта господарювання, об'єкта (цеху) від зброї масового ураження.....	99
6.3. Організація планування та фінансування робіт із запобігання і ліквідації НС і їх наслідків суб'єктами господарювання.....	101
Висновки до розділу 6.....	102

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....103

БІБЛІОГРАФІЯ.....106

ДОДАТКИ.....113

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що в сучасних умовах ведення бізнесу необхідно дотримуватися певного «плану» щодо здійснення ефективної та успішної діяльності, а також для забезпечення високого рівня його розвитку. Таким «планом» може виступити загальна стратегія ведення діяльності в цілому, що стосується всіх без виключення аспектів власної справи – від етапу створення та розвитку, і до етапу коректування.

Загальна стратегія або бізнес-стратегія ведення власної діяльності означає глобальний та гнучкий «план» дій, які сприяють успішному розвитку як власної справи, так і досягнення ефективності в майбутньому. Адже, на основі загальної стратегії можливо вчасно здійснити коригуючі дії в правильному напрямі, та затратити значно менше часу на дане виконання, що в теперішній час є надзвичайно важливою умовою.

Особливості поняття «бізнес-стратегії», «загальної стратегії», а також «ділової стратегії» розглядали в своїх працях такі науковці як: Бондаренко С.М. [17], Гудзь О.І. [19], Жихарєва В.В. [20], Кулакова С.Ю. [22], Падерін І.Д. [23], Подвірна Т.В. [46], Скида М.Б. [24], Могилко В.О. [25], Тимошик Н.С. [46], Химич І.Г. [28; 34; 39; 43; 45; 46; 49] та багато інших вчених-економістів.

Мета дослідження – теоретико-методичне обґрунтування та представлення основних шляхів забезпечення ефективності рівня розвитку ДНТП «Техас-К» на основі стратегії його діяльності.

Основні завдання дослідження:

1. Визначення теоретико-методичних аспектів рівня розвитку підприємства на основі бізнес-стратегії його діяльності.
2. Здійснення фінансово-економічної оцінки виробничо-господарського стану ДНТП «Техас-К».
3. Проведення оцінки динаміки результатів доходів та витрат ДНТП «Техас-К».

4. Здійснення оцінки стану забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами ДНТП «Техас-К».

5. Проведення оцінки стану прибутковості, самофінансування та забезпеченості кредитоспроможності ДНТП «Техас-К».

6. Представлення основних шляхів забезпечення ефективності рівня розвитку ДНТП «Техас-К» на основі бізнес-стратегії його діяльності.

Об'єкт дослідження – особливості здійснення фінансово-економічної оцінки виробничо-господарського стану ДНТП «Техас-К» на основі бізнес-стратегії його діяльності.

Предмет дослідження – методика забезпечення ефективності рівня розвитку ДНТП «Техас-К» на основі бізнес-стратегії його діяльності.

Методи дослідження: історико-економічний; системного підходу; аналізу та синтезу; порівняльний та структурний; фінансово-економічного аналізу; техніко-економічного аналізу; економіко-статистичного аналізу; формалізації; причинно-наслідковий; метод фінансово-економічного моделювання тощо.

Інформаційна база дослідження: праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, матеріали спеціалізованої періодичної преси, навчальні підручники, монографії, нормативно-правові матеріали, а також дані Державної служби статистики України та річна фінансова звітність ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки діяльності.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження полягають в наступному:

удосконалено:

- при визначенні стану прибутковості досліджуваного підприємства застосовано фінансово-економічну модель, що відображає факторний вплив витрат на формування доходів підприємства, особливістю даної моделі є те, що за необхідності, можливо визначати вплив на формування результатів різноманітної комбінації фінансових показників;

- при визначенні рівня розвитку досліджуваного підприємства, застосовано фінансово-прогнозну модель, яка базується на основі результатів показників його фінансового стану.

Практичне значення результатів дослідження. Розвиток теорії та практики досліджуваної проблеми дає змогу вирішувати питання стосовно розробки конкретних рекомендацій, спрямованих як на оптимізацію, так і на вдосконалення діяльності вітчизняних підприємств.

Апробація результатів роботи та публікації. Основні положення та висновки даного дослідження доповідались та обговорювались на: Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Маркетинг в умовах розвитку цифрових технологій» (м. Луцьк, 5 жовтня 2018 р.); IV Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України» (м. Харків, 28 листопада 2018 р.); V Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Сучасний рух науки» (м. Дніпро, 7-8 лютого 2019 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» (м. Тернопіль, 5 квітня 2019 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури» (м. Львів, 23-25 травня 2019 р.).

Структура та обсяг дослідження. Робота складається зі вступу, шести розділів, загальних висновків; містить 112 сторінок тексту, 22 рисунки, 3 таблиці, 10 додатків. Бібліографія включає 52 найменування.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РІВНЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ БІЗНЕС-СТРАТЕГІЇ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Розвиток підприємства як один із основних критеріїв забезпечення його успішної діяльності

Зовнішні фінансово-економічні умови в країні вимагають від сучасного бізнесу та, зокрема, від підприємств нових видів та способів адаптації та гнучкості пристосування. Адже, ринкова економіка «не має» стабільності, їй завжди притаманний рух, розвиток, самовдосконалення, пошук нового – методів, методик, принципів тощо.

Взагалі, розвиток підприємства залежить від політики його керівництва, його далекоглядності та вміння швидко адаптовуватися до різноманітних змін, що викликані динамічним станом сучасних економічних процесів у світі, і, як наслідок, в країні.

Тому, ринкові умови здійснення діяльності вимагають від керівників та підприємців нових ефективних способів та методів управління, які б сприяли як розвитку діяльності, так і забезпеченню прибутковості їхньої справи.

В сучасному світі на перше місце виходить такий елемент ефективності управління підприємством як саморозвиток, що являє собою гнучку здатність підприємства адаптовуватися до різноманітних форс-мажорних обставин, кризових явищ; відображає вміння максимально спрогнозувати та мінімізувати ризики втрати як часткові, так, і глобальні; поєднує всі етапи процесу вирішення непередбачуваних проблем, конфліктів та інших незвичних та неординарних ситуацій, що можуть виникати як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищах діяльності підприємства.

Взагалі, саморозвиток підприємства є багатовекторним та структурним поняттям, що включає в себе ряд певних складових, серед них варто виділити наступні, а саме:

- 1) управлінський саморозвиток;
- 2) фінансовий саморозвиток;
- 3) інноваційний саморозвиток.

Передусім, не варто забувати, що бізнес та підприємницька діяльність залежить від «людини», тобто від керівника та його персоналу (колективу), які і є головною рушійною силою їхнього ефективного функціонування.

Тому, управлінський саморозвиток виступає надзвичайно необхідним елементом для підтримки підприємства в сучасних конкурентних умовах його існування. Для розвитку персоналу на підприємстві можна проводити різноманітні тренінги, семінари, форуми тощо.

Крім цього, необхідно створювати таку атмосферу, щоб працівники були самі зацікавлені у власному саморозвитку та розширенні свого самосприйняття, світобачення, світосприйняття тощо.

Для набуття корисно-нових навичок та вмінь, на основі саморозвитку, працівникам потрібно сформулювати для себе певні етапи їх вивчення:

- 1) визначення та постановка досягнення основних цілей;
- 2) формування певного кола задач для вирішення зазначених цілей;
- 3) виокремлення та вивчення такого вміння як самоорганізація в процесі досягнення поставлених цілей;
- 4) активізація розумових здібностей та накопичення нових знань і вмінь;
- 5) навчання щодо необхідності застосування позитивного мислення як в житті, так і в діяльності, зокрема;
- 6) розвиток постійного самовдосконалення в бізнес-процесах (вміння спілкуватися, вміння вирішувати конфліктні ситуації, вміння відстоювати власну точку зору тощо);
- 7) вміння застосовувати власний життєвий досвід на користь як собі особисто, так і у власній справі.

Що ж стосується фінансового саморозвитку, то тут варто зазначити, що цей процес має глобальний, тобто всеохоплюючий характер для діяльності

підприємства. Даний вид саморозвитку є не менш важливим для підтримки функціонування підприємства.

Відомо, що фінансова сфера не є стабільною, а навпаки, в один час вона зазнає надзвичайного розвитку, в інший – з'являються як миттєві, так і довготривалі кризи, та інші різноманітні негативні явища, які в сучасному швидкоплинному бізнес-середовищі не є рідкістю.

Для того, щоб бути постійно на плаву, а також підтримувати власну конкурентоспроможність, підприємцям потрібно вміти планувати власну фінансову стабільність, тобто, так звану, фінансову незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Інколи це зробити важко, проте, все ж можливо.

Інноваційний саморозвиток теж виступає невід'ємною складовою загального саморозвитку підприємства в сучасному бізнес-середовищі його функціонування.

Адже, без застосування новітніх засобів виробництва, різноманітних сучасних наукових розробок, а також без постійного вдосконалення, підприємству, просто не можливо залишатися конкурентоспроможними, та, й взагалі, ефективно функціонувати та розвиватися в сучасному світі.

Отже, для того, щоб на підприємстві здійснювався його саморозвиток, потрібна, перш за все, необхідна атмосфера, яка б цьому сприяла: це, і зацікавленість працівників у власній справі, а також, забезпечення можливості їхнього кар'єрного росту та розвитку.

Крім того, важливим аспектом є розуміння того, що власні фінансові ресурси – найкраще джерело розвитку та забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Не потрібно забувати, що постійний інноваційний розвиток підприємства є не тільки потрібним, але невід'ємним елементом його функціонування [44; с. 3-7].

Для того, щоб створити справді конкурентоспроможний бізнес потрібно сформулювати чіткий план. Проте, план – це не завжди ефективна річ.

Адже, саме по собі планування передбачає поетапність виконання певних визначених наперед кроків, але необхідно пам'ятати, що є багато різноманітних факторів, які невіддільно контролю та виступають як реальність, яку потрібно сприйняти та просто пережити.

Перш за все, для того, щоб створити бізнес, потрібно діяти. А щоб діяти необхідна певна ідея, яка сприятиме цій дії. Проте, й самої ідеї для формування бізнесу мало.

Щоб створити справді щось ефективно та надзвичайно, потрібно перш за все багато попрацювати та вкласти багато зусиль в отримання майбутнього результату. І також варто пам'ятати, що ця спроба може вдатися не з першого разу.

Крім того, для досягнення поставленої мети, необхідно чітко визначити часові обмеження. Це сприятиме кращому виконанню необхідних задач та завдань щодо реалізації мети.

Найважливішим у створенні бізнесу виступає наявність фінансових ресурсів. В більшості, як це показує практика, на ці потреби цілком вистачає власних коштів. Проте, можливі випадки залучення інвестицій зі сторони.

Щоб зрозуміти чи й справді потрібні додаткові залучення зовнішніх джерел для фінансування власної справи, необхідно чітко зважити всі майбутні кроки в розробці свого бізнес-плану.

При цьому слід пам'ятати про наступні речі, з якими можна стикнутися при використанні позичених грошей, а саме:

- 1) істотна втрата контролю над майбутніми доходами: якщо відбувається залучення коштів зі сторони, потрібні певного роду документи, в яких відобразатиметься інформація про те, скільки коштів потрібно, а потім, вже після їхнього стратегічного застосування, необхідно прозвітувати, яким чином буде здійснюватися процедура віддачі цих фінансових ресурсів, і, оскільки, не завжди все це йде по запланованих етапах, можливі суттєві проблеми з кредиторами чи інвесторами в майбутньому;

2) думки про повернення залучених коштів кредиторам чи інвесторам забирають багато часу та роздумів, натомість залишається менше часу для обдумування створення та покращення ефективності власної справи: адже, діяльність кредиторів та інвесторів, перш за все, спрямована на заробляння додаткових фінансових ресурсів, а, отже, і на швидке повернення власних коштів назад;

3) виникнення психологічної залежності від швидких кредитів та інвестицій: відомо, що витратити запозичені кошти завжди набагато легше, ніж заробляти власні;

4) не вигідна позиція позичальника: як тільки починається формування власної справи, ще не має досвіду у вирішенні різноманітних фінансових справ та питань, тому найкращим варіантом в даному випадку є використання тільки власних фінансових ресурсів;

5) залучені кошти не сприяють розвитку ефективного конкурентоспроможного бізнесу: адже, всі думки зосереджені не на виробництві продукції чи якісному наданні послуг, а на тому, яким чином і як найшвидше повернути позичені фінансові ресурси;

6) пошук можливостей щодо залучення фінансових ресурсів на основі як найкращого варіанту забирає багато часу та зусиль: в даний час існує величезна кількість установ та організацій, які надають кредити та інвестиції, проте, ця процедура їхнього пошуку, дослідження та обрання найбільш потрібного варіанту потребує багато зусиль та часових втрат, що в свою чергу надто сильно відволікає від створення та розвитку власного бізнесу;

7) розуміння того, що насправді потрібно – чи залучені кошти чи розвиток власної справи: в більшості, для створення та розвитку власного бізнесу потрібно набагато менше фінансових ресурсів, ніж ми собі це уявляємо.

При формуванні власної справи потрібно розуміти дві основні речі. Перша, з яких полягає в тому, що ідеї втілення особистого бізнесу мають безмежну здатність генерування новизни, а от залучені кошти – поняття дуже реальне, невідворотне та досить обмежене в часі.

Тому, щоб не потрапити в їхню залежність, варто чітко продумати кожен крок побудови власної справи.

Бізнес, в загальному, як діяльність виступає свого роду певною структурою з набором різноманітних, але взаємопов'язаних елементів. Основними з них являються прибуток та витрати.

Адже, відомо – не можливо отримати прибуток не затративши певні сили, ресурси тощо. І, навпаки, не можливо затратити щось і не отримати натомість щось інше: світі бізнесу це відображається в двох варіантах: або прибуток, або збиток – це фінансова аксіома будь-якого бізнесу, діяльності чи власної справи.

Розпочинаючи та плануючи власний бізнес не варто думати лише про те, що всі без виключення ресурси є обмеженими. Обмеженість виступає нічим іншим як можливістю запропонувати якийсь суттєво новий «креативний продукт».

Отже, в цьому випадку саме обмеженість виступає рушійною силою, що сприятиме ефективному використанню саме того, що є в наявності та того, що є найнеобхіднішим на даному етапі діяльності.

На думку професіоналів власної справи найкращим в підході «бізнес як вирішення власних проблем» виступає саме те, що започатковувати власну справу потрібно будучи щиро захопленими від цього завдання.

Крім цього, на успіх приречений також і такий бізнес, який є відомим та дослідженим із середини. Тобто, коли керівник сам виступає фахівцем в даній специфічній сфері діяльності. Це може бути чи то сфера якихось певних послуг, чи сфера виробництва певного виду продукції тощо [45; с. 91-93].

Взявши до уваги все вище сказане, можна зробити висновок про те, що розвиток підприємства відображає дії керівництва, що залежать від правильних організаційних механізмів щодо власної діяльності, також від стилю управління на основі як загального керівництва підприємством, так і структурними елементами всієї організації, зокрема.

Сам по собі розвиток підприємства відбутися не може. Для цього потрібно задіяти певні механізми, які в результаті і матимуть вплив саме на ефективність розвитку підприємства.

Крім ефективного управління діяльністю підприємства, його рівень розвитку залежить також і від фінансового забезпечення. Адже, саме від запровадження різноманітних інноваційних новинок та, й взагалі, від різного роду інноваційних процесів, підприємство має змогу «нормально» розвиватися.

Діяльність підприємства може бути успішною при певних умовах, яких потрібно не тільки дотримуватися, але й розуміти, що такі умови необхідні.

Перш за все, ефективний розвиток підприємства відбувається за умови достатньої мотивації. Адже, якщо колектив підприємства відчуває можливості власного розвитку та власної цінності, то працівники більше та краще прикладатимуть зусиль щодо власної діяльності. Багато в чому розвиток підприємства залежить саме від його колективу – від його вмінь, ідей, творчості виконання завдань, креативності, різного бачення картини «бізнесу» тощо.

По-друге, як вже було неодноразово сказано вище, розвиток підприємства залежить і від матеріальних вкладень, які в більшості відображаються у фінансовому забезпеченні всієї діяльності – від початку створення і до етапів оновлення щодо його діяльності в майбутньому.

По-третє, з достатнім фінансовим забезпеченням діяльності підприємства пов'язане інноваційне оновлення та інноваційне забезпечення його діяльності. Адже, бізнес-середовище, як і увесь світ взагалі, постійно розвивається. А, отже, підприємству необхідні умови для забезпечення та підтримки цього розвитку.

Тому, для забезпечення та підтримки ефективного рівня розвитку підприємства, його керівництву потрібно враховувати багато різноманітних умов, факторів, можливостей, принципів, механізмів, методів та методик, які б сприяли цим діям в майбутньому. Крім цього, розвиток підприємства повинен відбуватися постійно, з врахуванням змінності як сучасних бізнес-процесів на основі ринкових умов ведення діяльності, так і з врахуванням змінності потреб споживачів (покупців) продукції та послуг тощо.

1.2. Особливості вибору бізнес-стратегії підприємством в сучасних економічних умовах

На даному етапі розвитку економіки, підприємствам, щоб втриматися на «плаву» в жорстких конкурентних умовах, необхідно повсякчас пристосовуватися до різноманітних змін. Для того, щоб ефективніше здійснювати такі кроки, потрібно моделювати вже існуючі стратегічні підходи на сучасний лад.

Однією з таких бізнес-стратегій виступає стратегія «поглянути на себе зі сторони». Про майбутнє відомо лише те, що воно незвідане і не буде таким, як сучасність.

Отже, стратегічне рішення вимагає зміни правил аналізу: фактично необхідно «піднятися» над реальністю та «змінити кут бачення». Так, будь-яка спроба планувати свої дії, враховуючи тільки сучасний стан, є економічно неефективною.

Проте, це не означає відмову від стратегічного планування, навпаки, сюди слід додати інші важливі компоненти.

Так, до основних компонент, що стосуються саме планування сучасної бізнес-стратегії варто віднести:

1. Передбачення можливих наслідків поточних подій.
2. Планування певних подій в майбутньому.
3. Врахування варіантів можливого ризику.

Зміни, які породжують майбутній стан, можна виявити тільки шляхом систематичного пошуку. Адже, між принциповими відкриттями та їхніми наслідками існує певний часовий проміжок, проте, для конкретних галузей виробництва наслідки передбачувані.

В основному, управлінці заклопотані вирішенням приватних завдань із обмеженими чинниками впливу. Стратегічне ж рішення вимагає миттєвої зміни правил оцінки та розробку варіантів вирішення. Концентрація є основою економічного результату.

В кожній організації існує проблема нестачі ресурсів (фінанси, персонал, матеріали тощо). Спроба робити все потроху веде до розпорошення ресурсів. Г. Мінцберг (1989 р.) відзначав, що стратегічне управління реалізують компанії, готові йти на революційні зміни.

Спочатку керівництво компанії протистоїть зовнішнім змінам, які підштовхують до коригування напрямів розвитку. Поступово невідповідність зовнішніх умов та системи функціонування компанії досягає свого критичного рівня, що призводить до організаційної кризи та подальших революційних внутрішніх змін.

Стратегічне управління концентрує зусилля компанії на певному напрямку розвитку, але періодично така політика призводить до організаційних криз.

Тому, сучасна бізнес-стратегія розвитку підприємства повинна ефективно поєднати наступні чинники, серед яких:

- пізнання зовнішніх можливостей та небезпек;
- пізнання та розвиток внутрішнього потенціалу;
- пошук шляхів досягнення запиту можливостей компанії;
- прагнення змінити своє зовнішнє оточення [28; с. 214-215].

В сучасному світі все більшої популярності набирають стратегії розвитку та успішності діяльності підприємства на основі етичних норм та принципів ведення бізнесу.

Основним елементом таких стратегій виступає правильне формування іміджу здійснення як підприємницької, так і загальної діяльності взагалі.

Сьогодні спонукає підприємців та управлінців використовувати та застосовувати імідж як надзвичайно важливу характеристику свого бізнесу (наприклад, щодо реклами власного товару, продукції, послуг), яка вказуватиме на подальші перспективи та умови його процвітання.

Якщо ж коротко описати мету формування іміджу підприємства, то варто зазначити, що вона полягає, передусім, у формуванні та забезпеченні його популярності на основі позитивного ставлення до нього та його сприйняття, які мають досить динамічну здатність змінюватися під впливом багатьох факторів.

Отже, правильно сформований та представлений імідж виступає необхідною умовою для забезпечення довготривалого успіху та процвітання підприємства, не тільки на основі його позитивних результатів діяльності, але й з врахуванням позитивних думок суспільства (споживачів, бізнес-партнерів, клієнтів тощо) про нього.

Імідж-стратегію для ефективного функціонування підприємства доцільно формувати на основі його найкращих внутрішніх характеристик, тобто враховувати всі фактичні, наявні та потенційні сильні сторони

Імідж-стратегія підприємства повинна включати формування іміджу з врахуванням внутрішніх характеристик підприємства, а саме:

- освіченість та креативність персоналу;
- перспективні умови праці;
- положення на ринковому сегменті;
- репутабельність та сучасність в умовах динамічного розвитку ринку;
- участь у різноманітних тренінгах, форумах, акціях та інших важливих суспільно-професійних заходах.

Доцільно зауважити, що імідж-стратегія підприємства відображає обрану позицію підприємства, яку воно займає з врахуванням впливу певних факторів, ризиків, принципів, законів, внутрішніх характеристик, сильних сторін та ін.

Дана позиція підлягає коригуванню, тобто, відображає, що є допустимим, а також, що є недопустимим для ефективного розвитку та подальшого функціонування самого підприємства.

Отже, можна констатувати той факт, що імідж є важливою складовою формування стратегії розвитку та діяльності підприємства. Адже, саме він дозволяє показати наявний стан підприємства на основі його сприйняття суспільством, яке підлягає корегуванню, за умови:

- грамотного підходу як до власної справи, так і до правдивого рекламування продукції, товарів чи послуг;
- вмілого забезпечення позитивних відгуків в ЗМІ;

- ретельності та чіткості представлення «індивідуальності» власного бренду та торгової марки тощо [39; с. 100-101].

Адже, сама бізнес-стратегія – це глобальний, всемасштабний та всеохоплюючий «план дій», який відображає найосновніші моменти розвитку підприємства на основі його сильних сторін (які визначаються, виходячи з оцінки «найсильніших» факторів внутрішнього середовища функціонування самого підприємства), а також сприяє чіткому встановленню певних стратегічних «кроків» до формування забезпеченості найважливіших конкурентних переваг підприємства (які визначаються, виходячи з оцінки факторів зовнішнього середовища існування самого підприємства), з врахування специфіки його діяльності (виробництва продукції та надання послуг).

Бізнес-стратегію називають ще «діловою стратегією» підприємства. Дане поняття застосовується дуже часто, а суть його полягає в тому, що діяльність будь-якого підприємства на пряму залежить від всякого роду ресурсного забезпечення, що включає:

1) людські ресурси (працівники за категоріями освіти та певними навичками роботи, тобто колектив підприємства в цілому);

2) соціальні ресурси (забезпеченість робочими місцями працюючого населення; застосування різноманітних систем винагород; преміювання; соціальні гарантії та забезпечення, можливості щодо навчання, підвищення кваліфікації, самоосвіти, самонавчання, самовдосконалення, саморозвитку тощо);

3) фінансові ресурси (наявність власних коштів та можливості залучення та запозичення грошових коштів у матеріальному та нематеріальному вимірах тощо);

4) управлінські ресурси (нові можливості для здійснення організаційно-орієнтованого процесу на підприємстві, що включатиме етапи щодо планування, прогнозування, контролю, контролінгу, мотивації, моніторингу тощо);

5) інформаційні ресурси (можливість відкритого публічного доступу до різноманітних та необхідних в діяльності підприємства джерел забезпечення інформації тощо);

6) виробничі ресурси (забезпеченість діяльності бізнес-процесів на підприємстві всіма необхідними матеріалами, устаткуванням, допоміжними технологіями тощо);

7) інноваційні ресурси (можливість застосування та використання різноманітних сучасних «новінок» для покращення виробництва продукції чи надання послуг, ефективного функціонування підприємства в цілому тощо);

8) екологічні ресурси (можливість встановлення сприятливих та нешкідливих умов для забезпеченості охорони навколишнього природного середовища тощо);

9) інші ресурси (всі інші види ресурсів, які забезпечуватимуть ефективність діяльності та подальший розвиток, а також сприятимуть безперебійності виробництва продукції чи наданню послуг для конкретного «специфічного» підприємства та ін.).

Варто зауважити, що при формуванні бізнес-стратегії діяльності підприємства, основним ресурсом являються «люди» – працівники. Адже, без цього про ніяку ефективність мова навіть йти не може. Людські ресурси повинні бути в розробці бізнес-стратегії на першому місці.

На інших етапах щодо розробки бізнес-стратегії повинно поступово включатися все інше ресурсне забезпечення для підприємства, якого потребує специфіка та особливості саме його функціонування та діяльності.

Крім цього, в нинішніх ринкових умовах здійснення власної справи мало бути успішним, потрібно вміти застосовувати різноманітні методики для досягнення та підтримання успіху на основі визнання серед покупців (споживачів), а також необхідно забезпечувати висококонкурентні переваги власного бізнесу.

Проте, перш за все, на початку формування власного бізнесу для забезпечення безумовного розвитку, підтримки високих позицій та

конкурентних переваг потрібно домогтися впізнаваності продукції (послуг) серед покупців (споживачів). Цього можна досягти, застосувавши передові технології виробництва (надання) продукції (послуг), забезпечивши якісні та надійні характеристики товарів, а також представивши ефективну рекламу, в якій буде вказано всю необхідну інформацію. Але, це все буде даремним, якщо продукція (послуга) не буде відповідати необхідним та бажаним потребам покупців (споживачів).

Отже, для утвердження стійких позицій на ринку серед конкурентів, у ринкових умовах функціонування, фірмам та компаніям потрібно дуже і дуже постаратися.

Вже давно доведено, що покупці при виборі тієї чи іншої продукції та й взагалі, при здійсненні покупки, використовують інформацію, яка є в їхньому мисленні – дія реклами, яка може бути як негативна, так і позитивна. Тому можна вважати, що купуючи продукцію, всі так чи інакше користуються «емоціями».

Для досягнення такого ефекту варто застосовувати стратегію бренду. У даний час це один із найважливіших методів для досягнення успіху. Проте, якщо фірма бажає дійсно займати високі конкурентні позиції на ринковому сегменті, отримувати в кінцевому результаті великі прибутки, варто створювати не «тимчасовий», «миттєвий» чи «паперовий» бренд, а бренд, який надаватиме справжні надійні гарантії про продукцію, товар чи послугу їхнім покупцям (споживачам). В інакшому випадку, відбудеться зворотний ефект – втрата довіри покупців до даного виду продукції та фірми, що його виробляє. Тобто, буде зворотна сторона емоції – не радість від очікуваної покупки, а зневіра в даній продукції (послузі).

Варто зауважити, що не завжди, та й навіть не в усіх випадках ефективність бренду залежить від величезних грошових затрат на нього. В сучасному світі застосовуються інші, кращі та порівняно дешевші методи для досягнення даної мети – креативність, з урахуванням психологічних, соціальних та інформаційних аспектів. Тому не варто ототожнювати ефективність бренду з величезними грошовими затратами на його винайдення, розвиток та підтримку. Всі грошові

вкладення доцільніше перенести на забезпечення якості та надійності продукції (послуги), яка і посприяє визнанню серед її покупців (споживачів) [50; с. 92-93].

1.3. Взаємозв'язок вибору бізнес-стратегії діяльності та рівня розвитку підприємства

Беззаперечним, й справді виступає той факт, що вибір обраної бізнес-стратегії ведення власної діяльності напряду впливає на подальший ефективний розвиток підприємства в будь-якому аспекті з його проявів.

В теперішньому бізнес-середовищі розвитку виробничо-господарських процесів, необхідною умовою виступає забезпечення та підтримка стабільності ведення діяльності на основі впровадження новітніх стратегій, які б могли пристосовувати підприємства ефективно працювати незалежно від різких змін як зовнішніх, так і внутрішніх факторів.

Крім того, сучасна стратегія повинна включати не тільки можливості адаптації бізнесу до зміни різноманітних факторів впливу на виробничо-господарські процеси ведення діяльності.

Насамперед, необхідною умовою щодо забезпечення успішності бізнесу виступає достатня мотивація працівників, від яких і залежить подальша ефективна діяльність підприємства. Адже, без мотиваційних процесів неможливо сформувати ефективну командну діяльність персоналу.

Мотивацію, в даний час, можна вважати одним із найвагоміших факторів впливу на формування, забезпеченість та підтримку прибутковості підприємства.

Взаємозв'язок важливих елементів щодо формування сучасної бізнес-стратегії успішного функціонування підприємства відображає взаємозалежність таких основних її складових як:

- 1) організаційно-виробничі процеси на підприємстві;
- 2) достатня мотивація працівників;
- 3) ефективність діяльності працівників;
- 4) успішність та прибутковість підприємства.

Для забезпеченості ефективності мотиваційної складової формування бізнес-стратегії, необхідна чітка фінансова підтримка.

Взагалі, мотивація персоналу на підприємстві включає наступні важливі аспекти, а саме:

1) грошово-матеріальну винагороду працівників за їхню успішну діяльність;

2) морально-етичне сприяння в забезпеченості нормального клімату в колективі;

3) умови забезпеченості трудового законодавства, на основі прав та обов'язків персоналу підприємства.

Передусім, мотиваційний елемент сприяння підтримці забезпечення ефективної діяльності персоналу підприємства, полягає в його фінансовому забезпеченні. Тобто, для того, щоб кожен працівник ефективно здійснював свою частину роботи, необхідно умовою виступає його фінансова забезпеченість на майбутнє.

Отже, складова сучасної бізнес-стратегії щодо забезпечення ефективної та прибуткової діяльності підприємства – мотивація, повинна включати такі етапи як:

1) визначення основної мети та завдань для її реалізації;

2) забезпеченість сприятливих факторів для реалізації визначеної мети та завдань;

3) формування дружньої команди працівників для досягнення поставленої мети та завдань;

4) забезпеченість взаємозв'язку та взаємодопомоги в командній роботі;

5) врахування необхідних змін зовнішнього та внутрішнього середовища;

6) прогнозування та мінімізація, за можливості, різноманітних ризиків втрати;

7) застосування та використання всіх прямих та альтернативних можливостей;

8) періодичне заохочення персоналу;

9) винагорода працівників при досягненні кінцевого результату (премії, відпустки тощо) [43; с. 23-24].

Як відомо, в світі бізнесу без комунікаційних процесів нікуди, оскільки, будь-яка діяльність так чи інакше пов'язана з людьми. Отримання інформаційних даних є надзвичайно важливою річчю для формування, розвитку, та й взагалі для забезпечення нормального функціонування діяльності компанії. Крім того, в сучасному бізнес-середовищі потрібно швидко та чітко «відфільтрувати» зібрану та накопичену інформацію, так як не вся вона являється цінною для діяльності компанії.

Для того, щоб ефективно використовувати та застосовувати інформаційні ресурси, доцільно скористатися методикою на основі фреймінгу (від англ. слова «framing», що означає, в дослівному перекладі, рамкування) або, іншими словами, рамкового аналізу, що виступає одним із міждисциплінарних методів наукових досліджень.

В загальному, фреймінг – це свого роду певне абстрактне поняття, яке відображає уявлення людиною якихось інформаційних даних на основі їхньої організації та структурування в ціле, із використанням свого власного життєвого досвіду, а також із врахуванням особистих наукових знань.

Основна суть фреймінгу полягає в тому, що він відображає рамкові уявлення, адже, кожна людина здатна сприймати та розуміти інформацію тільки в особистих межах власного розуміння. Тому, щоб якнайкраще спланувати власну бізнес-діяльність доцільно застосовувати дану методику і в практичній діяльності.

Так, формуючи власну справу, підприємець або керівник повинен спілкуватися з певною кількістю наявних та потенційних клієнтів, в кожного з яких присутнє особисте бачення світу бізнесу. Крім цього, і керівник має власний стиль світосприйняття бізнес-діяльності та бізнес-процесів, який на основі саме фреймінгу набуває специфічних рис мислення, а також за допомогою саме цієї особливості сприятиме створенню та підтримці необхідної конкурентоспроможності власної діяльності. По суті, ефективність усіх бізнес-

процесів залежить від успішності формування як тактики, так і, в кінцевому підсумку, стратегії ведення власної справи. Отже, схожі бачення щодо бізнесу як і керівника компанії, так і його клієнтів виступають одним із надзвичайно важливих аспектів планування власної діяльності.

Варто констатувати той факт, що застосування методики фреймінгу дозволить, по-перше, спланувати власну бізнес-діяльність якнайкращим чином, по-друге, забезпечить довгострокову перспективу її існування.

В процесі формування бізнес-плану власної діяльності спочатку потрібно проаналізувати наявну ситуацію на основі бачення керівника, після чого, всі інформаційні дані співвставляються з баченням клієнтів. Такий підхід дозволяє чітко відтворити та підтримати імідж компанії на основі схожості бачення, а також ліквідувати можливі неспівпадіння для прийняття майбутньої стратегії діяльності компанії. Дана методика сприятиме визначенню цілісності картини бачення щодо отримання позитивного кінцевого результату компанії. Адже, найперше, на що можливо отримати відповідь, так це те, чи приведуть певні дії до бажаного результату, і чи в кінцевому результаті буде досягнуто поставленої мети, і взагалі, чи в правильну сторону спрямовано всі зусилля компанії тощо.

Отже, застосування методики фреймінгу в бізнесі посприє ефективній оцінці та комплексності аналізу щодо контексту отримання результату: від його запланованості, і до його одержання.

З вище описаного застосування методики фреймінгу в діяльності компанії варто виділити основні етапи бізнес-планування, а саме:

- 1) конкретизація головних цілей діяльності компанії, в тому числі й альтернативних;
- 2) представлення основних задач діяльності компанії;
- 3) створення тактичних дій щодо реалізації поставлених цілей;
- 4) формування головної бізнес-стратегії діяльності компанії на основі її гнучкого пристосування до швидкозмінних зовнішніх економічних умов;
- 5) застосування методики мінімізації ризиків у здійсненні діяльності компанії;

б) опис майбутніх очікуваних результатів;

7) коректування елементів бізнес-стратегії діяльності компанії на основі використання методики фреймінгу.

Щоб зрозуміти чи й справді новий план здатен покращити вже існуючу ситуацію в компанії, не потрібно затрачати багато часу на його вивчення, необхідно всього лиш провести порівняльний аналіз існуючої реальної та можливої майбутньої ситуації. Застосовуючи такий підхід можливо передбачити будь-яку ситуацію, і наперед сформувавши певну модель поведінки компанії на ринку, що забезпечить значну й таку необхідну мінімізацію ризиків, а також сприятиме ефективності та стійкості бізнес-діяльності в умовах економічної нестабільності [48; с. 85-86].

Сучасні швидкозмінні тенденції розвитку та становлення підприємництва як у світі, так і в Україні зокрема, диктують свої правила «виживання». Переважно керівники стараються «правильно» працювати, і до якоїсь певної межі все відбувається без суттєвих збоїв. Проте, в один момент все може не очікувано змінитися, тобто зайти в глухий кут, з якого здавалося б не має виходу. Чому так трапляється? Відповідь на це питання дуже проста – не врахували плин сучасності та її швидку зміну. Для того, щоб в теперішніх ринкових умовах бути «справжнім» підприємцем, потрібно мати далекоглядний погляд в майбутнє. Адже, просто працювати за інерцією, тобто нічого не вдосконалюючи, не застосовуючи нових технологій та сучасних стратегій, можна поступово прийти до повного занепаду. Для того, щоб стати успішним та досягти певного роду пристосованості у власній справі необхідно використовувати кардинально новий погляд на «життя» бізнесу, іншими словами – потрібно вміти вчасно змінити власний погляд на стандартні, вже існуючі речі та події.

Одним із таких методів може виступити, так званий, рефреймінг. Взагалі, дане поняття широко застосовується в нейро-лінгвістичному програмуванні, а також це один із напрямів практичної психології. Проте, ця методика набрала досить широкої популярності в застосуванні її принципів не тільки в особистому житті людини, а й в покращенні ефективності ведення бізнесу. Трактуючи

рефреймінгу в загальному, означає зміну бачення, тобто це здатність кардинально оновити своє світобачення та світосприйняття. Дане поняття походить від англійського слова «frame» та означає в точному перекладі «змінення рамки».

В сучасному світі бізнесу взаємозв'язок психології та управління відчувається надзвичайно сильно. Адже, ми навіть над тим не задумуючись, переважно завжди обдумуємо майбутні стратегічні та тактичні ходи, які будемо використовувати в тій чи іншій ситуації. Формуємо на цій основі, так звану, майбутню картину власної справи: плануємо нову продукцію або нові послуги; вигоди, які отримаємо від цієї справи; обдумуємо майбутніх клієнтів та споживачів наших послуг та продукції; уявляємо яким чином плануватимемо розвиватися на майбутнє тощо. Це безперервний процес роздумів та уявлення всіх можливих майбутніх процесів при здійсненні підприємницької справи. І правильним в цьому механізмі виступає якраз це постійне оновлення власного бачення. Адже, як вже згадувалося, інертна праця або плин за течією – це втрата всього. Тому, той хто не бажає розвиватися буде приречений на поступову деградацію та занепад врешті-решт.

Суть методики рефреймінгу полягає в тому, що коли стається якесь негативне явище, тобто, якщо виникає якась проблема потрібно не панікувати. Для початку, як радять фахівці, необхідно усвідомити та сприйняти те, що сталося. Далі слід все спокійно обдумати, на основі відповідей на такі важливі питання як: 1) що позитивного можна почерпнути з даної ситуації; 2) які вигоди можливо досягнути з цієї негативної події; 3) що можна взяти з цього для себе на майбутнє. Отже, найкращим засобом на першому етапі вирішення негативного аспекту є прийняття наявності проблеми, розуміння природи її виникнення та усвідомлення наявності її вирішення.

Наступним етапом в даному підході є заміна слова «проблема» на слово «завдання». Тобто, яким саме чином це потрібно вирішити для покращення наявної існуючої ситуації. Адже, передусім потрібно пам'ятати, що життя людини, а не виняток цьому і її діяльність, мають як позитивні, так і негативні

сторони. І якщо при отриманні позитивного стану речей всі радіють, то при негативній тенденції – навпаки. Але на негативних подіях не слід зациклюватися. Всі вони так само тимчасові як і позитивні. Все в світі є змінним: немає ні постійного позитиву, як і немає постійного зтяжженого негативу.

Коли виникає негативне явище в нашій діяльності, потрібно розуміти, що десь була допущена помилка, десь щось було не враховано тощо. Взагалі, потрібно вміти застосовувати виникнення проблеми собі на користь. Адже, проблема ніби підказує, що йдемо не вірним шляхом і вказує на те, що треба вчасно це виправити, а не навпаки зациклитися на своїх невдачах. Поразка – це свого роду один з мотивів, що стимулює для вдосконалення як себе, так і власного бізнесу. Крім цього, вчені радять поступово замінювати слово «завдання» на слово «мета» – це третій етап рефреймінгу. Що свідчитиме про нашу готовність до більш обдуманого докладнішого та поетапного плану дій щодо вирішення наявної проблемної ситуації.

Отже, можна стверджувати, що рефреймінг – це передусім зміна, яка полягає в новизні власних поглядів, думок, бачення, розуміння, усвідомлення, сприйняття, світосприйняття тощо. Крім цього, дане поняття стосується глобальної зміни життя всієї особистості, яка в умовах швидких подій повинна навчитися пристосовуватися до «нового» життя та вміти знаходити для себе позитивні тенденції з усіх можливих негативних аспектів.

Дана методика допомагає віднайти новий підхід до вирішення різноманітних проблемних ситуацій, та не дозволити, щоб паніка при їх виникненні взяла верх не тільки над звичайною людиною, але й над керівником чи управлінцем, та й взагалі над усім персоналом.

Використовуючи принципи рефреймінгу можна навчитися помірковано переживати через різноманітні життєві негаразди, творчі невдачі, робочі негативні моменти, та заодно зуміти набагато легше ставитися та розуміти життя загалом [47; с. 746-749].

Проте, для того, щоб, описані вище, механізми відразу ефективно подіяли та приносили усіх одночасно, потрібно багато напрацювань, а для цього потрібен

час. Інколи, саме цей фактор і виступає негативним елементом для ведення бізнесу. Тому найоптимальнішим вирішенням даної ситуації є збір досвіду компаній та фірм на основі конкретних даних про їхню загальну стратегію діяльності, а саме:

- 1) тип управління на підприємстві;
- 2) умови та основні принципи управління на підприємстві;
- 3) особливості комунікаційних зв'язків між структурними підрозділами самого підприємства;
- 4) особливості комунікаційних зв'язків між учасниками внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства;
- 5) основні специфічні риси загальної стратегії ведення власної діяльності на підприємстві:
 - 5.1) особливості організаційно-виробничої політики на підприємстві;
 - 5.2) особливості інноваційної політики на підприємстві;
 - 5.3) особливості екологічної політики на підприємстві;
 - 6) особливості фінансової політики на підприємстві;
 - 7) особливості фінансової стратегії на підприємстві:
 - 7.1) особливості фінансового планування на підприємстві;
 - 7.2) основні джерела отримання фінансових ресурсів на підприємстві;
 - 8) особливості інвестиційної політики на підприємстві;
 - 8.1) оцінка кредитоспроможності підприємства;
 - 8.2) оцінка здатності підприємства до самофінансування;
 - 9) оцінка внутрішніх та зовнішніх ризиків та загроз для діяльності підприємства;
 - 10) аналіз та оцінка існуючого та можливого рівнів розвитку підприємства;
 - 11) наявні та специфічні можливості подальшої адаптації підприємства до швидкозмінних ринкових умов здійснення власної діяльності, на основі швидкого та «безболісного» переходу на інші види діяльності без значних втрат для власного бізнесу тощо.

Висновки до розділу 1

У розділі 1 «Теоретико-методичні аспекти рівня розвитку підприємства на основі бізнес-стратегії його діяльності» висвітлено розвиток підприємства як один із основних критеріїв забезпечення його успішної діяльності, описано особливості вибору бізнес-стратегії підприємством в сучасних економічних умовах, а також обґрунтовано взаємозв'язок вибору бізнес-стратегії діяльності та рівня розвитку підприємства.

Зокрема, зазначено, що зовнішні фінансово-економічні умови в країні вимагають від сучасного бізнесу та, зокрема, від підприємств нових видів та способів адаптації та гнучкості пристосування. Адже, ринкова економіка «не має» стабільності, їй завжди притаманний рух, розвиток, самовдосконалення, пошук нового – методів, методик, принципів тощо. Розвиток підприємства залежить від політики його керівництва, його далекоглядності та вміння швидко адаптуватися до різноманітних змін, що викликані динамічним станом сучасних економічних процесів у світі, і, як наслідок, в країні.

Виявлено, що на даному етапі розвитку економіки, підприємствам, щоб втриматися на «плаву» в жорстких конкурентних умовах, необхідно повсякчас пристосовуватися до різноманітних змін. Для того, щоб ефективніше здійснювати такі кроки, потрібно моделювати вже існуючі стратегічні підходи на сучасний лад. Тому, до основних компонент, що стосуються саме планування сучасної бізнес-стратегії варто віднести: передбачення можливих наслідків поточних подій; планування певних подій в майбутньому; врахування варіантів можливого ризику.

Досліджено, що вибір обраної бізнес-стратегії ведення власної діяльності напряму впливає на подальший ефективний розвиток підприємства в будь-якому аспекті з його проявів. Тому, в теперішньому середовищі розвитку виробничо-господарських процесів, необхідною умовою виступає забезпечення та підтримка стабільності ведення діяльності на основі впровадження новітніх стратегій, які б могли пристосовувати підприємства ефективно працювати незалежно від різких змін як зовнішніх, так і внутрішніх факторів.

РОЗДІЛ 2 ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНУ ДНТП «ТЕХАС-К»

2.1. Особливості діяльності та фінансово-економічна оцінка динаміки результатів доходів та витрат підприємства

ДНТП «Техас-К» сформоване в 1996 р. Повною назвою досліджуваного підприємства є Державне науково-технічне підприємство «Техас-К». Скороченою назвою досліджуваного підприємства є ДНТП «Техас-К».

Згідно даних зазначених в Статуті досліджуваного підприємства зазначено, що ДНТП «Техас-К» створено з метою отримання прибутку за рахунок наукової, підприємницької та господарської діяльності в галузі зв'язку, телебачення, точної механіки, приладобудування.

Що ж стосується місії досліджуваного ДНТП «Техас-К», то вона звучить наступним чином: діяльність підприємства полягає в розробці та виготовленні антенної техніки для організації мереж супутникового зв'язку і телекомунікацій в залежності від конкретних потреб та можливостей споживача-замовника.

Початковими етапами діяльності ДНТП «Техас-К» були наступні розробки антенних систем: «Балет»; «Жарик»; «Екран»; «Кристал-5»; «Центавр»; «Кристал-2.5»; «Паралель»; «Діамонд-2.4»; «Діамонд-1.8»; що дало можливість для виготовлення різноманітних типів та видів антенних систем, за допомогою яких можна організувати необхідну мережу супутникового зв'язку в залежності від конкретних потреб та можливостей.

На протязі від 2001 р. по 2018 р. на даному ДНТП «Техас-К» розроблено наступний ряд антенних систем, а саме: «Деймос-Фу»; «Марат-А»; «Парад-А»; «Воїн-А»; «Зірка-А».

Номенклатурою продукції на ДНТП «Техас-К» є:

1) стаціонарні антенні системи з діаметрами рефлекторів від 0,4 м до 32 м, частотний діапазон від 470 МГц до 43,5 ГГц;

2) мобільні антенні системи; антенні системи для дистанційного зондування Землі;

3) телевізійні антенні системи; вимірювально-діагностичні антенні системи (1...26) ГГц;

4) хвилеводно-коаксіольні тракти;

5) антенно-мачтові споруди;

6) системи автотренінгу з штучним інтелектом;

7) інформаційні мікрохвильові мережі на базі MMDS, LMDS, MITRIS (11,5...12,5) ГГц;

8) великогабаритні металоконструкції з кривизною 2-го порядку діаметром до 6300 мм, висотою 3130 мм, точністю 0,01 мм;

9) нафтогазове обладнання: редуктори; засувки; вентиля; ротори; тормозні барабани; системи підігріву нафти-сирця.

Оскільки, майже всі підприємства, виняток можуть становити лише підприємства соціального спрямування, направляють власну діяльність на отримання та примноження прибутків, ДНТП «Техас-К» також в цьому зацікавлене.

Крім цього, продукція досліджуваного підприємства являється унікальною, адже, виготовляється, в основному, в одиничному вигляді та є високо-технічною. Тому, і користувачі даної продукції є дещо «специфічними».

Даний вид продукції досліджуваного підприємства не тільки формує певний перелік її замовників та користувачів, але має досить суттєвий вплив на встановлення кінцевої вартості власних виробів з врахуванням всієї її «специфічності» та властивостей.

Як уже зазначалося, продукція ДНТП «Техас-К» є унікальною, а тому потребує затрати великих зусиль на її формування та створення від усієї команди працівників – від етапів її розроблення і до етапів її впровадження в дію, з врахуванням випробувальних робіт, які можуть потягнути за собою перегляд її параметрів та процесів запуску для ефективності та виконання поставлених до неї технічних завдань тощо.

Вартою уваги в даному дослідженні виступає оцінка динаміки результатів доходів даного ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності, проведена на основі даних Форми № 2-м «Звіту про фінансові результати».

Тенденції зміни результатів статті «чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» протягом 2014-2018 років на ДНТП «Техас-К» відображено на рис. 2.1.

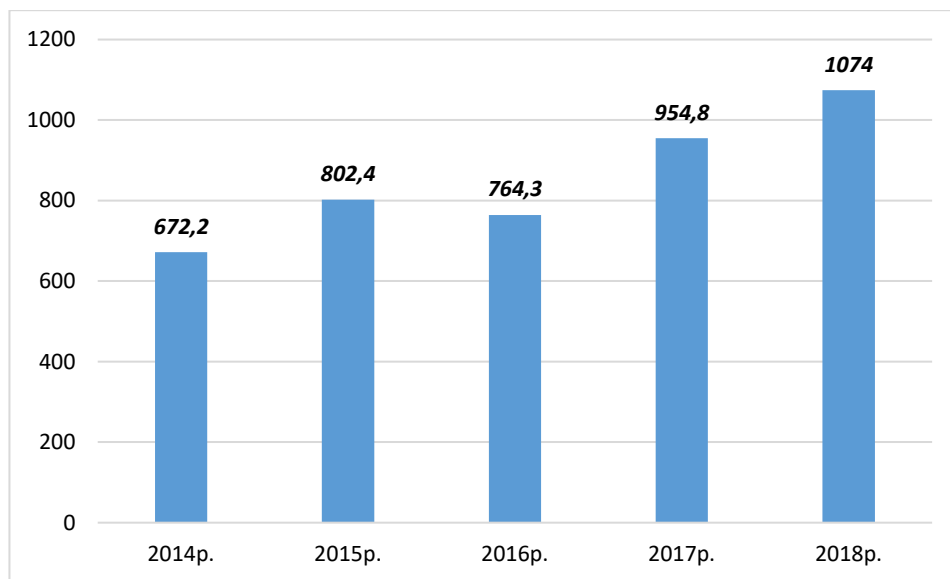

Рисунок 2.1. Тенденції зміни результатів статті «чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» на ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років, тис. грн.

Представлену динаміку результатів статті «чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» протягом 2014-2018 років на ДНТП «Техас-К» можна вважати позитивною.

Так, протягом 2014 р. дана стаття складала 672,2 тис. грн. За 2015 р. результат суми чистого доходу зріс на 130,2 тис. грн. (19,4 %), в порівнянні із сумою 2014 р. та становив 802,4 тис. грн. Протягом 2016 р. на досліджуваному підприємстві спостерігалось незначне скорочення результату суми даної статті до 764,3 тис. грн., тобто на -38,1 тис. грн. або на -4,7 % відносно результату

минулорічної суми (2015 р.). За 2017 р. сума чистого доходу на досліджуваному підприємстві зросла на 190,5 тис. грн. (24,9 %), у порівнянні з результатом за 2016 р., та в кінцевому підсумку склала 954,8 тис. грн. Протягом 2018 р. сума чистого доходу дорівнювала 1074,0 тис. грн., що є на 119,2 тис. грн. або на 12,5 % більше від результату статті за 2017 р. (954,8 тис. грн.).

Тенденції зміни результатів статті «інших операційних доходів» протягом 2014-2018 років на ДНТП «Техас-К» показано на рис. 2.2.

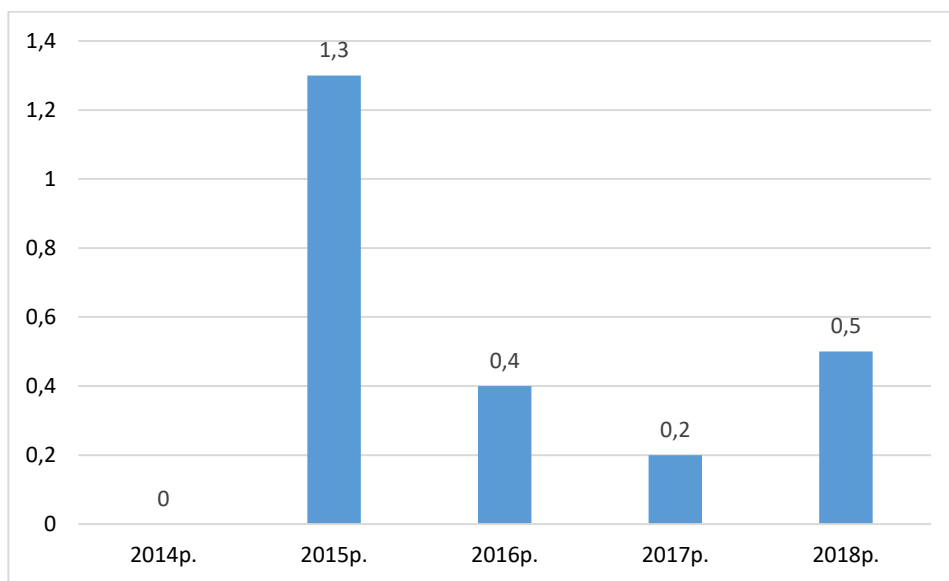

Рисунок 2.2. Тенденції зміни результатів статті «інших операційних доходів» на ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років, тис. грн.

Отримана динаміка результатів статті «інших операційних доходів» на досліджуваному підприємстві свідчить про наступне. Так, за 2014 р. дана стаття відсутня та дорівнює нулю. Протягом 2015 р. сума статті «інших операційних доходів» підприємства склала 1,3 тис. грн. За 2016 р. дана стаття скоротилася на -0,9 тис. грн., в порівнянні з сумою статті за 2015 р., та дорівнювала 0,4 тис. грн. Протягом 2017 р. ця ж стаття знову зазнала скорочення (-0,2 тис. грн.) відносно її результату в 2016 р., та склала всього 0,2 тис. грн. За 2018 р. результат суми

досліджуваної статті досяг рівня 0,5 тис. грн., тобто був більшим за минулорічний на 0,3 тис. грн.

Тенденції зміни результатів статті «інших доходів» протягом 2014-2018 років на ДНТП «Техас-К» подано на рис. 2.3.

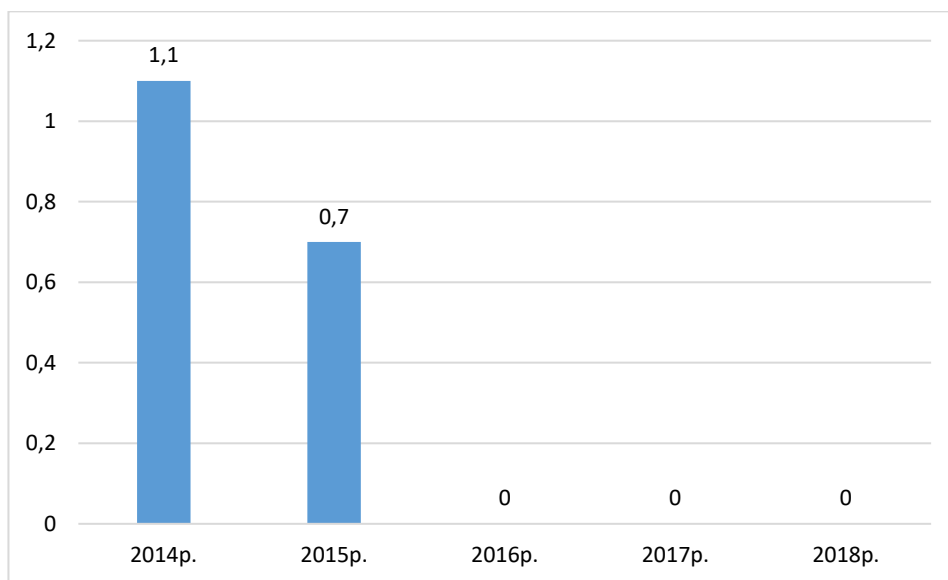

Рисунок 2.3. Тенденції зміни результатів статті «інших доходів» ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років, тис. грн.

Динаміка результатів статті «інших доходів» на досліджуваному підприємстві має наступну тенденцію. Так, за 2014 р. результат досліджуваної статті складав 1,1 тис. грн. Протягом 2015 р. результат суми статті «інших доходів» був на рівні 0,7 тис. грн., тобто скоротився на -0,4 тис. грн., в порівнянні з результатом 2014 р. Протягом 2016-2018 років дана стаття відсутня та дорівнює нулю.

Тенденції зміни результатів загальної суми доходів протягом 2014-2018 років на ДНТП «Техас-К» зображено на рис. 2.4.

Як видно з представленого графіка, результати загальної суми доходів на досліджуваному ДНТП «Техас-К» мають хорошу позитивну динаміку росту та значне збільшення значень власних результатів протягом всього аналізованого

періоду (2014-2018 роки), за винятком 2016 р., в якому відбулося незначне скорочення суми результату даної статті.

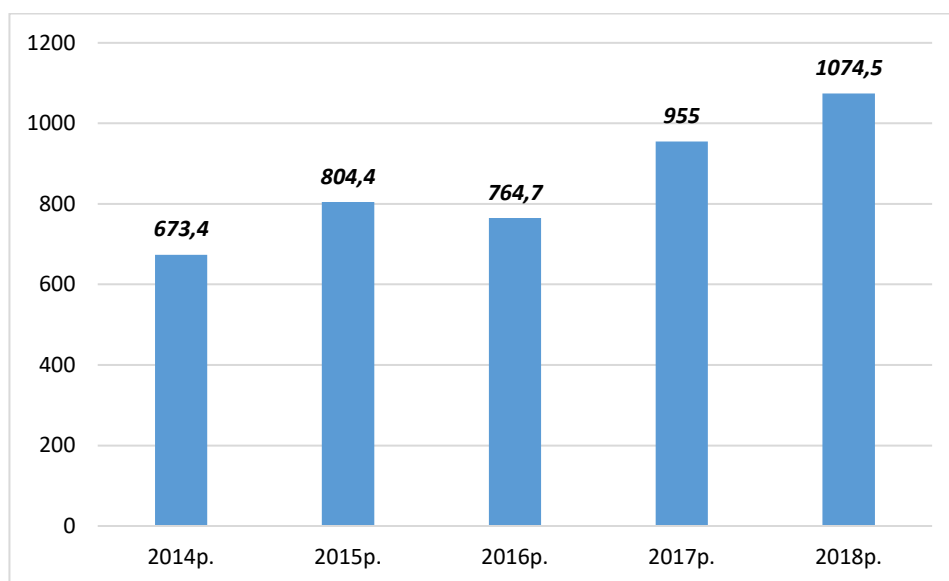

Рисунок 2.4. Тенденції зміни результатів загальної суми доходів ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років, тис. грн.

Отже, загальна сума доходів на досліджуваному підприємстві за 2014 р. складала 673,4 тис. грн. Протягом 2015 р. результат даної статті зріс на 131,0 тис. грн. (19,5 %), в порівнянні з результатом статті за 2014 р., та склав в підсумку 804,4 тис. грн. За 2016 р. результат загальної суми доходів підприємства дорівнював 764,7 тис. грн., що є на -39,7 тис. грн. (-4,9 %) менше за суму статті 2015 р. Протягом 2017 р. загальна сума доходів становила 955,0 тис. грн., тобто дана сума статті зросла на 190,3 тис. грн. або на 24,9 % відносно результату за 2016 р. За 2018 р. досліджувана стаття досягла результату на рівні 1074,5 тис. грн., тобто знову відбувся ріст даного показника в порівнянні із минулорічним його результатом (за 2017 р.) на 119,5 тис. грн. (12,5 %).

Дану тенденцію зміни результатів загальної суми доходів на досліджуваному підприємстві можна вважати позитивною протягом 2014-2015 та 2017-2018 років його діяльності.

Тенденції зміни результатів суми статті «фінансового результату до оподаткування» протягом 2014-2018 років діяльності ДНТП «Техас-К» представлено на рис. 2.5.

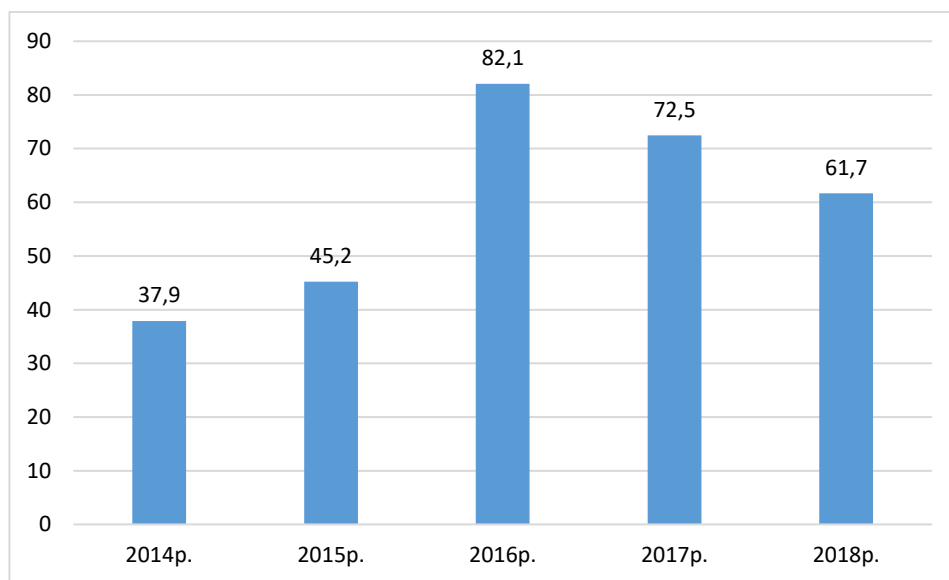

Рисунок 2.5. Тенденції зміни результатів статті «фінансового результату до оподаткування» ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років, тис. грн.

Зміни результатів досліджуваної статті мали наступну тенденцію. Так, за 2014 р. результат даної статті склав 37,9 тис. грн. Протягом 2015 р. відбулося зростання суми статті до рівня 45,2 тис. грн., тобто на 7,3 тис. грн. (19,3 %) в порівнянні з результатом 2014 р. За 2016 р. результат даного показника дорівнював уже 82,1 тис. грн., що вказує на зростання в порівнянні з результатом 2015 р. на 36,9 тис. грн. або на 81,6 %. Протягом 2017 р. сума досліджуваної статті скоротилася відносно результату за 2016 р. на -9,6 тис. грн. (-11,7 %) та становила 72,5 тис. грн. За 2018 р. також помітна тенденція скорочення результату цієї статті до рівня 61,7 тис. грн. (-10,8 тис. грн. або -14,9 %), в порівнянні з сумою статті за 2017 р.

Тенденції зміни результатів статті «чистого прибутку (збитку)» протягом 2014-2018 років на ДНТП «Техас-К» вказано на рис. 2.6.

Даний фінансовий показник виступає одним із найважливіших фінансово-економічних критеріїв оцінки діяльності підприємства, тому аналіз динаміки його результатів протягом аналізованого періоду (2014-2018 роки) функціонування ДНТП «Техас-К» являється надзвичайно доцільним та суттєвим.

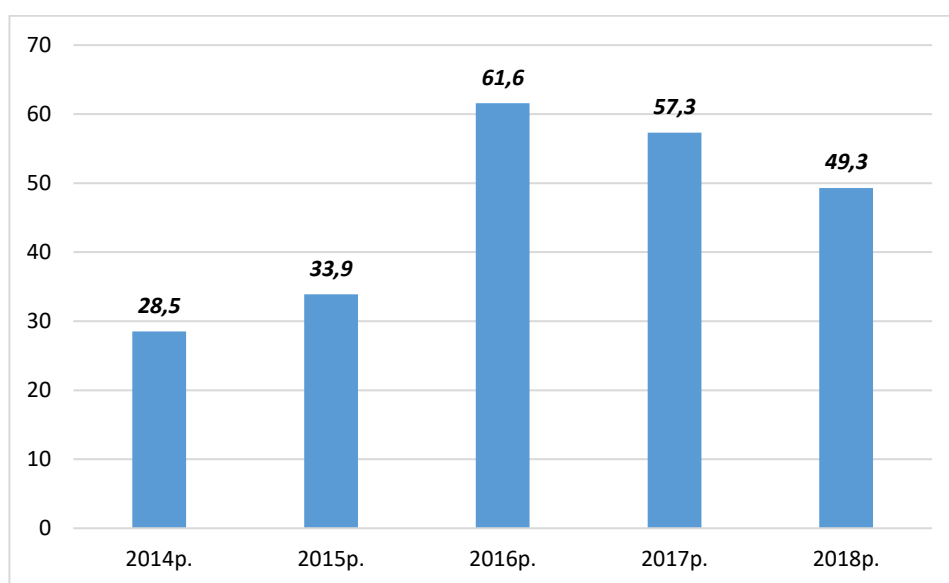

Рисунок 2.6. Тенденції зміни результатів статті «чистого прибутку (збитку)» ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років, тис. грн.

З отриманих даних помітно, що позитивна динаміка результатів досліджуваної статті була протягом 2014-2016 років діяльності ДНТП «Техас-К», а починаючи вже від 2017 р. по 2018 р., хоча і був наявний на даному підприємстві позитивний результат його діяльності – прибуток – відбулося незначне скорочення його результатів.

Так, за 2014 р. сума даної статті склала 28,5 тис. грн. Протягом 2015 р. відбулося зростання результату цієї статті до рівня 33,9 тис. грн., тобто на 5,4 тис. грн. (18,9 %) відносно результату статті за 2014 р. За 2016 р. знову ж таки було збільшення результату суми статті «чистого прибутку» до 61,6 тис. грн., тобто на 27,7 тис. грн. або на 81,7 %, в порівнянні з сумою статті за 2015 р.

Протягом 2017 р. сума «чистого прибутку» на досліджуваному підприємстві скоротилася на -4,3 тис. грн. (-7,0 %), порівняно із результатом цієї статті за 2016 р. та склала 57,3 тис. грн. За 2018 р. результат статті «чистого прибутку» також мав тенденцію до скорочення (-8,0 тис. грн. або -14,0 %) відносно результату за 2017 р. та дорівнював у кінцевому підсумку 49,3 тис. грн.

Проаналізувавши отримані результати основних фінансових показників діяльності досліджуваного ДНТП «Техас-К», виявлено як позитивні, так і негативні їхні зміни.

Так, до позитивних сторін діяльності ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років варто віднести незмінність його прибутковості. Проте, негативним аспектом тут виступає наявність незначного скорочення рівня суми статті «чистого прибутку» протягом 2017-2018 років його діяльності.

Отже, хоча протягом 2017-2018 років, результати статей, що стосуються фінансових показників ДНТП «Техас-К» мають позитивне значення, проте, присутня деяка тенденція зменшення їхніх значень відносно результатів за 2014-2016 роки.

Тому, на основі отриманої тенденції зміни результатів доходів, наступним кроком в даному дослідженні, виступає оцінка динаміки результатів статей витрат, наявних на ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки його діяльності.

Тенденції зміни результатів статті «собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» протягом 2014-2018 років досліджуваного підприємства – ДНТП «Техас-К» показано на рис. 2.7.

Дослідивши динаміку результатів, що стосується статті «собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» на ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років помітно, що вона має тенденцію росту значень протягом аналізованого періоду, виняток становить лише результат цієї статті за 2016 р., протягом якого результат досліджуваного показника дещо скоротився та становив 570,2 тис. грн.

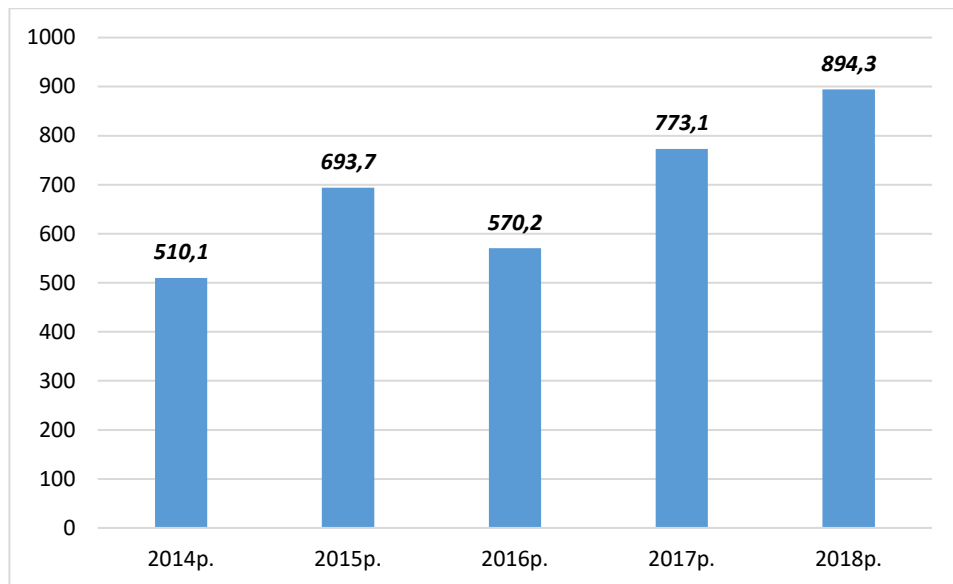

Рисунок 2.7. Тенденції зміни результатів статті «собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років, тис. грн.

Отримана динаміка результатів досліджуваної статті має наступну тенденцію. Так, протягом 2014 р. результат даної статті становив 510,1 тис. грн. За 2015 р. сума статті зросла на 183,6 тис. грн. (36,0 %), порівняно з результатом статті за 2014 р., та склала 693,7 тис. грн. Протягом 2016 р. сума цієї статті зазнала скорочення до рівня 570,2 тис. грн., відносно результату за 2015 р., тобто відбулося зменшення на -123,5 тис. грн. (-17,8 %). За 2017 р. результат статті «собівартості реалізованої продукції» дорівнював 773,1 тис. грн., що свідчить про її зростання на 202,9 тис. грн. (35,6 %) порівняно з результатом 2016 р. Протягом 2018 р. досліджувана стаття знову збільшилася (121,2 тис. грн. або 15,7 %) відносно результату цієї статті за 2017 р., та досягла рівня 894,3 тис. грн.

Варто зауважити про те, що зростання результатів даної статті протягом 2017-2018 років мало значний та суттєвий вплив на скорочення суми доходів та суми прибутку на даному ДНТП «Техас-К» протягом 2017-2018 років, відповідно.

Тенденції зміни результатів статті «інших операційних витрат» протягом 2014-2018 років діяльності ДНТП «Техас-К» відображено на рис. 2.8.

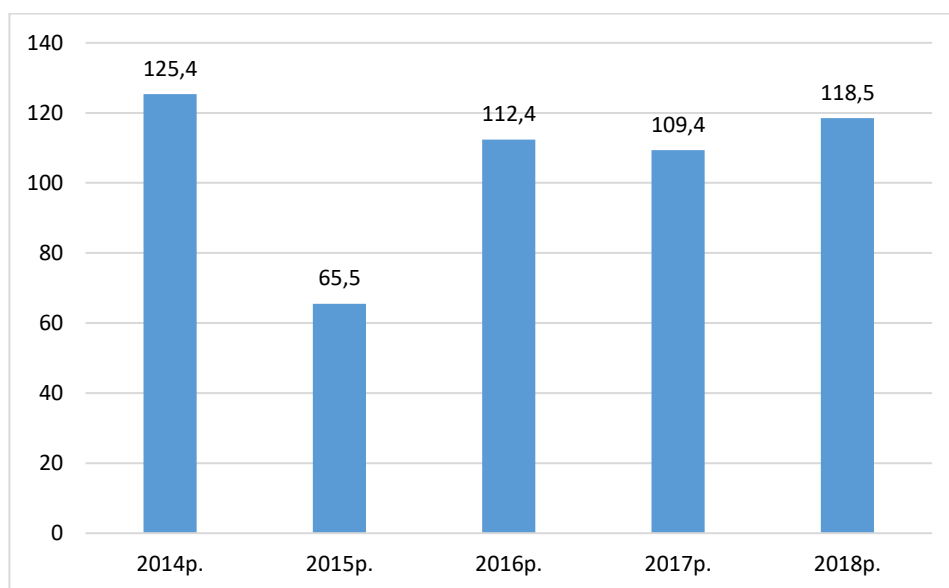

Рисунок 2.8. Тенденції результатів статті «інших операційних витрат» ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки, тис. грн.

Динаміка отриманих результатів свідчить про наступне. Так, за 2014 р. дана стаття щодо витрат склала 125,4 тис. грн. Протягом 2015 р. результат досліджуваної статті скоротився на -59,9 тис. грн. (-47,8 %) порівняно з результатом статті за 2014 р., та становив 65,5 тис. грн. За 2016 р. результат досліджуваного показника був на рівні 112,4 тис. грн., тобто відбулося зростання на суму 46,9 тис. грн. або на 71,6 % відносно результату 2015 р. Протягом 2017 р. дана стаття витрат зменшилася до суми 109,4 тис. грн., тобто на -3,0 тис. грн. або на -2,7 %, в порівнянні з результатом цієї статті 2016 р. За 2018 р. стаття цих витрат дорівнювала сумі 118,5 тис. грн., що свідчить про її збільшення на 9,1 тис. грн. (8,3 %).

Проаналізувавши результати статті «інших витрат» на ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років виявлено, що за весь цей період дана стаття відсутня та дорівнює нулю.

Тенденції зміни результатів загальної суми витрат протягом 2014-2018 років діяльності ДНТП «Техас-К» представлено на рис. 2.9.

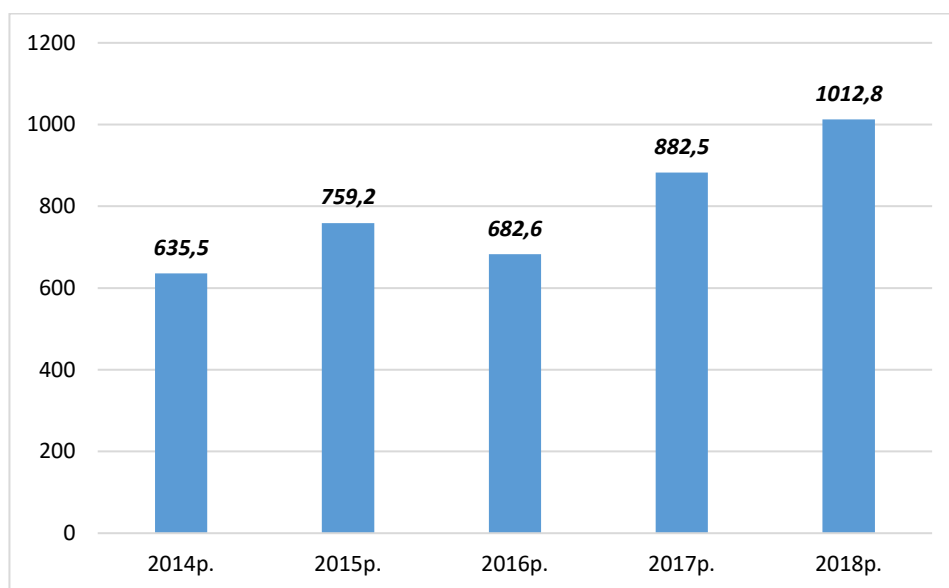

Рисунок 2.9. Тенденції зміни результатів загальної суми витрат ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки, тис. грн.

З отриманої динаміки результатів загальної суми витрат ДНТП «Техас-К» видно, що негативним фактором, який мав істотний вплив на зменшення кінцевого фінансового результату – прибутку, була, зокрема, і ця стаття.

Проаналізувавши тенденції зміни даного показника отримано наступні їхні результати. Так, за 2014 р. дана стаття дорівнювала сумі в 635,5 тис. грн. Протягом 2015 р. даний показник зріс до межі 759,2 тис. грн., тобто збільшився на 123,7 тис. грн. (19,5 %), відносно результату статті за 2014 р. За 2016 р. результат досліджуваної статті скоротився на -76,6 тис. грн. (-10,1 %), порівняно з результатом статті за 2015 р., та становив 682,6 тис. грн. Протягом 2017 р. сума цієї статті знову зросла порівняно із результатом статті 2016 р. (199,9 тис. грн. або 29,3 %) та склала 882,5 тис. грн. За 2018 р. загальна сума витрат на досліджуваному підприємстві дорівнювала 1012,8 тис. грн., що є на 130,3 тис. грн. або на 14,8 % більше за суму цих витрат у 2017 р.

2.2. Оцінка стану забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами

Оцінка забезпеченості підприємства власними фінансовими активами, а також оцінка стану зобов'язань виступають важливим моментом в дослідженні загального фінансового стану даного ДНТП «Техас-К».

Адже, даний аналіз дозволить побачити наявність та структуру кредитних ресурсів, забезпечить можливість формування оборотних коштів, сприятиме ефективності розподілу власних коштів тощо.

Отже, проаналізуємо тенденції зміни результатів статей форми № 1-м «Балансу» ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності, найперше, які стосуються необоротних активів.

Тенденції зміни результатів статті «необоротних активів» ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності представлено на рис. 2.10.

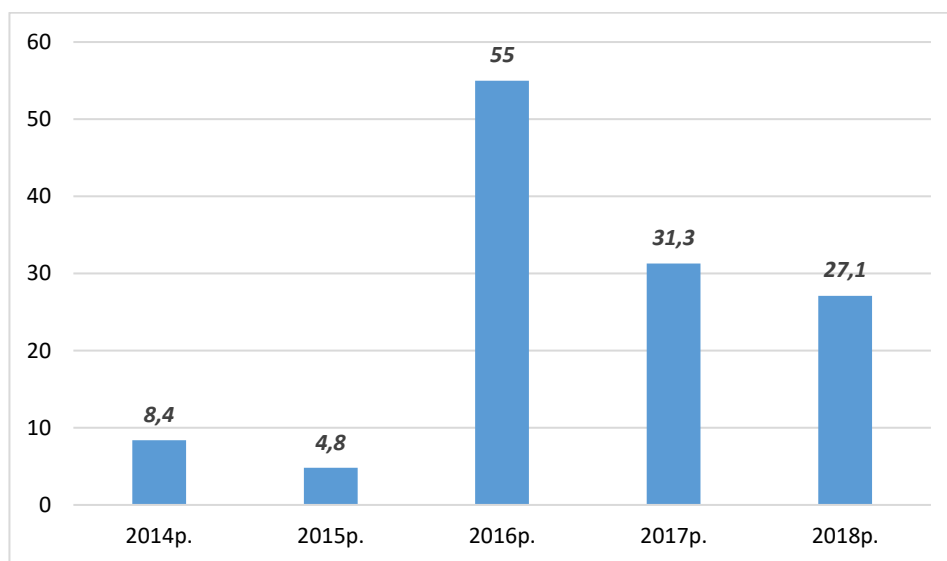

Рисунок 2.10. Тенденції зміни результатів статті «необоротних активів» ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років, тис. грн.

Отримані результати свідчать про наступні зміни досліджуваної статті балансу підприємства «Техас-К». Так, за 2014 р. дана стаття дорівнювала 8,4 тис. грн. Протягом 2015 р. результат цієї статті дещо скоротився відносно її результату за 2014 р. (-3,6 тис. грн. або -42,9 %), та склав в підсумку 4,8 тис. грн.

За 2016 р. сума даної статті «необоротних активів» дорівнювала 55,0 тис. грн., тобто відбулося істотне зростання (50,2 тис. грн. або 1045,8 %) порівняно з результатом статті за 2015 р. Протягом 2017 р. результат даної складової балансу був на рівні 31,3 тис. грн., що відображає скорочення цього показника на -23,7 тис. грн. або на -43,1 %, в порівнянні з сумою цього показника за 2016 р. За 2018 р. результат статті «необоротних активів» підприємства знову скоротився (-4,2 тис. грн. або -13,4 %) відносно результату 2017 р. та дорівнював 27,1 тис. грн.

Варто зауважити, що досліджуване ДНТП «Техас-К» являється підприємством науково-технічного спрямування, на основі цього, має можливість працювати та співпрацювати з іншими профільними підприємствами, фірмами, установами та організаціями тощо, щодо створення, виготовлення та апробації власної високоточної та високотехнологічної продукції.

Крім цього, надзвичайно актуальним виступає аналіз тенденції зміни результатів суми статті балансу «оборотних активів» на досліджуваному ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності (рис. 2.11).

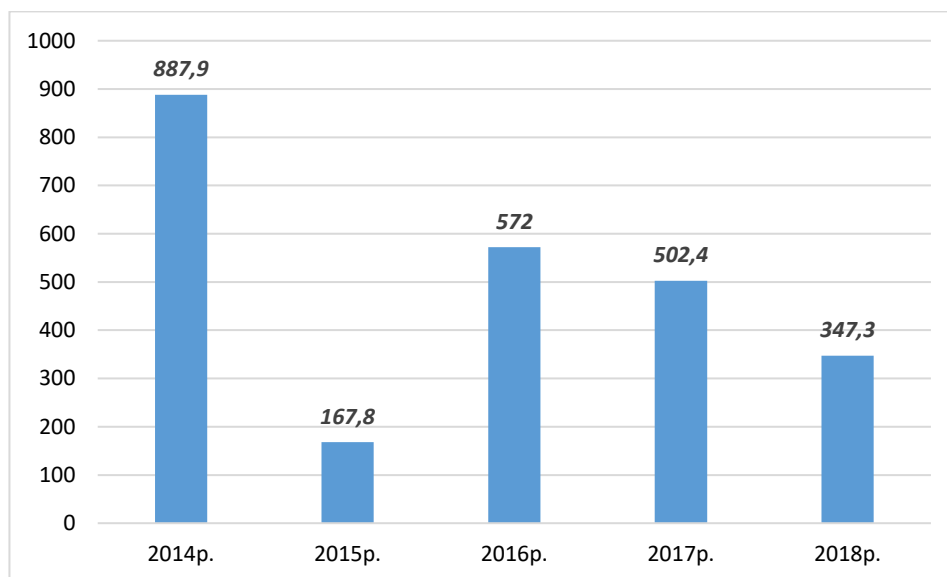

Рисунок 2.11. Тенденції зміни результатів суми статті «оборотних активів» ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки, тис. грн.

Динаміка результатів загальної суми статті балансу «оборотних активів» на ДНТП «Техас-К» є наступною. Так, за 2014 р. сума оборотних активів на досліджуваному підприємстві склала 887,9 тис. грн. Протягом 2015 р. результат цієї статті дорівнював 167,8 тис. грн., тобто скоротився на -720,1 тис. грн. або на -81,1 %, в порівнянні з результатом статті за 2014 р. На дану ситуацію вплинуло існування фінансово-економічної кризи в країні, що відбулася з кінця 2013 р. За 2016 р. сума оборотних активів підприємства становила 572,0 тис. грн., тобто відбувся ріст даного показника на 404,2 тис. грн. (240,9 %) відносно результату цієї статті за 2015 р. Протягом 2017 р. результат досліджуваної статті досягнув рівня в сумі 502,4 тис. грн., що відображає скорочення цієї статті балансу в порівнянні з її результатом за 2016 р. на -69,9 тис. грн. (-12,2 %). За 2018 р. оборотні активи даного підприємства склали 347,3 тис. грн., що є меншим за суму статті 2017 р. на -155,1 тис. грн. (-30,9 %).

Досить важливим моментом в даному дослідженні виступає оцінка динаміки результатів такої статті активу балансу як «гроші та їх еквіваленти» протягом 2014-2018 років діяльності ДНТП «Техас-К» (рис. 2.12).

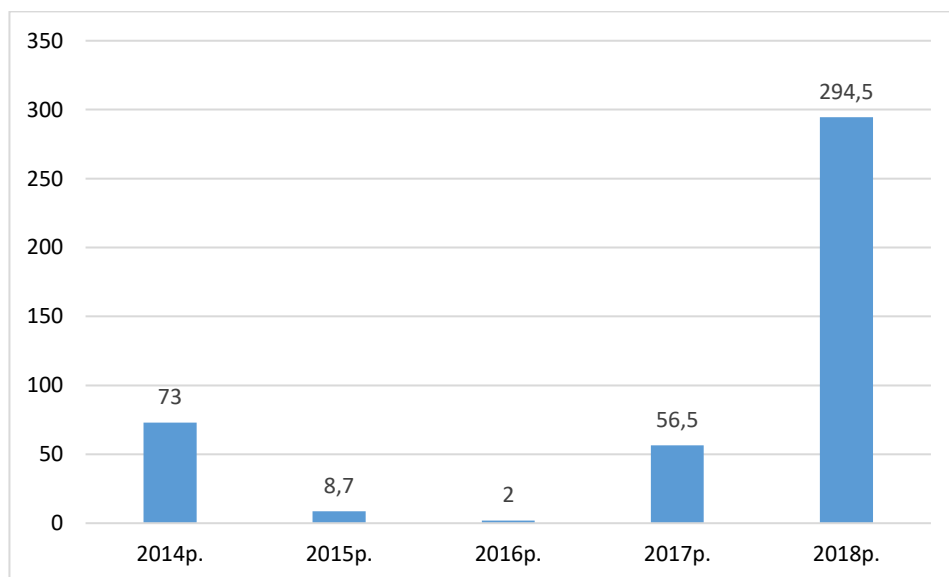

Рисунок 2.12. Тенденції зміни результатів статті «грошових коштів та їх еквівалентів» ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки, тис. грн.

Зміни результатів суми статті активу балансу «грошових коштів та їх еквівалентів» протягом 2014-2018 років діяльності ДНТП «Техас-К» є наступними. Так, за 2014 р. дана стаття складала 73,0 тис. грн. Протягом 2015 р. результат цієї статті балансу скоротився до 8,7 тис. грн., тобто зменшився в порівнянні з сумою цієї статті за 2014 р. на -64,3 тис. грн. (-88,1 %). За 2016 р. дана стаття дорівнювала 2,0 тис. грн., що знову свідчить про її скорочення відносно суми статті за 2015 р. на -6,7 тис. грн. (-77,0 %). Протягом 2017 р. результат цієї складової балансу був на рівні 56,5 тис. грн., тобто відбулося істотне зростання результату показника в порівнянні з результатом 2016 р., а саме на 54,5 тис. грн. (2725,0 %). За 2018 р. даний елемент балансу зріс до позначки 294,5 тис. грн., відносно суми за 2017 р. (238,0 тис. грн. або 421,2 %).

Доцільним також є здійснення аналізу щодо змін результатів як загальної суми власного капіталу ДНТП «Техас-К», так і змін результатів його основних складових протягом 2014-2018 років.

Динаміка результатів статті балансу «власного капіталу» ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років подана на рис. 2.13.

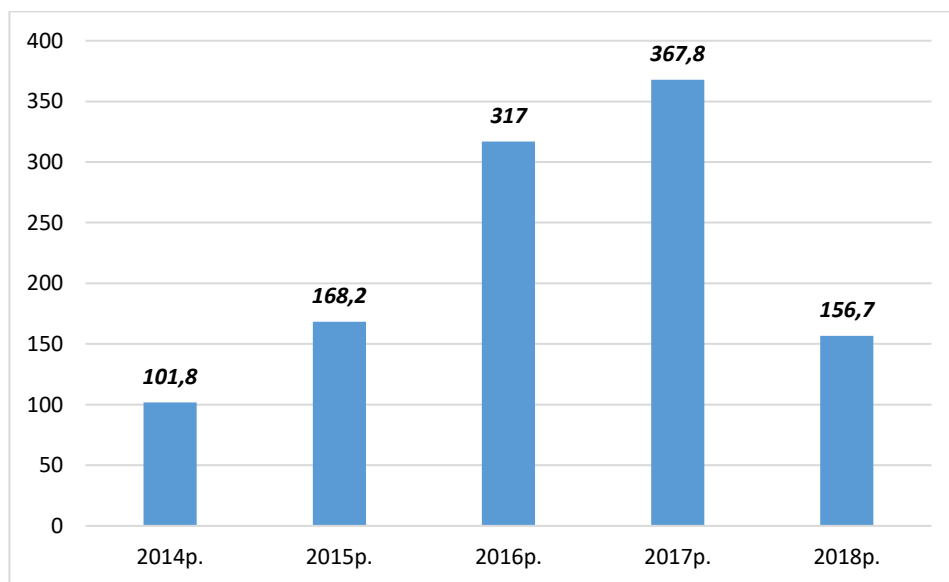

Рисунок 2.13. Тенденції зміни результатів статті «власного капіталу» ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки, тис. грн.

Дослідивши зміни результатів загальної суми власного капіталу ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності виявлено таку їхню тенденцію. Так, протягом 2014 р. результат даної статті склав 101,8 тис. грн. За 2015 р. дана стаття пасиву балансу дорівнювала 168,2 тис. грн., тобто більше в порівнянні з сумою цієї статті за 2014 р. на 66,5 тис. грн. (65,2 %). Протягом 2016 р. сума статті «власного капіталу» становила 317,0 тис. грн., що є на 148,8 тис. грн. або на 88,5 % більше за суму статті 2015 р. За 2017 р. результат статті зріс відносно суми 2016 р. на 50,8 тис. грн. (16,0 %) та дорівнював 367,8 тис. грн. Протягом 2018 р. сума досліджуваної статті пасиву балансу скоротилася до межі в 156,7 тис. грн., тобто була меншою на -211,1 тис. грн. (-57,4 %) за суму цієї статті в 2017 р.

Потребує фінансової оцінки й динаміка результатів таких статей пасиву балансу як «додаткового капіталу» та «резервного капіталу».

Тенденції зміни результатів суми статті балансу «додаткового капіталу» ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років вказано на рис. 2.14.

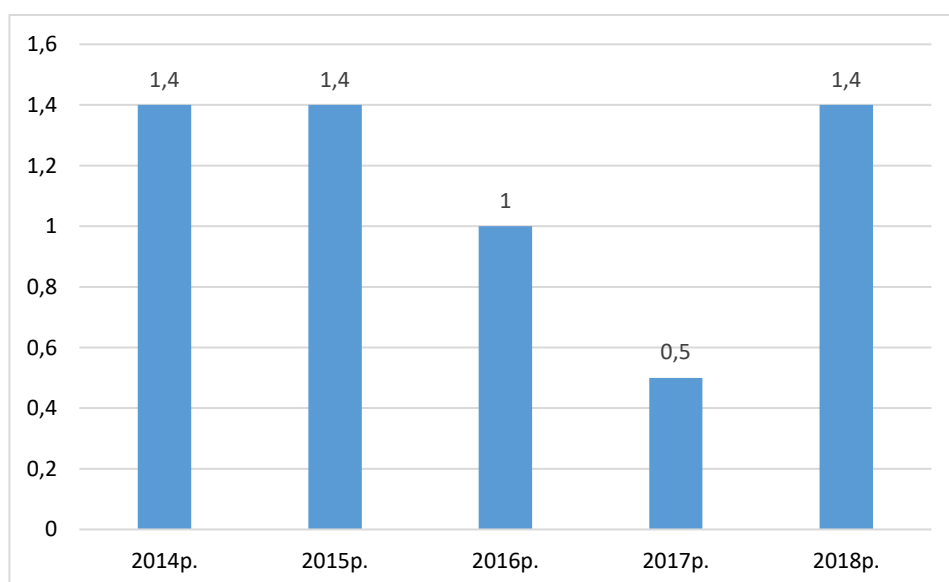

Рисунок 2.14. Тенденції зміни результатів статті «додаткового капіталу» ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки, тис. грн.

Динаміка результатів суми даної статті «додаткового капіталу» ДНТП «Техас-К» має наступні тенденції зміни. Так, за 2014 р. дана стаття склала 1,4 тис. грн. Протягом 2015 р. даний показник був незмінним і залишився на рівні 1,4 тис. грн. За 2016 р. відбулося зменшення суми цієї статті балансу до 1,0 тис. грн., тобто на -0,4 тис. грн. (-28,6 %) порівняно з результатом 2015 р. Протягом 2017 р. дана складова дорівнювала 0,5 тис. грн., що є меншим на -0,5 тис. грн. або на -50,0 % відносно суми цієї статті за 2016 р. За 2018 рік результат досліджуваної статті пасиву балансу зріс до позначки 1,4 тис. грн., тобто збільшився в порівнянні з сумою цієї статті за 2017 р. на 0,9 тис. грн. (180,0 %).

Тенденції зміни результатів суми статті балансу «резервного капіталу» ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років відображено на рис. 2.15.

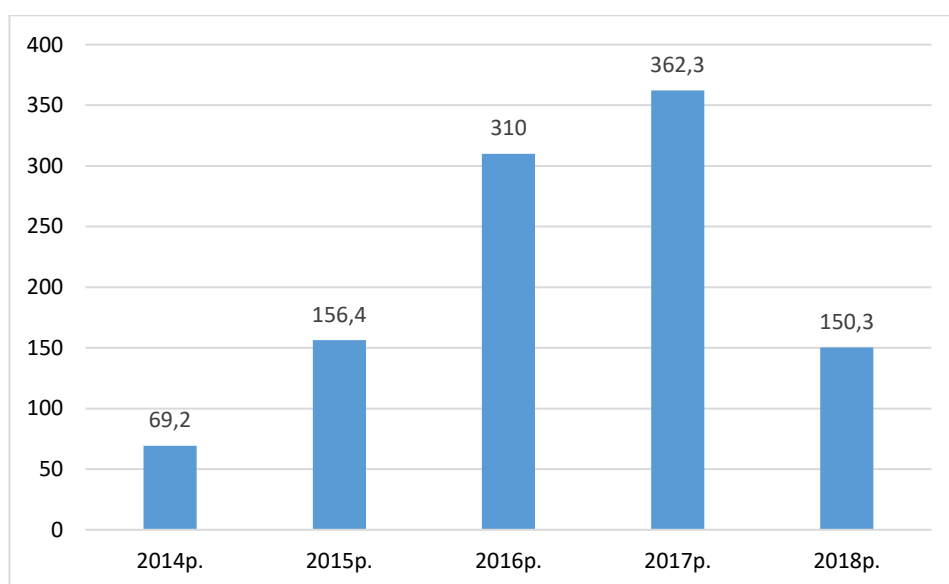

Рисунок 2.15. Тенденції зміни результатів статті «резервного капіталу» ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки, тис. грн.

Протягом 2014-2018 років діяльності ДНТП «Техас-К» результати статті пасиву балансу «резервного капіталу» мали такі зміни. Так, за 2014 р. сума цієї статті пасиву балансу складала 69,2 тис. грн. Протягом 2015 р. результат цього показника зріс до 156,4 тис. грн., тобто збільшився в порівнянні з сумою цієї

статті за 2014 р. на 87,2 тис. грн. (126,0 %). За 2016 р. дана стаття пасиву балансу становила 310,0 тис. грн., що є більшим за результат 2015 р. на 153,6 тис. грн. або на 98,2 %. Протягом 2017 р. значення цієї складової балансу було на рівні 362,3 тис. грн., тобто відбулося зростання показника на 52,3 тис. грн. (16,9 %) в порівнянні з сумою 2016 р. За 2018 р. сума досліджуваної статті дещо скоротилася відносно результату за 2017 р. (-212,0 тис. грн. або -58,5 %) та дорівнювала в кінцевому підсумку 150,3 тис. грн.

Також потрібно проаналізувати наявність та зміни результатів статті пасиву балансу «нерозподіленого прибутку «непокритего збитку» на ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності (рис. 2.16).

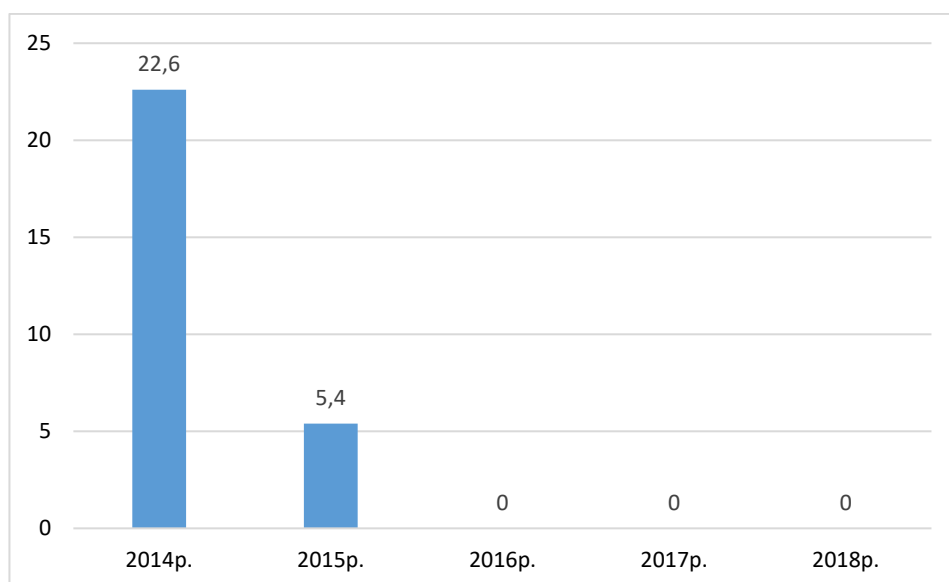

Рисунок 2.16. Тенденції зміни результатів статті «нерозподіленого прибутку (непокритего збитку)» ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки, тис. грн.

Дані представленої діаграми свідчать про, що результати досліджуваної статті пасиву балансу були наявними протягом 2014-2015 років діяльності ДНТП «Техас-К» та мали спадну динаміку значень: 22,6 тис. грн. та 5,4 тис. грн., відповідно. Протягом 2016-2018 років дана стаття відсутня та дорівнює нулю.

Надзвичайно важливим етапом дослідження виступає також оцінка динаміки результатів таких статей балансу, як довгострокових та короткострокових зобов'язань ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності.

Позитивним фактором у діяльності даного підприємства доцільно вважати відсутність статті пасиву балансу «довгострокових зобов'язань» протягом всього аналізованого періоду – за 2014-2018 роки даний показник рівний нулю.

Тенденції зміни результатів статті «поточних зобов'язань» ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років представлено на рис. 2.17.

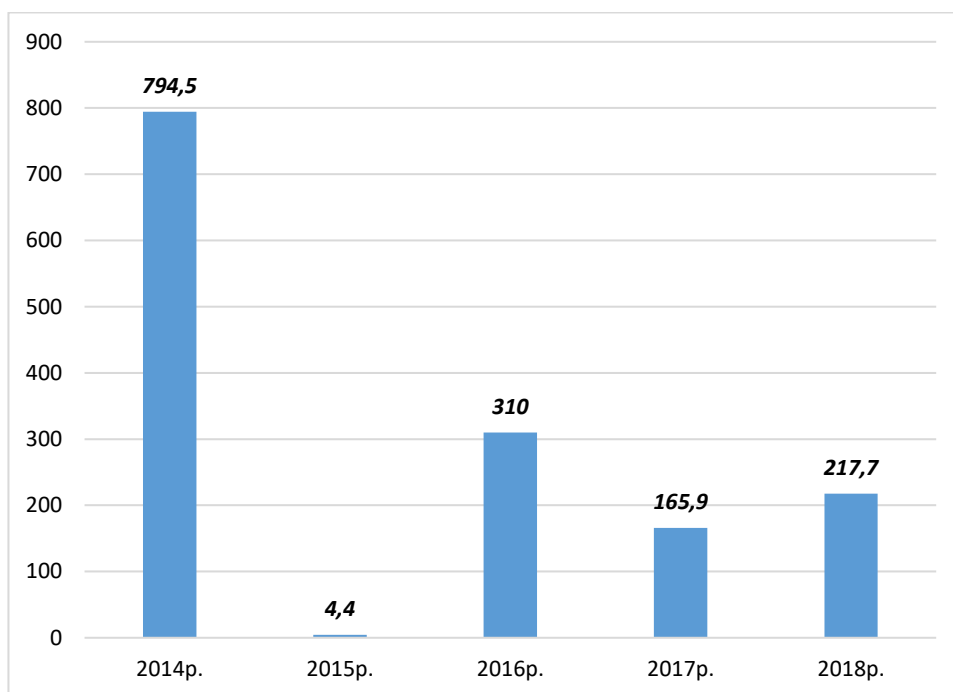

Рисунок 2.17. Тенденції зміни результатів статті «поточних зобов'язань» ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки, тис. грн.

Дослідивши динаміку результатів статті «поточних зобов'язань» на ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років виявлено наступне. Так, протягом 2014 р. дана стаття пасиву балансу становила 794,5 тис. грн. За 2015 р. ситуація істотно змінилася на краще і сума даної складової балансу мала результат в розмірі 4,4 тис. грн., тобто відбулося значне скорочення результату в порівнянні з сумою за

2014 р. (-790,1 тис. грн. або -99,4 %). Протягом 2016 р. дана стаття мала результат зі значенням 310,0 тис. грн., тобто даний показник зріс на 305,6 тис. грн. (6945,5 %) відносно суми за 2015 р. За 2017 р. сума статті складала 165,9 тис. грн., що є на -144,1 тис. грн. (-46,5 %) менше, ніж сума за 2016 р. Протягом 2018 р. досліджувана стаття пасиву балансу дорівнювала 217,7 тис. грн., тобто даний результат зріс на 51,8 тис. грн. (31,2 %), в порівнянні з сумою цієї статті 2017 р.

Підводячи підсумки, доцільно виділити такий аспект як аналіз динаміки результатів загальної суми балансу ДНТП «Техас-К» протягом аналізованого періоду – 2014-2018 років (рис. 2.18).

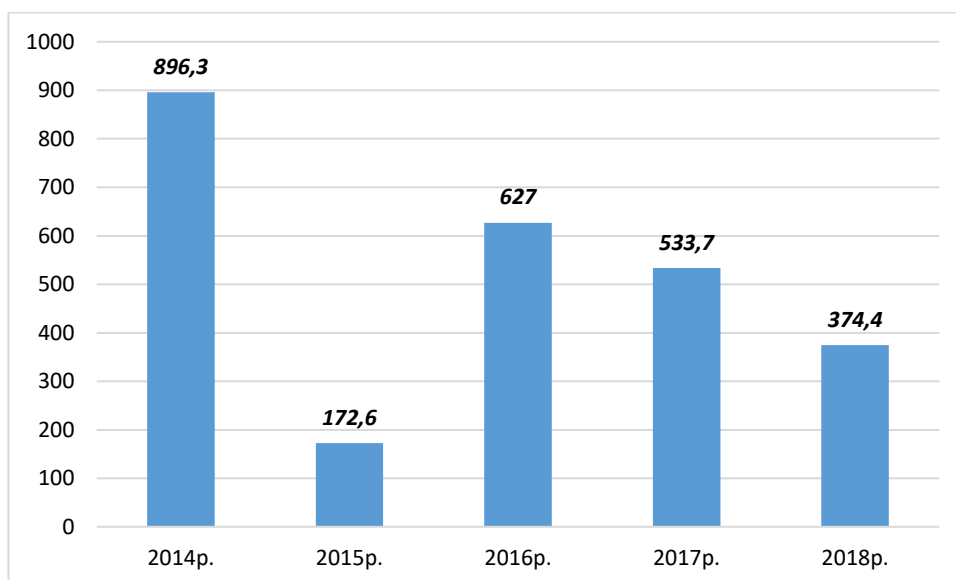

Рисунок 2.18. Тенденції зміни результатів загальної суми балансу ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки, тис. грн.

Дослідивши наявні результати загальної суми балансу на ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років виявлено наступні їхні зміни. Так, за 2014 р. дана стаття складала 896,3 тис. грн. За 2015 р. результат загальної суми балансу зазнав суттєвого скорочення відносно суми 2014 р. (-723,7 тис. грн. або -80,7 %) та становився на рівні всього 172,6 тис. грн. Протягом 2016 р. ситуація покращилася і сума балансу дорівнювала 627,0 тис. грн., тобто була більшою за суму 2015 р.

на 454,4 тис. грн. (263,3 %). За 2017 р. значення суми балансу було в розмірі 533,7 тис. грн., тобто на -93,3 тис. грн. (-14,9 %) менше від суми 2016 р. Протягом 2018 р. баланс дорівнював 374,4 тис. грн., що знову відображає спадну тенденцію результату відносно значення 2017 р. (-159,3 тис. грн. або на -29,8 %).

На скорочення загальної суми балансу досліджуваного підприємства протягом 2018 р. вплинуло скорочення суми необоротних та оборотних активів (27,1 тис. грн. та 374,4 тис. грн., відповідно), а також зменшення результату суми власного капіталу (156,7 тис. грн.).

2.3. Оцінка стану прибутковості, самофінансування та забезпеченості кредитоспроможності підприємства

Важливим кроком щодо оцінки фінансового стану досліджуваного ДНТП «Техас-К» є аналіз стану його прибутковості на основі динаміки результатів наступних фінансових показників.

Рентабельність активів підприємства, %:

$$P_a = \frac{\text{Сума прибутку}}{\text{Сума активів}} \times 100\%, \quad (2.1)$$

Отже, підставивши дані фінансової звітності (Форми № 1-м та № 2-м), отримано такі результати:

2014 р.:

$$P_a = \frac{28,5}{896,2} \times 100\% = 3,2\%.$$

2015 р.:

$$P_a = \frac{33,9}{172,6} \times 100\% = 19,6\%.$$

2016 р.:

$$P_a = \frac{61,6}{627,0} \times 100\% = 9,8\%.$$

2017 р.:

$$P_a = \frac{57,3}{533,7} \times 100\% = 10,7\%.$$

2018 р.:

$$P_a = \frac{49,3}{374,4} \times 100\% = 13,2\%.$$

Всі отримані значення мають додатні результати, крім цього, протягом 2015 р. даний показник має досить високий результат (19,6 %). Варто врахувати і той факт, що хоча від 2016 р. прослідковується скорочення значення рентабельності активів (9,8 %) даного підприємства, проте її результат є позитивним. Також від 2016 р. по 2018 р. спостерігається тенденція зростання результатів цього фінансового показника: 2016 р. – 9,8 %; 2017 р. – 10,7 %; 2018 р. – 13,2 %, відповідно. Отримані результати рентабельності активів свідчать про ефективність управлінської діяльності на даному ДНТП «Техас-К» протягом всього аналізованого періоду.

Рентабельність власного капіталу підприємства, %:

$$P_{вк} = \frac{\text{Сума прибутку}}{\text{Сума власного капіталу}} \times 100\%, \quad (2.2)$$

Підставивши в формулу дані статей фінансової звітності (Форми № 1-м та № 2-м), отримано такі результати:

2014 р.:

$$P_{\text{BK}} = \frac{28,5}{101,8} \times 100\% = 28,0\%.$$

2015 р.:

$$P_{\text{BK}} = \frac{33,9}{168,2} \times 100\% = 20,2\%.$$

2016 р.:

$$P_{\text{BK}} = \frac{61,6}{317,0} \times 100\% = 19,4\%.$$

2017 р.:

$$P_{\text{BK}} = \frac{57,3}{367,8} \times 100\% = 15,6\%.$$

2018 р.:

$$P_{\text{BK}} = \frac{49,3}{156,7} \times 100\% = 31,5\%.$$

Отримані результати цього фінансового показника відображають високі значення, проте із тенденцією спаду: 2014 р. – 28,0 %; 2015 р. – 20,2 %; 2016 р. – 19,4 %; 2017 р. – 15,6 %, відповідно. Дана ситуація не критична, а навпаки свідчить про ефективність використання як суми власних, так і суми залучених фінансових ресурсів щодо діяльності підприємства. Протягом 2018 р. результат рентабельності власних коштів зріс до позначки 31,5 %, тобто збільшився на

15,9 %, відносно значення цього показника за 2017 р. (15,6 %). Отже, можна стверджувати, що дане підприємство отримує прибутки та вміло розпоряджається даною сумою для власної діяльності.

Що стосується оцінки стану самофінансування даного ДНТП «Техас-К», то тут варто дослідити динаміку таких важливих фінансових показників як коефіцієнт, що відображає стан загального розвитку досліджуваного підприємства саме за рахунок здійснення самофінансування, а також коефіцієнт, який відображає динаміку оборотності суми власного капіталу підприємства. Дані показники аналізують ефективність використання та наявність власних коштів на підприємстві.

Коефіцієнт, що відображає стан загального розвитку підприємства:

$$K_{pp} = \frac{\text{Сума резервного капіталу} + \text{Сума нерозподіленого прибутку}}{\text{Сума прибутку}}, \quad (2.3)$$

Підставивши в формулу значення відповідних статей фінансової звітності (Форми № 1-м та № 2-м), отримано наступні результати показника:

2014 р.:

$$K_{pp} = \frac{69,2 + 22,6}{28,5} = 3,2.$$

2015 р.:

$$K_{pp} = \frac{156,4 + 5,4}{33,9} = 4,7.$$

2016 р.:

$$K_{pp} = \frac{310,0 + 0}{61,6} = 5,0.$$

2017 р.:

$$K_{\text{рп}} = \frac{362,3 + 0}{57,3} = 6,3.$$

2018 р.:

$$K_{\text{рп}} = \frac{150,3 + 0}{49,3} = 3,0.$$

Дослідивши отриману динаміку результатів цього коефіцієнта видно, що протягом 2014-2017 років відбулася тенденція їхнього росту: 2014 р. – 3,2; 2015 р. – 4,7; 2016 р. – 5,0; 2017 р. – 6,3, відповідно. Дана тенденція зміни свідчить про степінь ефективності здійснення діяльності на досліджуваному ДНТП «Техас-К». За 2018 р. результат фінансового показника дещо скоротився (-3,3) відносно значення за 2017 р. (6,3), та склав всього 3,0 позиції. Дана ситуація пояснюється скороченням суми резервного капіталу на даному підприємстві за 2018 р.

Коефіцієнт оборотності власних коштів підприємства:

$$K_{\text{овк}} = \frac{\text{Сума чистого доходу}}{\text{Сума власного капіталу}}, \quad (2.4)$$

Підставивши у дану формулу результати відповідних статей фінансової звітності (Форми № 1-м та № 2-м), отримано такі значення коефіцієнта:

2014 р.:

$$K_{\text{овк}} = \frac{672,2}{101,8} = 6,6.$$

2015 р.:

$$K_{\text{ОВК}} = \frac{802,4}{168,2} = 4,8.$$

2016 р.:

$$K_{\text{ОВК}} = \frac{764,3}{317,0} = 2,4.$$

2017 р.:

$$K_{\text{ОВК}} = \frac{954,8}{367,8} = 2,6.$$

2018 р.:

$$K_{\text{ОВК}} = \frac{1074,0}{156,7} = 6,9.$$

Отримані, при розрахунках, значення цього коефіцієнта відображають спадну динаміку результатів протягом 2014-2016 років: 2014 р. – 6,6; 2015 р. – 4,8; 2016 р. – 2,4, відповідно. Починаючи від 2017 р. спостерігається збільшення результатів даних цього показника: 2017 р. – 2,6; 2018 р. – 6,9, відповідно. Дана зміна відображає ефективність здійснення функцій управлінської діяльності підприємства з врахуванням фінансово-економічної, виробничо-організаційної, техніко-економічної, маркетинго-логістичної тощо складових загальної політики керівництва на даному підприємстві. Також, отримана «картина» стану фінансового показника відображає вміння керівництва досліджуваного підприємства вести ефективну політику щодо управління наявними власними коштами.

Якщо мова йде про стан забезпеченості кредитоспроможності підприємства то, тут найкращим варіантом є оцінка динаміки результатів показників, що відображають ліквідність.

Коефіцієнт покриття:

$$K_{\Pi} = \frac{\text{Сума оборотних активів}}{\text{Сума короткострокових зобов'язань}}, \quad (2.5)$$

Підставивши у дану формулу результати відповідних статей фінансової звітності (Форма № 1-м), отримано такі значення:

2014 р.:

$$K_{\Pi} = \frac{897,9}{794,5} = 1,1.$$

2015 р.:

$$K_{\Pi} = \frac{167,8}{4,4} = 38,1.$$

2016 р.:

$$K_{\Pi} = \frac{572,0}{310,0} = 1,8.$$

2017 р.:

$$K_{\Pi} = \frac{502,4}{165,9} = 3,0.$$

2018 р.:

$$K_{\pi} = \frac{347,3}{217,7} = 1,6.$$

Оскільки, всі отримані результати є більшими за встановлену граничну норму цього показника (більші за одиницю), то можна вважати, що дане підприємство здатне вчасно покрити власні борги наявними власними фінансовими ресурсами протягом аналізованого періоду.

Коефіцієнт, що відображає швидку ліквідність:

$$K_{\text{шл}} = \frac{\text{Сума оборотних активів (за винятком суми запасів)}}{\text{Сума короткострокових зобов'язань}}, \quad (2.6)$$

Підставивши в формулу значення статей фінансової звітності (Форма № 1-м), отримано наступні результати:

2014 р.:

$$K_{\text{шл}} = \frac{45,0 + 18,9 + 361,3 + 73,0 + 307,3}{794,5} = \frac{805,5}{794,5} = 1,0.$$

2015 р.:

$$K_{\text{шл}} = \frac{4,0 + 17,4 + 0,6 + 8,7 + 10,5}{4,4} = \frac{41,2}{4,4} = 9,4.$$

2016 р.:

$$K_{\text{шл}} = \frac{6,0 + 2,0 + 2,0 + 240,0}{310,0} = \frac{250,0}{310,0} = 0,8.$$

2017 р.:

$$K_{\text{шл}} = \frac{0,2 + 12,8 + 56,5 + 138,1}{165,9} = \frac{207,6}{165,9} = 1,3.$$

2018 р.:

$$K_{\text{шл}} = \frac{0,1 + 0,6 + 294,5}{217,7} = \frac{295,2}{217,7} = 1,4.$$

Отримані результати протягом 2014-2018 років діяльності даного підприємства є вищими за встановлену норму (проміжок від 0,6 до 0,8), що говорить його можливість вчасно розраховуватися з власними боргами, а також і «накопичувати» певну частину фінансових ресурсів для власних потреб підприємства в майбутньому.

Отже, проаналізувавши стан прибутковості, самофінансування та забезпеченості кредитоспроможності ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності, на основі оцінки отриманих результатів від вище представлених фінансових коефіцієнтів та показників, можна вважати, що дане підприємство має всі умови та можливості для підтримання подальшої ефективної діяльності. Також, варто зазначити, що політика, яка застосовується керівництвом даного підприємства в цілому є дієвою, що видно по отриманих результатах фінансових показників.

Висновки до розділу 2

У розділі 2 «Фінансово-економічна оцінка виробничо-господарського стану ДНТП «Техас-К» представлено особливості діяльності та здійснено фінансово-економічну оцінку динаміки результатів доходів та витрат підприємства, проведено оцінку стану забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, визначено оцінку стану прибутковості, самофінансування та забезпеченості кредитоспроможності підприємства.

Досліджено, що ДНТП «Техас-К» засноване в 1996 р. та створено з метою отримання прибутку за рахунок наукової, підприємницької та господарської діяльності в галузі зв'язку, телебачення, точної механіки, приладобудування.

Проаналізовано, що результати загальної суми доходів на досліджуваному ДНТП «Техас-К» мають хорошу позитивну динаміку росту та значне збільшення значень власних результатів протягом всього аналізованого періоду (2014-2018 роки), за винятком 2016 р., в якому відбулося незначне скорочення суми результату даної статті. Дану тенденцію зміни результатів загальної суми доходів на досліджуваному підприємстві можна вважати позитивною протягом 2014-2015 та 2017-2018 років його діяльності.

Визначено, що чистий прибуток як фінансовий показник виступає одним із найважливіших фінансово-економічних критеріїв оцінки діяльності досліджуваного підприємства. З отриманих даних помітно, що позитивна динаміка результатів досліджуваної статті була протягом 2014-2016 років діяльності ДНТП «Техас-К», а починаючи вже від 2017 р. по 2018 р., хоча і був наявний на даному підприємстві позитивний результат його діяльності – прибуток – відбулося незначне скорочення його результатів.

Зазначено, що одним із позитивних факторів щодо діяльності даного підприємства доцільно вважати відсутність статті пасиву балансу «довгострокових зобов'язань» протягом всього аналізованого періоду – за 2014-2018 роки даний показник рівний нулю.

Проаналізовано, що на скорочення загальної суми балансу досліджуваного підприємства протягом 2018 р. вплинуло скорочення суми необоротних та оборотних активів (27,1 тис. грн. та 374,4 тис. грн., відповідно), а також зменшення результату суми власного капіталу (156,7 тис. грн.).

Виявлено, що стан прибутковості, самофінансування та забезпеченості кредитоспроможності ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності свідчить про ефективність та дієвість управлінської політики, яку застосовує керівництво даного підприємства в цілому, та яка відображає позитивну динаміку отриманих результатів фінансових показників.

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РІВНЯ РОЗВИТКУ ДНТП «ТЕХАС-К» НА ОСНОВІ БІЗНЕС-СТРАТЕГІЇ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Фінансово-економічна модель факторного впливу витрат на формування доходів підприємства

В сучасному світі бізнесу виживають підприємства з найгнучкішою бізнес-політикою ведення власної діяльності. З усіх існуючих методів управління слід вибирати ті, які як найкращим чином підходять до виду та специфіки діяльності підприємства, а також ті, які можна при потребі трансформувати в істотно нові, проте, з врахуванням минулого досвіду, та відразу застосувати в структурному середовищі самого підприємства.

Однією з таких методик щодо забезпеченості ефективності здійснення власної діяльності виступає розробка, запровадження, реалізація, та за потреби, оновлення бізнес-стратегії.

Саме бізнес-стратегія зможе забезпечити ефективність діяльності для подальшого розвитку підприємства, адже, вона включає та поєднує в собі найосновніші етапи забезпеченості функціонування на основі напрацювань та створення так званого «стратегічного завдання» щодо «життя підприємства» в цілому. Іншими словами, бізнес-стратегія дає пояснення на таке основне з питань як «Для чого взагалі створене дане підприємство?» або «Яка основна мета діяльності даного підприємства?».

Коли є чіткі відповіді на поставлене, всього одне питання, можна сміливо обирати «власну модель» щодо стратегії функціонування свого підприємства, це у свою чергу забезпечить його «унікальність», «неповторність» та сформує його за певний час як «бренд», який приносить гарантовані прибутки.

В загальному, поняття «бізнес-стратегії» для підприємства виступає основною «опорою» його діяльності на основі всіх бізнес-процесів.

Доходи та витрати на підприємстві виступають чи не найголовнішими із всіх фінансових показників, які характеризують ефективність, дієвість та доцільність його як функціонування в загальному, так і діяльності по окремих видах бізнес-процесів, зокрема.

Як зазначено закордонними фахівцями в сфері стратегічного планування та розробки ефективної стратегічної політики щодо діяльності будь-яких підприємств, основними кроками для формування якісно нової бізнес-стратегії підприємства виступають:

1) ґрунтовна оцінка теперішньої (поточної) ділової стратегії підприємства, на основі якої воно здійснює свою загальну діяльність;

2) проведення оцінки фінансово-економічного стану підприємства в динаміці результатів фінансових показників за період від п'яти і більше років; основну увагу в даному аналізі слід приділити саме тим показникам, які відображають та характеризують стан забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами (власними коштами, кредитними коштами, інвестиційними коштами тощо);

3) на основі оцінки щодо отриманих основних переваг та основних недоліків діяльності підприємства, розробляють або зовсім нову бізнес-стратегію, або «оновляють», під сучасні ринкові умови, вже існуючу ділову стратегію, за якою працює підприємство.

Перший крок свідчить про те, що підприємство, коли здійснює свою діяльність, завжди орієнтується на певну стратегію ведення власного бізнесу. А от, чи ефективною вона є та чи злагоджено працює – це вже зовсім інше питання.

Варто пам'ятати, що в світі бізнесу жодна з існуючих стратегій не є «постійною», «стандартною» чи «досконалою», і не підходить на всі випадки «бізнес-життя» підприємства.

Кожна з, вже існуючих, стратегій має як свої переваги, так і свої недоліки, які постійно потрібно враховувати при веденні власної діяльності.

Інколи здається, що сучасні ринкові умови ведення бізнесу вимагають від керівників у короткі строки сформувавши цілком нову стратегію ведення бізнесу,

і, що існуюча взагалі не годиться. Проте, якщо провести оцінку свої теперішньої стратегії можна віднайти багато цікавих та необхідних моментів для покращення власного бізнесу.

Аналіз власної поточної стратегії ведення бізнесу варто розпочати з перегляду її місії та основних завдань. Тут потрібно дати чітку оцінку теперішнім існуючим процесам діяльності підприємства – «Що варто залишити та, по можливості, вдосконалити?», а також «Від чого варто відмовитися взагалі?».

Саме на такі питання потрібно чітко відповісти. Адже, все змінюється і виникає потреба в оновленні, а, інколи, і відмові від непотрібного, зайвого, від того, що «заважає» ефективно працювати. І, можливо, це якраз і виступає «негативним» чинником в теперішній діяльності, а також зайвою статтею «неефективних» витрат для самого підприємства.

Щоб підприємство здійснювало ефективну діяльність та забезпечувало власну прибутковість потрібно чітко структурувати статті витрат. Якщо витрати є неплановими та неврахованими, підприємство не вважається ефективним, все це може навіть посприяти втраті його ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості і, врешті-решт, призвести до збитковості.

Також, важливим кроком у вирішенні «доцільності» та «ефективності» поточної бізнес-стратегії являється масштабна оцінка фінансово-економічного стану підприємства.

Адже, здійснивши аналіз результатів різноманітних фінансових показників та коефіцієнтів, провівши оцінку порівняння їхніх результатів в динаміці, співставивши їхні результати на основі оцінки факторного впливу, також можна отримати багато відповідей та запитання «Чому дане підприємство працює саме так, а не інакше?».

Найважливішим аспектом здійснення такої оцінки являється ґрунтовний аналіз щодо загального ресурсного забезпечення всієї діяльності даного підприємства.

Фінансові ресурси, які сприятимуть безперебійності здійснення виробничо-господарського процесу на підприємстві включають наступний перелік завдань, необхідних для вирішення, а саме:

1) Оцінка існуючого фінансового забезпечення щодо діяльності підприємства в теперішніх умовах функціонування включає аналіз наступних позицій, а саме:

- 1.1) оцінку прибутковості підприємства;
- 1.2) оцінку фінансової стійкості підприємства;
- 1.3) оцінку фінансової незалежності підприємства;
- 1.4) оцінку фінансової залежності підприємства;
- 1.5) оцінку ділової активності підприємства;
- 1.6) оцінку складу та структури наявних джерел фінансування діяльності підприємства.

2) Оцінка можливостей загального фінансового забезпечення щодо діяльності підприємства, що включає аналіз таких позицій як:

- 2.1) оцінку фінансового забезпечення працівників підприємства;
- 2.2) оцінку фінансового забезпечення необхідних бізнес-процесів на підприємстві;
- 2.3) оцінку можливостей щодо формування «резервного» фонду на підприємстві;
- 2.4) оцінку можливостей щодо формування «додаткового» фінансового фонду на підприємстві;
- 2.5) оцінку можливостей щодо формування власних фінансових ресурсів на підприємстві.

3) Оцінка можливості залучення фінансових ресурсів в разі необхідності для підтримки та подальшого забезпечення ефективної діяльності підприємства відображає аналіз результатів слідуючих позицій:

- 3.1) оцінку інвестиційних можливостей підприємства;
- 3.2) оцінку стану кредитоспроможності підприємства;
- 3.3) оцінку стану ліквідності підприємства;

- 3.4) оцінку стану платоспроможності підприємства;
- 3.5) оцінку стану оборотності оборотних коштів підприємства.
- 4) Оцінка негативних та позитивних факторів впливу на загальний фінансовий стан та фінансові результати діяльності підприємства включає:
 - 4.1) оцінку стану заборгованості на підприємстві;
 - 4.2) оцінку основних видів заборгованості на підприємстві;
 - 4.3) оцінку структури витрат підприємства;
 - 4.4) оцінку податкового навантаження на діяльність підприємства.
- 5) Оцінка слабких та сильних сторін діяльності підприємства, які можна трансформувати в його майбутні конкурентні можливості відображає:
 - 5.1) оцінку потенційних клієнтів підприємства;
 - 5.2) оцінку можливих клієнтів підприємства;
 - 5.3) оцінку цінової політики на підприємстві;
 - 5.4) оцінку якості продукції (послуг) підприємства;
 - 5.5) оцінку процесу створення та виготовлення продукції (надання послуг) на підприємстві;
 - 5.6) оцінку способів збуту та реалізації продукції (послуг) на підприємстві.
- 6) Формування основних тез відносно отриманих позитивних результатів, які передбачають найосновніші моменти щодо майбутніх можливостей розвитку досліджуваного підприємства.
- 7) Реалізація отриманих можливостей для покращення загального фінансово-економічного та виробничо-господарського стану досліджуваного підприємства.
- 8) Забезпечення зворотного зв'язку між представленими етапами оцінки щодо фінансового забезпечення на досліджуваному підприємстві.
- 9) Здійснення функцій координації, контролінгу, контролю та моніторингу виконання представлених етапів оцінки щодо фінансового забезпечення на досліджуваному підприємстві.
- 10) Перегляд та оновлення результатів представлених етапів оцінки щодо фінансового забезпечення на досліджуваному підприємстві на основі

застосування новітніх методів та методик щодо планування та прогнозування його можливих майбутніх позитивних результатів.

3.2. Фінансово-прогнозна модель оцінки рівня розвитку підприємства на основі показників його фінансового стану

Для здійснення оцінки щодо прогнозного стану рівня розвитку досліджуваного підприємства в майбутньому, а також проведення оцінки міри впливу існуючих ризиків на основі результатів фінансових показників та фінансових коефіцієнтів діяльності підприємства використовують різноманітні фінансово-прогнозні моделі.

Варто відмітити, що в даних моделях відображаються також різноманітні зміни та можливості щодо досягнення кращих позитивних та бажаних результатів як на перспективу, так і на довший проміжок часу. Все залежить від властивостей обраної методики та стану ситуації, яку потрібно вирішити.

Фінансово-прогнозні моделі виступають вкрай важливими для оцінки ефективності використання та успішності реалізації власної бізнес-стратегії на підприємстві.

Адже, на основі масштабної та ґрунтовної оцінки фінансового забезпечення, яке якраз і має найбільший вплив на формування загальної стратегії, можливо побачити на скільки правильно проводиться та здійснюється фінансове планування та й, взагалі, як забезпечується та реалізується фінансова політика керівництва щодо здійснення: власної діяльності, чіткості здійснення різноманітних управлінських функцій, швидкості реагування на «слабкі» місця чи то в управлінні, чи то на виробництві, можливостях використання та застосування існуючих наявних конкурентних переваг відносно ринкових потреб та запитів споживачів, а також вмінні швидко реагувати та вмінні якісно виправляти виявлені «недоліки» в діяльності підприємства тощо.

Взагалі, будь-яка фінансова модель щодо прогнозування рівня розвитку підприємства, що здійснює свою діяльність в напрямку науково-технічного та науково-дослідного спрямування, а також з врахуванням вибору його ефективної

бізнес-стратегії, повинна, перед усім, включати такі елементи як – «освіта» та «наука», які являються невід’ємними в даному випадку.

Адже, якраз на цих складових і базується в основному першопочаткова діяльність такого підприємства: всі інноваційні технології та інноваційні можливості беззаперечно створюються на основі використання сучасних умов, принципів, методів та методик науки, та впроваджуються у виробництво та подальшу реалізацію із застосуванням її даних.

Крім, цього варто нагадати, що багато сучасних інноваційних технологій спрямовуються в напрямку забезпечення захисту навколишнього природного середовища та довкілля.

Багато сучасних інновацій створюються на основі використання та застосування «природних складників» – енергії сонця, повітря, води тощо, і є вартісно-доступними та швидко-окупними в своїй реалізації.

Також, при проведенні різноманітних науково-технічних досліджень, в першу чергу, потрібно орієнтуватися на сучасні якісно нові інноваційні підходи. Адже, дана умова забезпечить високу якість та точність майбутньої продукції та її високі якісні характеристики та властивості щодо поставлених завдань до її виконання.

Підприємства, діяльність яких спрямована на виготовлення продукції з високо-точними якісними параметрами, характеристиками та властивостями, якраз найбільше залежать від застосування та забезпеченості доступу до використання інноваційних підходів у власній діяльності, адже – це основа їхнього «підприємницького життя».

Потрібно відмітити, що найважливішими складовими при розробці та виготовленні високо-точної продукції є такі чинники як:

- 1) часовий горизонт виконання всіх видів робіт щодо виробництва високо-точної продукції;
- 2) якісний вимірник щодо дотримання необхідних параметрів, властивостей та характеристик високо-точної продукції;

3) вартісний показник щодо встановлення кінцевої ціни щодо виготовленої високо-точної продукції з врахуванням всіх необхідних фінансових та економічних складових.

Дотримання цих елементів є надзвичайно важливим етапом від моменту розробки, і до моменту реалізації високо-точної продукції на науково-дослідному підприємстві з врахуванням, ще, крім цього, всіх необхідних сучасних вимог до такого виду продукції, а також «специфічних» та «конкретних» потреб замовників такої продукції.

Для того, щоб науково-дослідне підприємство мало змогу розробляти, виготовляти, випробовувати та реалізовувати високо-точну продукції потрібні певні умови, які, перш за все, полягають у фінансово-економічному забезпеченні таких функцій.

Як вже неодноразово було сказано вище, вибір бізнес-стратегії виступає «основою» діяльності та функціонування підприємства, взагалі. Також, бізнес-стратегію не варто постійно обирати все нову й нову. Адже, це безглузда втрата часового фактору та марнування наявних фінансових ресурсів, які можна ефективно використати на інші необхідні потреби підприємства.

Наявну ділову стратегію щодо загальної діяльності підприємства варто тільки «правильно» оцінити та «поправити» виявлені, при проведенні такої оцінки, її недоліки.

Тобто, на «оновлення» самої загальної стратегії підприємства не має потреби витрачати багато різноманітних ресурсів. Та, це навіть і недоцільно. Адже, отримані «слабкі» сторони щодо діяльності підприємства досить легко визначити та оцінити, застосувавши потрібний підхід до даної ситуації.

В теперішніх умовах ведення власного бізнесу основною вимогою виступає ефективне використання наявних власних ресурсів.

Інколи, здійснивши ґрунтовний аналіз діяльності та загального виробничо-господарського стану підприємства, можна виявити наявність багатьох «неефективних» статей витрат, які, в кінцевому підсумку не тільки можна, а й

варто перетворити на досить сильні сторони, а інколи, й достатньо сильні конкурентні переваги для власної діяльності.

Такий аналіз, що є здійсненим та проведеним за рахунок власних сил та ресурсів, виступає менш вартісним, потрібним та більш дієвим, а ніж застосування цілком нової бізнес-стратегії, на яку необхідно затратити багато зусиль та часу на ефективність її досягнення в кінцевому підсумку.

Варто зауважити, що нова бізнес-стратегія на початках її впровадження, повинна «прижитися» на підприємстві, а вже потім від її реалізації будуть помітні позитивні зміни для самого підприємства.

Необхідно розуміти таку річ, що в економіці не існує «стабільних процесів» щодо всіх її складових. Це також стосується і бізнес-стратегії. За хорошими та успішними злетами – розвитком та ростом самого підприємства, поступово може прийти його як спад, так і занепад.

Тому, щоб не допустити таку можливість, по-перше, варто знати від початку про цю можливу ситуацію, яка може відбутися в будь-який момент часу. Адже, не всі зовнішні та внутрішні фінансово-економічні чинники можливо завжди «правильно» спрогнозувати. В економічних процесах досить часто виникають різного роду форс-мажорні обставини та «непрогнозовані» і «неочікувані» ситуації, які потребують негайного реагування.

Бувають випадки, коли керівництво підприємства не готове до повороту таких подій, і не знає як правильно діяти, адже, чіткої інструкції на такий випадок просто не існує.

Проте, коли керівництво підприємства просто знає, про такі можливі ситуації, тоді легше справитися з такими подіями та визначити подальший план дій на такий випадок.

Завжди, при веденні власної діяльності, одним із необхідних етапів бізнес-стратегії являється розробка альтернативних можливостей для забезпечення майбутньої діяльності підприємства.

Щоб сформувані альтернативні шляхи щодо забезпечення ефективності майбутньої діяльності підприємства потрібно застосовувати, так звану, «стратегічну творчість» на основі інформаційного забезпечення.

Саме «стратегічна творчість» покликана забезпечити можливість змінювати всю діяльність підприємства в цілому та докорінно, з використанням чітко нових «творчих рішень» для майбутнього розвитку підприємства.

До, так званих, «творчих рішень» можна віднести й інновації, а саме інноваційні цінності, які «живлять» бізнес-стратегію підприємства.

Інноваціями цінностей для підприємства виступають, перед усім, оцінка його витрат та аналіз кінцевої вартості його продукції.

Можна з упевненістю зазначити, що і витрати, і ціна продукції виступають важливими елементами щодо забезпечення фінансової стабільності самого підприємства. І якраз врахування цих складових можна вважати основним для аналізу фінансового стану щодо виробництва та реалізації продукції в кінцевому підсумку для підприємства.

Крім можливостей, які може надати ефективне застосування ділової стратегії, варто знати і про можливі ризики, що можуть виникати при діяльності підприємства з використанням її політики.

Напевно немає таких випадків, коли б не було ніяких негативних впливів чи то з меншим ступенем впливу, чи з то з більшим. Вони існували, існують та будуть існувати завжди в усіх економічних процесах.

Проте, для того, щоб дані впливи призупинити, а по можливості, і взагалі, ліквідувати, потрібно застосовувати різноманітне фінансово-прогнозне моделювання на основі оцінки певного набору фінансово-економічних показників, які є найбільшим доцільними для того чи іншого бізнес-випадку в діяльності підприємства.

Висновки до розділу 3

У розділі 3 «Шляхи забезпечення ефективності рівня розвитку ДНТП «Техас-К» на основі бізнес-стратегії його діяльності» запропоновано

застосування фінансово-економічної моделі факторного впливу витрат на формування доходів підприємства, а також реалізацію фінансово-прогнозної моделі оцінки рівня розвитку підприємства на основі показників його фінансового стану.

Обґрунтовано, що саме бізнес-стратегія зможе забезпечити ефективність діяльності для подальшого розвитку підприємства, адже, вона включає та поєднує в собі найосновніші етапи забезпеченості функціонування на основі напрацювань та створення так званого «стратегічного завдання» щодо «життя підприємства» в цілому.

Зазначено, що важливим кроком у вирішенні «доцільності» та «ефективності» поточної бізнес-стратегії являється масштабна оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Адже, здійснивши аналіз результатів різноманітних фінансових показників та коефіцієнтів, провівши оцінку порівняння їхніх результатів в динаміці, співставивши їхні результати на основі оцінки факторного впливу, також можна отримати багато відповідей та запитання «Чому дане підприємство працює саме так, а не інакше?».

Крім цього, визначено, що найважливішим аспектом здійснення фінансово-економічної оцінки стану підприємства, являється ґрунтовний аналіз щодо загального ресурсного забезпечення всієї його теперішньої та майбутньої діяльності даного в цілому.

Виявлено, що доходи та витрати на підприємстві виступають найголовнішими із всіх фінансових показників, які характеризують ефективність, дієвість та доцільність його як функціонування в загальному, так і діяльності по окремих видах бізнес-процесів, зокрема.

Представлено, що для здійснення оцінки щодо прогнозного стану рівня розвитку досліджуваного підприємства в майбутньому, а також проведення оцінки міри впливу існуючих ризиків на основі результатів фінансових показників та фінансових коефіцієнтів діяльності підприємства використовують різноманітні фінансово-прогнозні моделі.

РОЗДІЛ 4 СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

4.1. Оцінка стану галузі функціонування ДНТП «Техас-К»

Оскільки досліджуване ДНТП «Техас-К» являється підприємством науково-технічного спрямування, доцільним виступає проведення аналізу показників даної галузі на основі результатів, представлених Державною службою статистики України [15] протягом 2014-2018 років.

Для початку варто дослідити динаміку результатів складових елементів фінансування саме тих промислових підприємств, що займаються інноваційною діяльністю.

Дана тенденція зміни результатів представлена на рис. 4.1 [15].

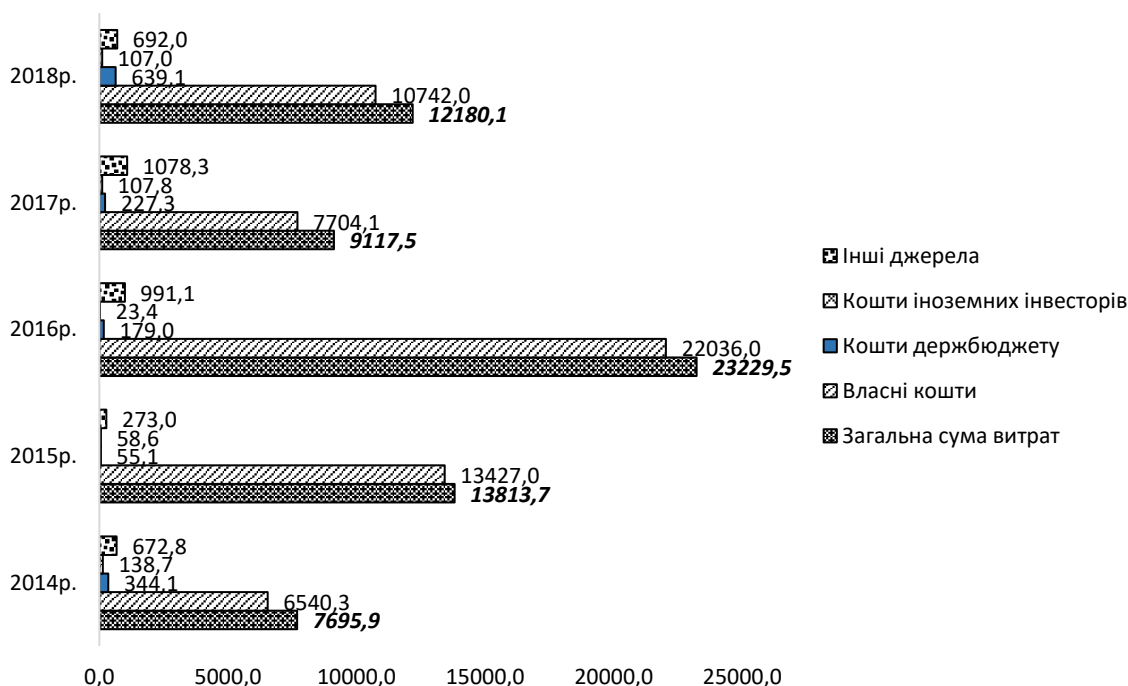

Рисунок 4.1. Тенденції зміни результатів основних джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України за 2014-2018 роки, млн. грн.

Проаналізувавши отримані дані видно, що найбільша сума загальних витрат щодо фінансування промислових підприємств України, які здійснюють інноваційну діяльність була в 2016 р. та складала 23229,5 млн. грн., найнижча сума спостерігалася протягом 2014 р. (7695,9 млн. грн.), що пояснюється наявністю фінансово-економічної кризи в країні в даний період.

Якщо ж проаналізувати кожен елемент фінансування інвестиційної діяльності підприємств у країні окремо, то можна побачити наступні зміни.

Так, на першому місці розташувалося здійснення фінансування за рахунок власних коштів зі слідуючою динамікою. За 2014 р. сума фінансування складала 6540,3 млн. грн. Протягом 2015 р. результат фінансування на основі власних джерел був у розмірі 13427,0 млн. грн., тобто відбулося істотне зростання даної складової, сума якої збільшилася на 6886,7 млн. грн. або на 105,3 % відносно результату за 2014 р. За 2016 р. сума власних коштів дорівнювала 22036,0 млн. грн., що також відображає значне збільшення даної складової фінансування, а саме на 8609,0 млн. грн. або на 64,1 % порівняно з результатом 2015 р. Протягом 2017 р. дана складова становила 7704,1 млн. грн., що на жаль показує протягом аналізованого періоду істотне скорочення суми цієї складової, а саме на -14331,9 млн. грн. (-65,0 %) менше, ніж результат 2016 р. За 2018 р. сума власних джерел фінансування склала 10742,0 млн. грн., тобто протягом цього часу відбулося деяке зростання даної суми, а саме на 3037,9 млн. грн. (39,4 %) в порівнянні з результатом 2017 р.

На другому місці розмістилися інші джерела щодо фінансування інвестиційної діяльності промислових підприємств з наступними результатами. Так, за 2014 р. дана складова становила 672,8 млн. грн. Протягом 2015 р. даний елемент був у розмірі 273,0 млн., тобто відбулося явне скорочення результату показника, а саме на -399,8 млн. грн. (-59,4 %) в порівнянні з результатом 2014 р. За 2016 р. результат цієї складової фінансування дорівнював 991,1 млн. грн., що свідчить про досить позитивну тенденцію зростання даного результату, а саме на 718,1 млн. грн. або на 263,0 % відносно показника 2015 р. Протягом 2017 р. цей елемент фінансування мав значення в сумі 1078,3 млн. грн., що свідчить про

позитивну динаміку росту результату цього елемента на 87,2 млн. грн. або на 8,8 % відносно суми показника за 2016 р. За 2018 р. сума інших джерел фінансування була на рівні 692,0 млн. грн., тобто відбулося скорочення результату цієї складової на -386,3 млн. грн. (-35,8 %), в порівнянні з сумою результату за 2017 р.

Третє місце належить такій складовій фінансування інвестиційної діяльності промислових підприємств як кошти з державного бюджету, динаміка результатів якої є наступною. Так, за 2014 р. дана складова дорівнювала 344,1 млн. грн. Протягом 2015 р. сума даного елемента фінансування становила 55,1 млн. грн., тобто прослідковується досить значне скорочення суми даного результату (-289,0 млн. грн. або -84,0 %) відносно результату за 2014 р. За 2016 р. сума цього елемента складала 179,0 млн. грн., що є більшим за минулорічний показник на 123,9 млн. грн. або на 224,9 %. Протягом 2017 р. сума коштів, виділених на фінансування інвестиційної діяльності промислових підприємств з державного бюджету мала значення в розмірі 227,3 млн. грн., тобто була більшою на 48,3 млн. грн. або на 27,0 %, порівняно з результатом 2016 р. За 2018 р. дана складова зазнала певного зростання, а саме на 411,8 млн. грн. (181,2 %), у порівнянні з результатом за 2017 р. та склала в кінцевому підсумку 639,1 млн. грн.

Варто відзначити, що представлені елементи фінансування інвестиційної діяльності промислових підприємств країни, які розташувалися на перших трьох позиціях, мають відносно позитивну динаміку росту власних результатів протягом останніх років.

Що ж стосується такого елемента фінансування інвестиційної діяльності промислових підприємств як кошти інвесторів-нерезидентів, то тут прослідковується негативна тенденція скорочення даних результатів протягом 2015-2016 років, проте, за 2017-2018 роки присутня вже дещо позитивна динаміка росту суми даної складової. Так, за 2014 р. сума досліджуваної складової дорівнювала 138,7 млн. грн. Протягом 2015 р. результат цього показника був на рівні 58,6 млн. грн., тобто відбулося скорочення даної суми, в

порівнянні з минулорічним результатом на -80,1 млн. грн. (-57,8 %). За 2016 р. сума даного елементу фінансування склала всього 23,4 млн. грн., що знову показує тенденцію скорочення даного результату відносно суми за 2015 р., а саме на -35,2 млн. грн. (-60,1 %). Протягом 2017 р. дана складова вже мала деяку позитивну тенденцію до зростання (на 84,4 млн. грн. або на 360,7 %) в порівнянні з результатом 2016 р. та склала 107,8 млн. грн. За 2018 р. знову відбулося незначне зменшення суми даного елемента фінансування відносно результату за 2017 р., а саме на -0,8 млн. грн. або на -0,7 %, що призвело до результату на рівні 107,0 млн. грн.

Доцільним також являється проведення порівняльного аналізу в динаміці результатів загальної суми витрат, затрачених на фінансування інвестиційної діяльності промислових підприємств країни протягом 2014-2018 років. Так, за 2014 р. результат загальних витрат склав 7695,9 млн. грн. Протягом 2015 р. дана сума була на рівні 13813,7 млн. грн., тобто відбулося зростання на 6117,8 млн. грн. або на 79,5 %, порівняно із минулорічною сумою загальних витрат. За 2016 р. даний елемент дорівнював 23229,5 млн. грн., що знову вказує на позитивну тенденцію росту, а саме на 9415,8 млн. грн. (68,2 %) відносно результату за 2015 р. Протягом 2017 р. сума загальних витрат становила 9117,5 млн. грн., на жаль тут помітне скорочення даного результату в порівнянні з минулорічним результатом, а саме на -14112,0 млн. грн. (-60,8 %). За 2018 р. загальні витрати на фінансування інвестиційної діяльності промислових підприємств досягли рівня в розмірі 12180,1 млн. грн., тобто була позитивна динаміка росту, а саме на 3062,6 млн. грн. або на 33,6 % відносно суми за 2017 р.

Крім цього, вартим уваги являється також і дослідження результатів динаміки стану запровадження інновацій, в загальному, на промислових підприємствах в Україні протягом 2014-2018 років.

Дана тенденція зміни досліджуваних результатів запровадження інновацій відображена на рис. 4.2 [15].

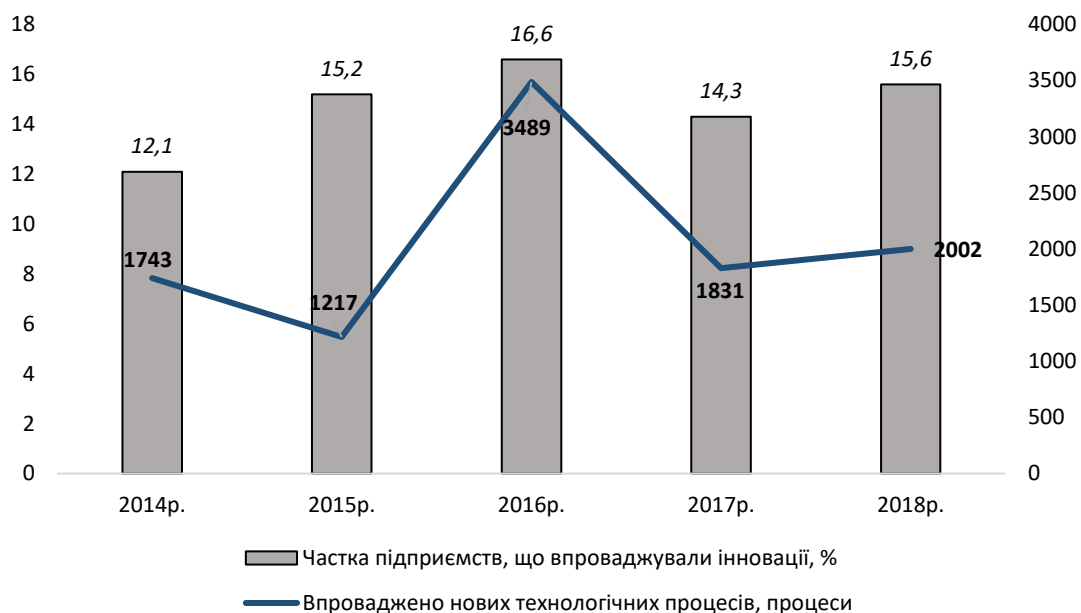

Рисунок 4.2. Тенденції зміни запровадження інновацій в діяльності промислових підприємствах України за 2014-2018 роки

Представлені результати запровадження різного роду інновацій в діяльності промислових підприємств країни в проміжку від 2014 р. до 2018 р. мають і тенденцію росту, і тенденцію спаду.

Так, за 2014 р. на промислових підприємствах в Україні було запроваджено суттєво нових технологічних процесів 1743 шт., частка яких складала 12,1 %. Протягом 2015 р. сума даного показника скоротилася на -526 шт., та досягла рівня 1217 шт., частка склала 15,2 %. За 2016 р. кількість впроваджених інновацій на промислових підприємства становила 3489 шт., тобто зросла на 2272 шт., частка становила 16,6 % до загального їх обсягу. Протягом 2017 р. динаміка запровадження нових інноваційних процесів на промислових підприємствах країни є негативною до скорочення (-1658 шт.) та становить 1831 шт., з часткою 14,3 %, відповідно. За 2018 р. ситуація дещо покращилася, тобто відбулося збільшення кількості запроваджених нових технологічних процесів, а саме на 171 шт., сума яких дорівнювала 2002 шт. з часткою 15,6 %.

Дана ситуація напряду залежить від стану фінансування щодо запровадження інноваційних, а, отже, і якісно нових технологічних процесів різного спрямування на промислових підприємствах України, що здійснювалося протягом аналізованого періоду (2014-2018 років).

Не менш важливим у даному дослідженні виступає також аналіз щодо матеріального забезпечення працівників, які здійснюють різноманітні наукові дослідження в Україні протягом 2014-2018 років.

Динаміка результатів оцінки стану, що стосується матеріального забезпечення працівників, які зайняті в професійній, науковій та технічній діяльності в Україні показана на рис. 4.3 [15].

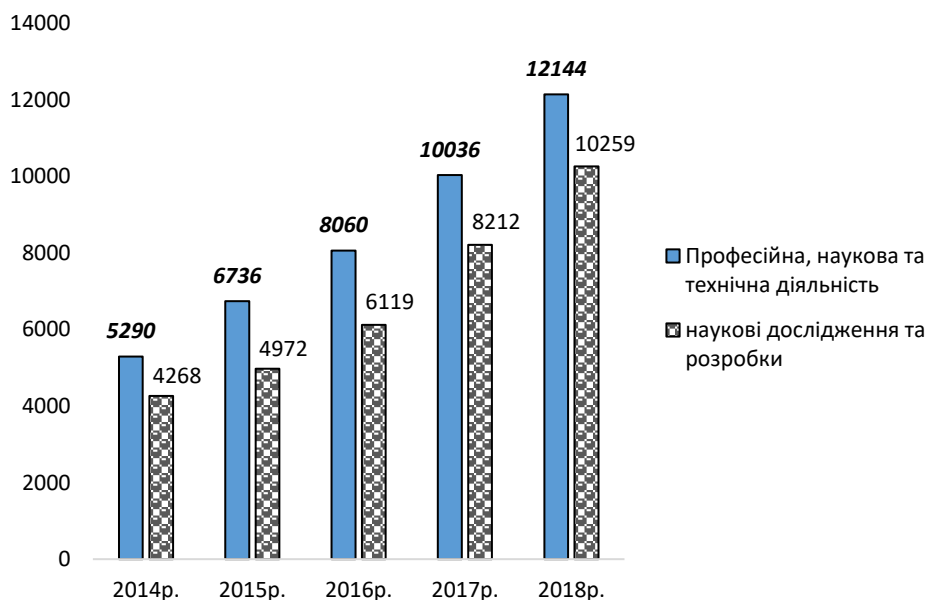

Рисунок 4.3. Тенденції стану заробітної плати працівників, що задіяні в професійній, науковій та технічній діяльності в Україні за 2014-2018 роки (в розрахунку на 1-го працівника), грн.

Представлені дані відображають позитивну динаміку зростання показників, що стосуються стану матеріального забезпечення працівників у даній галузі на проміжку від 2014 р. по 2018 р.

Так, за 2014 р. сума заробітної плати працівників, які здійснювали професійну, наукову та технічну діяльність в країні, складала 5290 грн. на одного працівника; що ж стосувалося матеріального забезпечення працівників, задіяних у наукових дослідженнях та розробках – 4268 грн. Протягом 2015 р. сума заробітної плати працівників у сфері професійної, наукової та технічної діяльності зросла на 1446 грн., та становила 6736 грн., а працівників сфери здійснення наукових досліджень та розробок збільшилася на 704 грн. та склала 4972 грн., відповідно. За 2016 р., аналогічно, відбулося також зростання даних результатів показників: заробітна плата працівників у сфері професійної, наукової та технічної діяльності зросла на 1324 грн., та становила 8060 грн., а працівників сфери здійснення наукових досліджень та розробок збільшилася на 1147 грн. та склала 6119 грн., відповідно. Протягом 2017 р. динаміка результатів даних показників теж є позитивною: заробітна плата працівників сфери професійної, наукової та технічної діяльності збільшилася на суму 1976 грн., та склала 10036 грн., працівників сфери щодо наукових досліджень та розробок зросла на 2093 грн. та становила 8212 грн., відповідно. За 2018 р. тенденція результатів досліджуваних показників залишається позитивною: заробітна плата працівників щодо професійної, наукової та технічної діяльності зросла на 2108 грн., та дорівнювала 12144 грн., працівників сфери наукових досліджень та розробок збільшилася на 2047 грн. та склала 10259 грн., відповідно.

4.2. Оцінка економіко-правових аспектів діяльності підприємства

Діяльність ДНТП «Техас-К», перш за все, регулюється Господарським кодексом України (№ 436-IV від 16.01.2003 р.) [2], в якому зазначено, «... що Господарський кодекс України встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності» [2].

Господарський кодекс України «... має на меті забезпечити зростання ділової активності суб'єктів господарювання, розвиток підприємництва і на цій основі підвищення ефективності суспільного виробництва, його соціальну

спрямованість відповідно до вимог Конституції України, утвердити суспільний господарський порядок в економічній системі України, сприяти гармонізації її з іншими економічними системами.

Під господарською діяльністю у цьому Кодексі розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. Господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку, є підприємництвом, а суб'єкти підприємництва – підприємцями. Господарська діяльність може здійснюватись і без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність).

Загальними принципами господарювання в Україні є:

- забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання;
- свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом;
- вільний рух капіталів, товарів та послуг на території України;
- обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємстві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства і держави;
- захист національного товаровиробника;
- заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини.

Відносини у сфері господарювання регулюються Конституцією України, цим Кодексом, законами України, нормативно-правовими актами Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також іншими нормативними актами.

Основними засобами регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є: державне замовлення; ліцензування, патентування і

квотування; технічне регулювання; застосування нормативів та лімітів; регулювання цін і тарифів; надання інвестиційних, податкових та інших пільг; надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій» [2].

Крім того, оскільки дане підприємство є науково-технічним, то його функціонування регулюється Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність» (№ 848-VIII від 26.11.2015 р.) [9], де, зокрема, зазначено, «...що цей Закон визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності, створює умови для провадження наукової і науково-технічної діяльності, задоволення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку шляхом взаємодії освіти, науки, бізнесу та влади.

Рівень розвитку науки і техніки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту громадян, їх духовного та інтелектуального зростання. Цим зумовлена необхідність пріоритетної державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб» [9].

До нормативно-правової бази, що регулює діяльність ДНТП «Техас-К» слід віднести Закон України «Про науково-технічну інформацію» (№ 3322-XII від 25.06.1993 р.) [10], де сказано, що цей Закон «... визначає основи державної політики в галузі науково-технічної інформації, порядок її формування і реалізації в інтересах науково-технічного, економічного і соціального прогресу країни. Його метою є створення в Україні правової бази для одержання та використання науково-технічної інформації. Даним Законом регулюються правові і економічні відносини громадян, юридичних осіб, держави, що виникають при створенні, одержанні, використанні та поширенні науково-технічної інформації, а також визначаються правові форми міжнародного співробітництва в цій галузі.

Дія Закону поширюється на підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, а також громадян, які мають право на одержання, використання та поширення науково-технічної інформації. Дія Закону не поширюється на інформацію, що містить державну та іншу охоронювану законом таємницю [10].

Також, до законів, на основі яких здійснює свою діяльність досліджуване підприємство, слід віднести наступний Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» (№ 2623-III від 11.07.2001 р.) [11], в якому зазначено, що цей Закон «... визначає правові та організаційні засади цілісної системи формування та реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки в Україні» [11].

Правовою основою формування та реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки є Конституція України (№ 254к/96-ВР від 28.06.2996 р.) [1], а також Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» (№ 1602-III від 23.03.2000 р.) [12], в якому зазначено, що цей Закон «... визначає правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку України, окремих галузей економіки та окремих адміністративно-територіальних одиниць як складової частини загальної системи державного регулювання економічного і соціального розвитку держави. Законом встановлюється загальний порядок розроблення, затвердження та виконання зазначених прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку, а також права та відповідальність учасників державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку» [12].

Висновки до розділу 4

У розділі 4 «Спеціальна частина» здійснено оцінку стану галузі функціонування ДНТП «Техас-К» та проведено оцінку економіко-правових аспектів діяльності підприємства.

Здійснена оцінка щодо зміни результатів загальної суми витрат, затрачених на фінансування інвестиційної діяльності промислових підприємств країни за 2014-2018 роки свідчить про те, що починаючи від 2017 р. їхня динаміка має негативну тенденцію спаду. Адже, за 2017 р. сума загальних витрат склала 9117,5 млн. грн., тут помітне скорочення даного результату в порівнянні з результатом за 2016 р., а саме на -14112,0 млн. грн. (-60,8 %). За 2018 р. загальні витрати на фінансування інвестиційної діяльності промислових підприємств склали 12180,1 млн. грн., тобто відбулася деяка позитивна динаміка росту, а саме на 3062,6 млн. грн. (33,6 %) відносно суми даного показника за 2017 р.

Дослідження результатів щодо запровадження різного роду інновацій в діяльності промислових підприємств країни протягом 2014-2018 років показали як тенденцію росту, так і тенденцію спаду їхніх значень. За 2017 р. динаміка запровадження нових інноваційних процесів на підприємствах має тенденцію до скорочення (-1658 шт.) та становить 1831 шт., з часткою 14,3 %, відповідно. В 2018 р. ситуація дещо покращилася, відбулося збільшення кількості запроваджених нових технологічних процесів, а саме на 171 шт., сума яких дорівнювала 2002 шт. з часткою 15,6 %. Наявна ситуація напряму залежить від стану та виду фінансування щодо запровадження інноваційних, а, отже, і якісно нових технологічних процесів різного спрямування на промислових підприємствах України, що здійснювалося протягом аналізованого періоду (2014-2018 років).

Діяльність ДНТП «Техас-К» регулюється такими нормативно-правовими законами як: 1) Конституцією України від 28.06.2996 р. № 254к/96-ВР; 2) Господарським кодексом України від 16.01.2003 р. № 436-IV; 3) Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. № 848-VIII; 4) Законом України «Про науково-технічну інформацію» від 25.06.1993 р. № 3322-XII; 5) Законом України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001 р. № 2623-III; 6) Законом України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 р. № 1602-III тощо.

РОЗДІЛ 5 ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

5.1. Особливості застосування фінансово-економічної моделі факторного впливу витрат на формування доходів підприємства

Дослідження дії різного роду чинників на основі застосування моделі факторного впливу на певні результати діяльності підприємства виступає важливим моментом здійснення загальної фінансової оцінки його бізнес-процесів.

Адже, дана модель відображає який саме чинник і на скільки саме здійснює свій вплив на кінцевий результат фінансового показника щодо діяльності досліджуваного підприємства в цілому.

Крім цього, завдяки такій інформації можливо «боротися» з такими негативними впливами, тобто або взагалі усунути, або певним чином мінімізувати даний вплив виявленого фактору – ризику, який сприяє неефективній роботі досліджуваного підприємства.

Провівши оцінку порівняння результатів загальної суми доходів та витрат на даному ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності виявлено, що результати загальної суми доходів переважають над результатами загальної суми витрат протягом всього аналізованого періоду.

Так, протягом 2014 р. сума загальних доходів склала 673,4 тис. грн., а сума загальних витрат – 635,5 тис. грн., тобто сума доходів перевищила суму витрат на 37,9 тис. грн. (6,0 %). Протягом 2015 р. результат суми загальних доходів на підприємстві становив 804,4 тис. грн., а результат суми загальних витрат – 759,2 тис. грн., і знову ж таки сума доходів більша за суму витрат на 45,2 тис. грн. (6, %). За 2016 р. сума доходів дорівнювала 764,7 тис. грн., а сума витрат – 682,6 тис. грн., тобто сума доходів була більшою за суму витрат на 82,1 тис. грн. (12,0 %). Протягом 2017 р. результат загальних доходів складав 955,0 тис. грн., а результат витрат – 882,5 тис. грн., тобто відбулося зростання в сторону суми доходів на 72,5 тис. грн. (8,2 %). За 2018 р. сума загальних доходів була рівна

1074,5 тис. грн., а сума витрат – 1012,8 тис. грн., тобто сума доходів переважала суму витрат на підприємстві на 61,7 тис. грн. (6,1 %).

Співвідношення результатів загальної суми доходів та загальної суми витрат на ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності представлено на рис. 5.1.

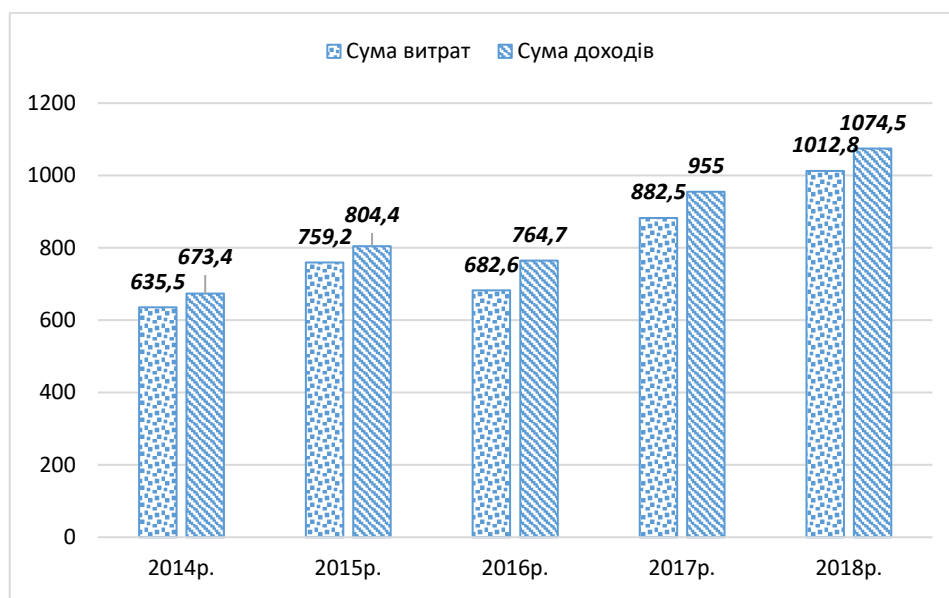

Рисунок 5.1. Співвідношення результатів загальної суми доходів та загальної суми витрат на ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки, тис. грн.

Проте, не дивлячись на дану позитивну динаміку результатів загальної суми доходів на даному ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років, сума його кінцевого фінансового результату протягом останніх двох років (2017 р. – 57,3 тис. грн.; 2018 р – 49,3 тис. грн.), хоча і має позитивні значення, але з наявною негативною динамікою в сторону їх зменшення.

Тому даний фінансовий аспект варто докладніше дослідити та виявити причину цієї ситуації.

В даному випадку доцільно застосувати модель факторного аналізу щодо впливу фінансових показників, в даному випадку – витрат, на зміну кінцевого результату діяльності досліджуваного ДНТП «Техас-К».

Даний аналіз є досить важливим для діяльності досліджуваного підприємства. Адже, крім того, що відображає який із факторів має найсильніший вплив на формування кінцевого фінансового результату даного підприємства, також показує в чому полягає причина скорочення суми фінансового результату протягом 2018 р. відносно його значення за 2017 р.

В табл. 5.1 відображено склад та структуру доходів та витрат ДНТП «Техас-К» за 2017-2018 роки.

Таблиця 5.1

Склад та структура доходів та витрат ДНТП «Техас-К»

Назва показника	2017 р.		2018 р.		Абсолютне відхилення, (+;-)	
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	954,8	100	1074,0	100	119,2	-
Інші операційні доходи	0,2	0,02	0,5	0,05	0,3	0,03
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	773,1	80,97	894,3	83,27	121,2	2,3
Інші операційні витрати	109,4	11,46	118,5	11,03	9,1	-0,43
Фінансовий результат до оподаткування	72,5	7,59	61,7	5,74	-10,8	-1,85

Розрахунки відносно даних показників, у вище подані таблиці, а саме:

1. Визначення частки (або питомої ваги) кожного із представлених у табл. фінансових показників протягом 2017-2018 років:

- 2017 р.:

1) показник чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) дорівнює 954,8 тис. грн., та складає 100 %, відповідно;

2) показник інших операційних доходів дорівнює 0,2 тис. грн., та складає 0,02 % в загальній структурі чистого доходу від реалізації продукції (ЧД):

$$\frac{0,2}{954,8} \times 100\% = 0,02\%.$$

3) показник собівартості реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) дорівнює 773,1 тис. грн., та складає 80,97 % в загальній структурі ЧД:

$$\frac{773,1}{954,8} \times 100\% = 80,97\%.$$

4) показник інших операційних витрат дорівнює 109,4 тис. грн., та складає 11,46 % в загальній структурі ЧД:

$$\frac{109,4}{954,8} \times 100\% = 11,46\%.$$

5) показник фінансового результату до оподаткування дорівнює 72,5 тис. грн., та складає 7,59 % в загальній структурі ЧД:

$$\frac{72,5}{954,8} \times 100\% = 7,59\%.$$

- 2018 р.:

1) показник чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) дорівнює 1074,0 тис. грн., та складає 100 %, відповідно;

2) показник інших операційних доходів дорівнює 0,5 тис. грн., та складає 0,05 % в загальній структурі ЧД:

$$\frac{0,5}{1074,0} \times 100\% = 0,05\%.$$

3) показник собівартості реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) дорівнює 984,3 тис. грн., та складає 83,27 % в загальній структурі ЧД:

$$\frac{984,3,1}{1074,0} \times 100\% = 83,27\%.$$

4) показник інших операційних витрат дорівнює 118,5 тис. грн., та складає 11,03 % в загальній структурі ЧД:

$$\frac{118,5}{1074,0} \times 100\% = 11,03\%.$$

5) показник фінансового результату до оподаткування дорівнює 61,7 тис. грн., та складає 5,74 % в загальній структурі ЧД:

$$\frac{61,7}{1074,0} \times 100\% = 5,74\%.$$

2. Визначення абсолютного відхилення суми кожного з, представлених у таблиці, результатів фінансових показників протягом 2017-2018 років.

3. Визначення абсолютного відхилення частки (або питомої ваги) кожного з, представлених у таблиці, результатів фінансових показників протягом 2017-2018 років.

На основі отриманих даних, проводиться оцінка факторного впливу кожного з результатів суми фінансових показників даного підприємства ДНТП «Техас-К» на його кінцевий фінансовий результат за 2018 р. (в даному випадку на фінансовий результат до оподаткування):

$$\Delta\text{ФРДО}_{\text{чд}} = \frac{119,2\text{тис. грн.} \times 7,59\%}{100\%} = 9,05 \text{ тис. грн.}$$

$$\Delta\text{ФРДО}_{\text{іод}} = \frac{0,03\% \times 1074,0 \text{ тис. грн.}}{100\%} = 0,32 \text{ тис. грн.}$$

$$\Delta\text{ФРДО}_{\text{срп}} = \frac{2,3\% \times 1074,0 \text{ тис. грн.}}{100\%} = 24,70 \text{ тис. грн.}$$

$$\Delta\text{ФРДО}_{\text{юв}} = \frac{(-0,43)\% \times 1074,0 \text{ тис. грн.}}{100\%} = -4,62 \text{ тис. грн.}$$

$$\begin{aligned} \Delta\text{ФРДО} &= 9,05 \text{ тис. грн.} + 0,32 \text{ тис. грн.} - 24,70 \text{ тис. грн.} - \\ &\quad - (-4,62) \text{ тис. грн.} = -10,8 \text{ тис. грн.} \end{aligned}$$

Здійснивши оцінку факторного впливу даних фінансових показників на отриманий результат показника «фінансового результату до оподаткування» даного підприємства визначено, що основний вплив на скорочення суми цього показника за 2018 р. мало збільшення результату суми показника «собівартості реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)», що зріс на 24,70 тис. грн. протягом 2018 р.

Дане зростання цього фінансового показника витрат спричинило скорочення результату суми показника «фінансового результату до оподаткування» на -10,8 тис. грн. протягом 2018 р.

Даний фінансовий аспект в діяльності ДНТП «Техас-К» за 2018 р. вважається негативним.

Для запобігання такої ситуації і на далі, керівництву даного підприємства потрібно застосовувати для прогнозування щодо отримання позитивних фінансових результатів у майбутньому вище представлену та описану модель факторного впливу результатів витрат на формування результатів доходів підприємства.

Завдяки такій моделі можна здійснювати різноманітні фінансово-економічні комбінації розрахунків щодо виявлення степеню впливу результатів витрат на результати формування доходів, а також впливу на отримання кінцевого фінансового результату діяльності підприємства тощо.

5.2. Оцінювання рівня розвитку підприємства за допомогою фінансово-прогнозної моделі на основі показників фінансового стану

Взагалі, оцінювання рівня розвитку підприємства доцільно проводити на основі визначення можливостей існування певного виду ризику для ефективного застосування та успішної реалізації його бізнес-стратегії діяльності з врахуванням основних фінансових показників за допомогою визначення Z-фактору згідно моделі Таффлера та Тішоу.

Дана модель має наступний вигляд:

$$Z = 0,53 \times X_1 + 0,13 \times X_2 + 0,18 \times X_3 + 0,16 \times X_4, \quad (5.1)$$

де X_1 – фінансовий показник, який визначається як відношення суми прибутку до суми короткострокових зобов'язань; X_2 – фінансовий показник, який визначається як відношення суми оборотних активів до загальної суми зобов'язань; X_3 – фінансовий показник, який визначається як відношення суми короткострокових зобов'язань до загальної суми активів; X_4 – фінансовий показник, який визначається як відношення суми виручки від реалізації до загальної суми активів; 0,53; 0,13; 0,18; 0,16 – числові дані, які є константами.

Основними характеристиками Z-фактору є наступна їхня інтерпретація:

- 1) якщо результат Z-фактору є меншим за 0,2, то ймовірність ризику є надзвичайно високого рівня впливу;
- 2) якщо результат Z-фактору дорівнює 0,25, то ймовірність ризику має критичний результат щодо рівня впливу;
- 3) якщо результат Z-фактору є більшим за 0,3, то ймовірність ризику є надзвичайно низького рівня впливу.

Розрахунок результатів основних фінансових показників (X_1 ; X_2 ; X_3 ; X_4) згідно даної моделі за 2014-2018 роки діяльності ДНТП «Техас-К», відповідно:

2014 р.:

$$X_1 = \frac{28,5}{794,5} = 0,04.$$

$$X_2 = \frac{887,9}{896,3} = 0,99.$$

$$X_3 = \frac{794,5}{896,3} = 0,89.$$

$$X_4 = \frac{672,2}{896,3} = 0,75.$$

$$\begin{aligned} Z_{2014p.} &= 0,53 \times 0,04 + 0,13 \times 0,99 + 0,18 \times 0,89 + 0,16 \times 0,75 = \\ &= 0,0121 + 0,1287 + 0,1691 + 0,12 = 0,43. \end{aligned}$$

2015 p.:

$$X_1 = \frac{33,9}{4,4} = 7,70.$$

$$X_2 = \frac{167,8}{172,6} = 0,97.$$

$$X_3 = \frac{4,4}{172,6} = 0,03.$$

$$X_4 = \frac{802,4}{172,6} = 4,65.$$

$$\begin{aligned} Z_{2015p.} &= 0,53 \times 7,70 + 0,13 \times 0,97 + 0,18 \times 0,03 + 0,16 \times 4,65 = \\ &= 4,081 + 0,1261 + 0,0054 + 0,744 = 4,96. \end{aligned}$$

2016 p.:

$$X_1 = \frac{61,6}{310,0} = 0,20.$$

$$X_2 = \frac{572,0}{627,0} = 0,91.$$

$$X_3 = \frac{310,0}{627,0} = 0,49.$$

$$X_4 = \frac{764,3}{627,0} = 1,22.$$

$$\begin{aligned} Z_{2016p.} &= 0,53 \times 0,20 + 0,13 \times 0,91 + 0,18 \times 0,49 + 0,16 \times 1,22 = \\ &= 0,106 + 0,1183 + 0,0882 + 0,1952 = 0,51. \end{aligned}$$

2017 p:

$$X_1 = \frac{57,3}{165,9} = 0,35.$$

$$X_2 = \frac{502,4}{533,7} = 0,94.$$

$$X_3 = \frac{165,9}{533,7} = 0,31.$$

$$X_4 = \frac{954,8}{533,7} = 1,79.$$

$$Z_{2017p.} = 0,53 \times 0,35 + 0,13 \times 0,94 + 0,18 \times 0,31 + 0,16 \times 1,79 = \\ = 0,1855 + 0,1222 + 0,0558 + 0,2864 = 0,65.$$

2018 p.:

$$X_1 = \frac{49,3}{217,7} = 0,23.$$

$$X_2 = \frac{347,3}{374,4} = 0,93.$$

$$X_3 = \frac{217,7}{374,4} = 0,58.$$

$$X_4 = \frac{1074,0}{374,4} = 2,87.$$

$$Z_{2018p.} = 0,53 \times 0,23 + 0,13 \times 0,93 + 0,18 \times 0,58 + 0,16 \times 2,87 = \\ = 0,1219 + 0,1209 + 0,1044 + 0,4592 = 0,81.$$

Отримані результати основних фінансових показників (X_1 ; X_2 ; X_3 ; X_4), а також результати Z-фактору згідно моделі Таффлера та Тішоу для ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності відображено в табл. 5.2.

Таблиця 5.2

Результати показників для моделі Таффлера та Тішоу

Назва показника	2014 p.	2015 p.	2016 p.	2017 p.	2018 p.
X_1	0,04	7,70	0,20	0,35	0,23
X_2	0,99	0,97	0,91	0,94	0,93
X_3	0,89	0,03	0,49	0,31	0,58
X_4	0,75	4,65	1,22	1,79	2,87
Z-фактор	4,43	4,96	0,51	0,65	0,81

Представлена динаміка результатів Z-фактору згідно моделі Таффлера та Тішоу для ДНТП «Техас-К» за 2014-2018 роки діяльності свідчить про те, що дані значення є більшими за 0,3, тобто виконуються третя умова цієї моделі протягом всього аналізованого періоду (2014 р. – 4,43; 2015 р. – 4,96; 2016 р. – 0,51; 2017 р. – 0,65; 2018 р. – 0,81 позиції, відповідно).

Дана ситуація вказує на ефективність застосування та успішність реалізації обраної бізнес-стратегії на досліджуваному підприємстві на основі врахування вище представлених умов до існування ризиків, які відображаються, перед усім у фінансовому забезпеченні діяльності даного ДНТП «Техас-К».

Висновки до розділу 5

У розділі 5 «Обґрунтування економічної ефективності» представлено особливості застосування фінансово-економічної моделі факторного впливу витрат на формування доходів підприємства та здійснено оцінювання рівня розвитку підприємства за допомогою фінансово-прогновної моделі на основі показників фінансового стану.

Запропоновано, що для запобігання отриманню негативних фінансових ситуацій на підприємстві необхідно застосовувати модель факторного впливу результатів витрат на формування результатів доходів підприємства. Адже, оцінивши факторний вплив на результат «фінансового результату до оподаткування» виявлено, що основний вплив на скорочення суми цього показника за 2018 р. мало збільшення результату суми показника «собівартості реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» (на 24,70 тис. грн.), яке спричинило скорочення результату суми показника «фінансового результату до оподаткування» на -10,8 тис. грн. протягом 2018 р.

Запропоновано, що для оцінювання успішності реалізації обраної бізнес-стратегії на доцільно використовувати фінансово-прогнозну модель Таффлера та Тішоу на основі значень Z-фактору, отримані результати якої за 2014-2018 роки діяльності досліджуваного підприємства показали, що ефективність його бізнес-стратегії полягала в достатньому її фінансовому забезпеченні.

РОЗДІЛ 6 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

6.1. Охорона праці на ДНТП «Техас-К»

Управління охороною праці на підприємстві складається з підготовки, прийняття і реалізації рішень по розробці і виконанню організаційних, технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів, направлених на забезпечення безпеки, збереження здоров'я і працездатності працюючих в процесі роботи.

Метою управління охороною праці є постійне зниження: виробничого травматизму, професійних захворювань, аварій, на основі приближення якісних і кількісних значень факторів умов праці до рівня вимог Закону України «Про охорону праці» від 14.10.1992 р. № 2694-ХІІ [4], нормативних актів з охорони праці, санітарно-гігієнічних нормативів, будівельних норм, міжгалузевих і галузевих правил по охороні праці.

Досліджуване ДНТП «Техас-К» забезпечене всім необхідним щодо охорони праці та її безпеки, а саме: пожежними кранами, вогнегасниками, пожежними щитами, вентиляціями, план-схемами евакуації людей та майна, також, згідно Колективного договору, працівникам надається безкоштовно спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту згідно з діючими нормами та понад встановлені норми, проводиться медичний огляд працівників, які працюють в небезпечних та шкідливих умовах праці, забезпечується утримання побутових і виробничих приміщень та території підприємства у відповідності до вимог санітарних умов тощо.

На даному підприємстві обов'язки, які стосуються охорони праці здійснює начальник відділу з охорони праці, навколишнього середовища і промсанітарії.

Основні завдання, вирішення яких забезпечує досягнення мети управління охороною праці на різних рівнях, управління організаційно-виробничою діяльністю складаються із комплексу послідовно взаємозв'язаних дій по

попередженню і профілактиці виробничого травматизму, професійних захворювань та аварій, які значно полегшують роботу працівників.

Служба «Охорони праці» на підприємстві «Техас-К» здійснює такі завдання, як:

1. Забезпечення безпеки виробничого обладнання.
2. Забезпечення безпеки електроустановок споживачів.
3. Забезпечення безпеки виробничих процесів.
4. Забезпечення безпеки технічного стану будівель, споруд та інженерних мереж, які будуються та експлуатуються.
5. Забезпечення оптимального режиму праці та відпочинку.
6. Приведення до норм санітарно-гігієнічних умов праці.
7. Забезпечення працюючих засобами індивідуального та колективного захисту.
8. Санітарно-побутове і лікувально-профілактичне обслуговування працюючих.
9. Навчання та перевірка знань працівників з питань охорони праці.
10. Професійний відбір працівників, які працюють у шкідливих і важких умовах та на роботах з підвищеною небезпекою.
11. Проведення вступного інструктажу.
12. Проведення інструктажів на робочому місці (первинних, повторних, позапланових та цільових).
13. Організація робіт по впровадженню державних, міжгалузевих та галузевих нормативних актів з охорони праці, стандартів безпеки підприємства.
14. Пропаганда питань охорони праці.
15. Постійне вдосконалення роботи по створенню безпечних і здорових умов праці працівників, впровадження передового досвіду і наукових розробок по охороні праці.

Основним видом контролю стану охорони праці в системі управління охороною праці підприємства є оперативний відомчий контроль, порядок проведення якого наступний:

1. Оцінка діяльності робітників здійснюється майстром (безпосереднім керівником) на підставі особистого спостереження, оперативного контролю I та II ступенів, зауважень служби охорони праці та органів державного нагляду.

2. Оцінка діяльності майстрів і начальників дільниць та відділів проводиться на підставі оперативного контролю II та III ступенів.

3. Оцінка діяльності начальників цехів та самостійних відділів, дільниць і лабораторій у філіях проводиться спеціалістом з питань охорони праці філій на підставі особистих спостережень, даних санітарно-промислової лабораторії та оперативного контролю III ступеня, який проводиться керівником філії.

4. Оцінка діяльності керівників філій і відділу головного енергетика здійснюється службою охорони праці підприємства на основі дослідження філій, відомчого оперативного контролю, зауважень органів державного нагляду.

Відповідно до ст. 19 Закону України «Про охорону праці» [4], фінансування заходів з охорони праці на підприємстві здійснюється роботодавцем. Для державних підприємств, витрати на охорону праці становлять не менше 0,2 % від обсягу реалізованої продукції (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

**Фінансування заходів охорони праці на ДНТП «Техас-К»
протягом 2016-2018 років**

Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.			Сума фінансування 0,2 %, тис. грн.			Абсолютне відхилення, тис. грн.		
2016 р.	2017 р.	2018 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2017-2016 рр.	2018-2017 рр.	2018-2016 рр.
764,3	954,8	1074,0	1,53	1,91	2,15	190,5	119,2	309,7

Протягом 2016-2018 років фінансування заходів з ОП на ДНТП «Техас-К» має позитивну динаміку до збільшення результатів показника, що пов'язано зі зростанням обсягу реалізованої продукції.

Суми витрат з охорони праці, що належать до валових витрат юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману

працю, визначаються згідно з переліком заходів та засобів з охорони праці, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Фінансування профілактичних заходів з охорони праці, виконання загальнодержавної, галузевих та регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, інших державних програм, спрямованих на запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням, передбачається, поряд з іншими джерелами фінансування, визначеними законодавством, у Державному і місцевих бюджетах, що виділяються окремим рядком.

Ефективність заходів щодо поліпшення умов і охорони праці оцінюється, в першу чергу, за показниками соціальної ефективності, які передбачають створення умов праці, що відповідають санітарним нормам і вимогам правил безпеки.

Покращення умов і охорони праці призводить до зменшення кількості виробничих травм, загальної і професійної захворюваності; до скорочення чисельності працівників, що працюють в умовах, які не відповідають санітарно-гігієнічним нормам; зменшення кількості випадків виходу на пенсію за інвалідністю внаслідок травматизму чи професійної захворюваності; скорочення плинності кадрів через незадовільні умови праці тощо.

Виділення коштів на заходи, які стосуються покращення охорони та безпеки праці на ДНТП «Техас-К», здійснюється згідно Колективного договору. Дані кошти неоподатковуються, також ці кошти повинні бути обов'язково використані та відзвітовані.

В Колективному договорі ДНТП «Техас-К» зазначена інформація про забезпечення: виконання «Угоди по покращенню умов праці», своєчасне виконання заходів по підготовці підприємства до роботи в осінньо-зимовий період.

Керівник підприємства зобов'язаний забезпечити утримання, експлуатацію та обслуговування електроустановок відповідно до вимог чинних нормативних документів.

6.2. Розроблення заходів щодо захисту виробничого персоналу суб'єкта господарювання, об'єкта (цеху) від зброї масового ураження

Захист від ЗМУ організовується і здійснюється з метою максимального послаблення впливу ядерної, хімічної та біологічної зброї противника, а також результатів зруйнування підприємств атомної енергетики та хімічної промисловості, збереження боєздатності підрозділів та забезпечення успішного виконання ними бойових завдань.

Він організовується у повному обсязі під час ведення бою як із застосуванням, так і без застосування зброї масового ураження і включає: розосередження підрозділів та періодичну зміну районів їх розташування; фортифікаційне обладнання районів (позицій), які займають підрозділ, з урахуванням захисних властивостей місцевості та підготовку шляхів маневру; попередження підрозділів про безпосередню небезпеку та початок застосування противником зброї масового ураження, зруйнування підприємств атомної енергетики та хімічної промисловості, а також оповіщення особового складу про радіоактивне, хімічне та біологічне зараження; здійснення протиепідемічних, санітарно-гігієнічних та спеціальних профілактичних медичних заходів; виявлення та ліквідація наслідків застосування противником зброї масового ураження; забезпечення безпеки і захисту особового складу під час дій в зонах зараження, районах зруйнувань, пожеж, затоплень.

Під час організації захисту від зброї масового ураження командир, як правило, вказує:

- порядок розосередження підрозділів та зміни районів розташування, а також порядок використання захисних властивостей місцевості та техніки;

- порядок попередження про безпосередню загрозу та початок застосування противником зброї масового ураження, а також порядок та сигнали оповіщення про радіоактивне, хімічне та біологічне зараження та дій за ними;

- терміни проведення протиепідемічних, санітарно-гігієнічних та спеціальних профілактичних медичних заходів;

- порядок ліквідації наслідків застосування противником зброї масового ураження;

- заходи безпеки під час дій в зонах зараження, районах зруйнувань, пожеж та затоплень.

Оповіщення підрозділів здійснюється негайно по всіх засобах зв'язку єдиними і постійно діючими сигналами:

- про радіоактивне зараження – «Радіаційна небезпека», про хімічне і біологічне зараження – «Хімічна тривога».

Сигнали оповіщення передаються за вказівкою командира батальйону (роти), а при виявленні хімічного зараження сигнал оповіщення пости радіаційного, хімічного, біологічного спостереження (спостерігачі за радіаційною, хімічною, біологічною обстановкою) подають самостійно.

За сигналами оповіщення про радіоактивне, хімічне та біологічне зараження особовий склад під час дій у пішому порядку або під час прямування на відкритих машинах одягає засоби індивідуального захисту, під час знаходження у закритих бронетранспортерах – респіратори (протигази), під час знаходження в бойових машинах піхоти і танках зачиняє люки, двері, бійниці і включає систему захисту від зброї масового ураження.

Особовий склад, який знаходиться у сховищах, включає систему колективного захисту.

Ліквідація наслідків застосування противником зброї масового ураження включає: розвідку осередку зараження, проведення рятівних робіт, надання першої медичної допомоги ураженим, вивезення (винесення) їх із зони ураження (зараження) й евакуацію на медичні пункти, проведення нагальної профілактики, радіаційного та хімічного контролю; спеціальну обробку підрозділів; санітарну обробку особового складу; розчищення завалів і гасіння пожеж, а також ізоляційно-обмежувальні заходи.

6.3. Організація планування та фінансування робіт із запобігання і ліквідації НС і їх наслідків суб'єктами господарювання

План реагування на надзвичайні ситуації державного рівня (далі – надзвичайні ситуації) розроблено для впорядкування та координації дій органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів управління та сил цивільного захисту, суб'єктів господарювання, спрямованих на ліквідацію наслідків та надання допомоги постраждалим, у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації.

План призначений для:

- оперативного реагування органів управління та сил цивільного захисту, запобігання загибелі людей, зменшення матеріальних втрат та організації першочергового життєзабезпечення постраждалих;

- організації управління, взаємодії та інформування органів управління та сил цивільного захисту, які залучаються до ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;

- визначення послідовності та обсягів організаційних і практичних заходів із реагування на надзвичайну ситуацію та ліквідацію її наслідків, строків виконання, відповідальних виконавців та необхідних для цього ресурсів.

План реалізується шляхом:

- інформування та оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації;

- переведення органів управління та сил цивільного захисту в режим підвищеної готовності та режим надзвичайної ситуації;

- дії органів управління та сил цивільного захисту в режимі підвищеної готовності та режимі надзвичайної ситуації;

- управління під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;

- залучення сил цивільного захисту і проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

- взаємодії органів управління та сил цивільного захисту;

- організації основних видів забезпечення під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт і ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

План вводиться в дію у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації згідно з Порядком класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 р. № 368.

Інформація про загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації, її можливі наслідки подається до оперативно-чергової служби ДСНС через оперативно-чергові служби територіальних органів ДСНС та оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби органів управління відповідних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту по вертикалі управління – від об'єктового до місцевого, регіонального і державного рівнів.

Час проходження інформації від органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, територіальних органів ДСНС до оперативно-чергової служби ДСНС в усній формі становить 5 хвилин після отримання інформації про загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації з подальшим поданням письмового підтвердження протягом години за допомогою технічних засобів зв'язку та передачі даних.

Джерела і порядок фінансування заходів, виділення необхідних трудових і матеріально-технічних ресурсів визначаються згідно із законодавством.

Висновки до розділу 6

У розділі 6 «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» розглянуто охорону праці на ДНТП «Техас-К», а також розглянуто питання щодо розроблення заходів щодо захисту виробничого персоналу суб'єкта господарювання, об'єкта (цеху) від зброї масового ураження та організації планування та фінансування робіт із запобігання і ліквідації НС і їх наслідків суб'єктами господарювання.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

В дослідженні представлено науково-практичне вирішення проблематики, що стосується фінансово-економічного обґрунтування рівня розвитку підприємства на основі вибору бізнес-стратегії його діяльності.

Висвітлені в дослідженні основні теоретичні положення, а також практично-методичні рекомендації посприяли розкриттю змісту щодо теоретико-методичних аспектів рівня розвитку підприємства на основі бізнес-стратегії його діяльності, здійсненню фінансово-економічної оцінки виробничо-господарського стану підприємства та представленню основних шляхів забезпечення ефективності рівня розвитку підприємства на основі бізнес-стратегії його діяльності.

Отримані результати відображають досягнення поставленої мети та її основних завдань, і становлять підґрунтя для наступних висновків:

1. Визначено, що поняття «бізнес-стратегія» – це глобальний, всемасштабний та всеохоплюючий «план дій», який відображає найосновніші моменти розвитку підприємства на основі його сильних сторін (які визначаються, виходячи з оцінки «найсильніших» факторів внутрішнього середовища функціонування самого підприємства), а також сприяє чіткому встановленню певних стратегічних «кроків» до формування забезпеченості найважливіших конкурентних переваг підприємства (які визначаються, виходячи з оцінки факторів зовнішнього середовища існування самого підприємства), з врахування специфіки його діяльності (виробництва продукції та надання послуг).

2. Виявлено, що до позитивних сторін діяльності ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років відноситься незмінність його прибутковості. Проте, негативним аспектом тут виступає наявність незначного скорочення суми статті «чистого прибутку» протягом 2017-2018 років його: за 2014 р. сума прибутку підприємства склала 28,5 тис. грн.; за 2015 р. – 33,9 тис. грн. (ріст на 5,4 тис. грн.

або на 18,9 %); за 2016 р. – 61,6 тис. грн. (ріст на 27,7 тис. грн. або на 81,7 %); за 2017 р. – 57,3 тис. грн. (скорочення на -4,3 тис. грн. або на -7,0 %); за 2018 р. – 49,3 тис. грн. (скорочення на -8,0 тис. грн. або на -14,0 %). Динаміка результатів суми статті балансу «оборотних активів» на ДНТП «Техас-К» є наступною: за 2014 р. сума статті склала 887,9 тис. грн.; за 2015 р. – 167,8 тис. грн. (скорочення на -720,1 тис. грн. або на -81,1 %); за 2016 р. – 572,0 тис. грн. (ріст на 404,2 тис. грн. або на 240,9 %); за 2017 р. – 502,4 тис. грн. (скорочення на -69,9 тис. грн. або на -12,2 %); за 2018 р. – 347,3 тис. грн. (скорочення на -155,1 тис. грн. або на -30,9 %). Результати загальної суми власного капіталу ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності мають таку тенденцію: за 2014 р. значення статті складало 101,8 тис. грн.; за 2015 р. – 168,2 тис. грн. (ріст на 66,5 тис. грн. або на 65,2 %); за 2016 р. – 317,0 тис. грн. (ріст на 148,8 тис. грн. або на 88,5 %); за 2017 р. – 367,8 тис. грн. (ріст на 50,8 тис. грн. або на 16,0 %); за 2018 р. – 156,7 тис. грн. (скорочення на -211,1 тис. грн. або на -57,4 %). Зміна результатів статті пасиву балансу «поточних зобов'язань» на ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років показала наступне: за 2014 р. дана стаття дорівнювала 794,5 тис. грн.; за 2015 р. – 4,4 тис. грн. (скорочення на -790,1 тис. грн. або на -99,4 %); за 2016 р. – 310,0 тис. грн. (ріст на 305,6 тис. грн. або на 6945,5 %); за 2017 р. – 165,9 тис. грн. (скорочення на -144,1 тис. грн. або на -46,5 %); за 2018 р. – 217,7 тис. грн. (ріст на 51,8 тис. грн. або на 31,2 %).

3. Проведена оцінка щодо стану прибутковості, самофінансування та забезпеченості кредитоспроможності досліджуваного ДНТП «Техас-К» протягом 2014-2018 років його діяльності, на основі аналізу отриманих результатів певних фінансових коефіцієнтів та показників свідчить про те, що дане підприємство має всі умови та можливості для підтримання подальшої ефективної діяльності.

4. Зазначено, що основними кроками для формування якісно нової бізнес-стратегії підприємства виступають: 1) ґрунтовна оцінка теперішньої (поточної) ділової стратегії підприємства, на основі якої воно здійснює свою загальну діяльність; 2) проведення оцінки фінансово-економічного стану підприємства в

динаміці результатів фінансових показників за період від п'яти і більше років; основну увагу в даному аналізі слід приділити саме тим показникам, які відображають та характеризують стан забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами (власними коштами, кредитними коштами, інвестиційними коштами тощо); 3) на основі оцінки щодо отриманих основних переваг та основних недоліків діяльності підприємства, розробляють або зовсім нову бізнес-стратегію, або «оновляють», під сучасні ринкові умови, вже існуючу ділову стратегію, за якою працює підприємство.

5. Визначено, що фінансово-прогнознi моделі виступають важливими для оцінки ефективності використання та успішності реалізації власної бізнес-стратегії на підприємстві. Адже, тут відображаються різноманітні зміни та можливості щодо досягнення кращих позитивних та бажаних результатів як на перспективу, так і на довший проміжок часу. Все залежить від властивостей обраної методики та стану ситуації, яку потрібно вирішити.

6. Представлено, що оцінка дії чинників на основі використання моделі факторного впливу на певні результати діяльності підприємства виступає важливим моментом здійснення загальної фінансової оцінки його бізнес-процесів. Адже, ця модель вказує який саме чинник і на скільки саме здійснює свій вплив на кінцевий результат фінансового показника щодо діяльності досліджуваного підприємства в цілому. Завдяки даній моделі можна здійснювати різноманітні фінансово-економічні комбінації розрахунків щодо виявлення степеню впливу результатів витрат на результати формування доходів, а також впливу на отримання кінцевого фінансового результату діяльності підприємства тощо.

7. Запропоновано, що оцінювання рівня розвитку підприємства доцільно проводити на основі визначення можливостей існування певного виду ризику для ефективного застосування та успішної реалізації обраної бізнес-стратегії діяльності з врахуванням основних фінансових показників за допомогою визначення Z-фактору згідно моделі Таффлера та Тішоу.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
4. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 р. № 2694-XII: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.
5. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. № 1264-XII: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
6. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>.
7. Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» від 04.02.1998 р. № 75/98-ВР: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80>.
8. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» від 24.02.1994 р. № 4004-XII: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>.
9. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. № 848-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.

10. Закон України «Про науково-технічну інформацію» від 25.06.1993 р. № 3322-ХІІ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3322-12>.

11. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001 р. № 2623-ІІІ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>.

12. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 р. № 1602-ІІІ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.

13. Декрет Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію та сертифікацію» від 10.05.1993 р. № 46-93: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/46-93>.

14. Постанова Верховної Ради України «Про основні напрямки державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки» від .05.03.1998 р. № 188/98-ВР: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/188/98-%D0%B2%D1%80>.

15. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

16. Онлайн-журнал «Financial Analysis online» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv>.

17. Бондаренко С.М. Стратегія підприємства як чинник його конкурентоспроможності / С.М. Бондаренко, О.Я. Готь // Електронний журнал «Ефективна економіка». – № 6, 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5660>.

18. Вовк В.М. Інвестування: Навч. посібник / В.М. Вовк, І.М. Паславська. – Дрогобич: Коло, 2011. – 465 с.

19. Гудзь О.І. Стратегія розвитку підприємства: сутність та класифікація / О.І. Гудзь // Економіка і суспільство. – № 8, 2018. – С. 346-352.: [Електронний

ресурс].

–

Режим

доступу:

http://www.economyandsociety.in.ua/journal/18_ukr/48.pdf.

20. Жихарева В.В. Формування стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності / В.В. Жихарева, Т.М. Савельєва // Економіка і суспільство. – № 9, 2017. – С. 423-427.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/73.pdf.

21. Кім В. Чан. Стратегія блакитного океану. Як створити безхмарний ринковий простір і позбутися конкуренції / Кім В. Чан, Моборн Рене. – Переклад з англ. Андрущенко І. – Харків, 2018. – 270 с.

22. Кулакова С.Ю. Практичні аспекти реалізації бізнес-стратегії на прикладі торговельного підприємства / С.Ю. Кулакова, А.І. Притула // Електронний журнал «Ефективна економіка». – № 12, 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5959>.

23. Падерін І.Д. Стратегічне управління на підприємствах малого та середнього бізнесу / І.Д. Падерін, Ю. Г. Горященко, Є. Е. Новак // Економічний вісник Донбасу. – № 2 (48), 2017. – С. 163-167.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.evd-journal.org/download/2017/2\(48\)/pdf/20-Paderin.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2017/2(48)/pdf/20-Paderin.pdf).

24. Скиба М.Б. Удосконалення стратегічного управління підприємством / М.Б. Скиба, М.Г. Березньова // Економіка та управління підприємствами. – № 19, 2018. – С. 335-341.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/19_2018_ukr/57.pdf.

25. Стратегічне управління: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.О. Могилко, І.А. Дмитрієв, Р.В. Сагайдак-Нікітюк, І.Ю. Шевченко, О.А. Яценко. – Х.: ХНАДУ, 2016. – 252 с.

26. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / Ю.М. Тютюнник, Л.О. Дорогань-Писаренко, С.В. Тютюнник. – Полтава: ПДАА, 2016. – 430 с.

27. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник / І.П. Отенко, Г.Ф. Азаренков, Г.А. Іващенко. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 156 с.

28. Химич Ірина. Сучасні бізнес-стратегії / Ірина Химич // Матеріали VI Регіональної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів

«Маркетингові технології підприємств в сучасному науково-технічному середовищі» (26 квітня 2016 року). – Тернопіль: ТНТУ, 2016. – С. 214-215.

29. Химич І.Г. Економічна оцінка науково-технічних чинників / І.Г Химич // Матеріали ХІХ наукової конференції Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (18-19 травня 2016 року). – Тернопіль, 2016. – С. 272-273.

30. Химич Ірина. Особливості стратегічних підходів до формування корпоративної культури компаній / Ірина Химич // Галицький економічний вісник: Науковий журнал. – № 1 (50). – Тернопіль, 2016. – С. 87-91.

31. Химич І.Г. Оцінка впливу макроекономічних факторів на ефективність проекту / І.Г. Химич // Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід: Тези доповідей VIII Міжнародної науково-методичної конференції Форуму молодих економістів-кібернетиків, 28-29 вересня 2017 року, м. Львів / Відпов. ред. Вовк В.М. – Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2017. – 195 с. – С. 190-192.

32. Химич І.Г. Оцінка результатів макросередовища та ділової активності підприємств / І.Г. Химич, Н.С. Тимошик // Тенденції розвитку маркетингу в умовах економічних трансформацій: Монографія / За ред. проф. Р.В. Федоровича. – Тернопіль: ФО-П Шпак В.Б., 2017. – 303 с.

33. Химич І.Г. Розвиток інноваційного рівня вітчизняних підприємств як одного з елементів антикризового управління / І.Г. Химич, Н.Є. Юрик, І.В. Котовська // Інноваційна економіка. – №7-8 (70). – Тернопіль, 2017. – С. 85-93.

34. Химич Ірина. Тенденції розвитку конкурентного середовища в Україні / Ірина Химич // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» та I Міжнародного студентського наукового форуму «Креативна економіка очима молоді» у 2-х томах (29-31 березня 2018 р.) / Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2018. – Т. 1. – 166 с. – С. 115-117.

35. Химич І.Г. Залучені фінансові ресурси в національній економіці / І.Г. Химич, Н.С. Тимошик, Т.В. Подвірна // Інновації: соціально-економічні та безпекові стратегії розвитку: Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ імені Івана Пулюя, академіка НАН України М.Г. Чумаченка (Тернопіль, 23 березня 2018 року) / МОН України, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя [та ін.]. – Тернопіль, 2018. – 82 с. – С. 76-77.

36. Химич І.Г. Особливості функціонування фінансового ринку України: реалії сьогодення перспективи майбутнього / І.Г. Химич, Н.С. Тимошик // Економічний потенціал країни: наукові підходи та практика реалізації: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 4 травня 2018 р.) / відп. за випуск д.е.н., проф. С.О. Якубовський. – Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2018. – 172 с. – С. 159-161.

37. Химич І.Г. Особливості індексу легкості ведення бізнесу в Україні / І.Г. Химич, Н.С. Тимошик // IV Міжнародна науково-практична конференція: «Розвиток економіки країни: можливості, проблеми, перспективи» (м. Запоріжжя, 22 вересня, 2018). – Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2018. – С. 55-57.

38. Химич І.Г. Необхідність креативної економіки в Україні / І.Г. Химич, Н.С. Тимошик // Матеріали XIV міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми менеджменту» (м. Київ, 19 жовтня, 2018). – К.: Нац. авіац. ун-т. – С. 556-558.

39. Химич І. Імідж-стратегії підприємства як основа його успіху / І. Химич, Н. Тимошик, Т. Подвірна // Матеріали IX Регіональної науково-практичної Інтернет-конференції молодих вчених та студентів «Маркетингові технології підприємств в сучасному науково-технічному середовищі» (м. Тернопіль, 9 листопада, 2018). – Тернопіль: ТНТУ, 2018. – С. 100-101.

40. Химич І.Г. Необхідність фінансового обґрунтування проектів / І.Г. Химич, Н.С. Тимошик // Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід: Тези доповідей IX Міжнародної науково-методичної інтернет-конференції

«Форуму молодих економістів-кібернетиків» (Львів, 30 жовтня 2018). – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2018. – С. 54-55.

41. Химич І.Г. Розвиток корпоративної культури як необхідність забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності підприємства / І.Г. Химич, Н.С. Тимошик // Механізми економічного зростання і конкурентоспроможності національного господарства: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 8 грудня 2018). – У 2-х частинах. – К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2018. – Ч. 2. – С. 80-82.

42. Химич І.Г. Оцінка ефективності функціонування ринку продукції і послуг / І.Г. Химич, Н.С. Тимошик; за ред. проф. Р.В. Федоровича // Аналітичний інструмент в маркетинговій діяльності: Монографія. – Тернопіль, 2018. – С. 251-265.

43. Химич І.Г. Сучасні бізнес-стратегії розвитку підприємства / І.Г. Химич, Б.М. Балацко // Маркетинг в умовах розвитку цифрових технологій: Матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Луцьк, 5 жовтня, 2018). – Вип. 1. – Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2018. – С. 23-24.

44. Химич І.Г. Саморозвиток підприємства як одна з умов конкурентоспроможності / І.Г. Химич, Б.М. Балацко // Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України: Збірник матеріалів IV всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (28 листопада 2018 року). – Харків, ХНАДУ, 2018. – С. 3-7.

45. Химич І.Г. Власний досвід чи наукові підходи: як досягти успіху компанії в сучасному світі бізнесу / І.Г. Химич, Т.В. Подвірна // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів «Проблеми фінансового менеджменту» (Луцьк, 19 квітня 2019). – Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2019. – С. 91-93.

46. Химич І.Г. Стратегія релокації: особливість сучасного бізнесу / І.Г. Химич, Н.С. Тимошик, Т.В. Подвірна // Сучасні тенденції розвитку світової

економіки: нові виклики та проблеми: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 19 квітня 2019). – Одеса: МГУ, 2019. – С. 141-142.

47. Химич І.Г. Рефреймінг як одна з особливостей розвитку підприємства в сучасних умовах / І.Г. Химич, Б.М. Балацко // Сучасний рух науки: тези доп. V міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Дніпро, 7-8 лютого, 2019). – Дніпро, 2019. – С. 746-749.

48. Химич І.Г. Фреймінг як метод забезпечення конкурентоздатності бізнесу / І.Г. Химич, Б.М. Балацко // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» (Тернопіль, 5 квітня, 2019) / Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2019. – С. 85-86.

49. Химич І.Г. Особливості моделі розвитку науково-дослідного підприємства в умовах ринку / І.Г. Химич, Б.М. Балацко // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури» (м. Львів, 23-25 травня, 2019 р.). – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – С. 440.

50. Химич Ірина. Унікальність брендів – запорука фінансового успіху компаній / Химич Ірина, Балацко Богдан // Галицький економічний вісник. – № 1 (56). – Тернопіль: ТНТУ, 2019. – С. 92-105.

51. Химич І.Г. Необхідність таргетованої реклами в сучасних умовах як одного із елементів додаткового заробітку / І.Г. Химич // Маркетинг в умовах розвитку цифрових технологій: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (1 листопада, 2019 р.). – Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2019. – С. 210-211.

52. Iryna Khymych, Nataliia Tymoshyk, Tetiana Podvirna. Banking activities assessment based on business models (Business Risk in Changing Dynamics of Global Village 2): Monograph. – University of Applied Sciences in Nysa 2019. – p. 184-193.

ДОДАТКИ